

VISION
BEFORE TOOLS
Vos & van der Loop Gbr.

‘Terminaal Schiphol’

Analyse en beoordeling

van de feitelijke (dossier)gegevens
en
het opstellen van chronologische reconstructies

m.b.t. de Schipholbrand
van 26 /27 oktober 2005

Uitgevoerd en opgesteld¹ door
Drs. F.W.J. Vos F.I. Fire E.

Eerder benoemd deskundige in de zaak OM/ Al Jeballi door de rechter
commissaris te Haarlem; tijdens de behandeling van deze zaak in eerste aanleg

Schottheide, 16 februari 2009
2^e versie

© Vos & Van der Loop GbR

---

¹ Volgens de norm NFPA 921 voor de methode en ‘ Legal Considerations’ en 1033 voor bekwaamheid.
Samengenomen voldoet een onderzoeker daarmee in de USA aan de ‘ Daubert rules’ .

Inhouds overzicht

	pagina
1. Over de alarmering, de opkomst en de inzet van bewaarders	3
1.1. De alarmeringsmiddelen en de verbindingsmiddelen bewaarders	
<i>Oordeel 1</i>	4
1.2 De niet automatische brandmelding vanuit de cel(len) op 26 oktober 2005	6
1.2.1 Actoren betrokken bij de ‘valse brandmelding’; kort voor 23:46:19 uur	6
1.2.2 Een chronologische reconstructie van de ‘loze’ brandmelding	7
1.2.2.1 Discussie vooraf op getuigenverklaringen over de ‘loze’ of ‘valse’ melding	
1.2.2.2 Conclusies na discussie over de zogenaamde ‘loze’ brandmelding	13
1.2.2.3 Chronologisch samengevatte reconstructie van de zogenaamde ‘valse melding’	14
<i>Oordeel 2</i>	14
1.3 Het optreden van de bewaarders (DJI en KMar) na het automatische alarm, binnen een brandtechnisch expliciet gemaakte en chronologische context	15
<i>Oordeel 3</i>	23
<i>Oordeel 4</i>	25
2. Reconstructie m.b.t. de oorzaak en de toedracht van de brand	31
2.1 Discussie als inleiding	
2.2 De brandtechnische feiten in chronologische volgorde	32
<i>Oordeel 5</i>	35
<i>Oordeel 6</i>	37
<i>Oordeel 7</i>	38
3. Over de externe alarmering en opkomst van de brandweer	38
3.1 Wie of wat is: ‘de brandweer’?	
3.2 Het chronologisch verloop van de automatische en mondelinge alarmmeldingen.	39
<i>Oordeel 8</i>	40
<i>Oordeel 9</i>	42
3.2.2 Verantwoordelijkheid voor de onverantwoord trage alarmering en opkomst	43
<i>Oordeel 10</i>	44
3.2.3 Verantwoordelijkheid en het bewustzijn daarvan: responsabiliteit	44
<i>Oordeel 11</i>	45
4. De repressieve inzet van de onwettig hybride- en de overheid brandweer	46
4.1 Discussie vooraf	
4.2 Over het repressief brandweeroptreden	
4.2.1 Inleiding repressief brandweeroptreden	
4.2.2 De initiële repressieve brandweerinzet	47
4.2.3 Inleiding	
4.2.4 De informatiepositie bij het initiële repressieve optreden	
<i>Oordeel 12</i>	52
4.2.5 De brandweer inzet	53
<i>Oordeel 13</i>	61

1. Over de alarmering, de opkomst en de inzet van bewaarders

1.1. De alarmeringsmiddelen en de verbindingsmiddelen bewaarders

De bewaarders van het detentiecentrum Schiphol behoorden te beschikken over een PZI (persoonlijke zoek inrichting) een portofoon; een mobiele telefoon voor de wachtcommandant. Met de PZI kon een code worden verzonden en daarbij de (vleugel)locatie van de drager.

De BMI (automatische brandmeldinstallatie) voor het complex waarbinnen de K-vleugel was opgenomen, bestaat uit een display en pieptoon. Per vleugel (op een kantoor voor bewaarders (CP) is een 'subbrandmeldinstallatie' aangebracht), een rood 'flikker' lampje (nevenindicator met twee LED lampjes) buiten de betrokken cel en uitsluitend één signaal naar de Centrale Post van de Koninklijke Marechaussee (Centrale Post Uitzetcentrum KMar in vleugel F; afgekort: CP KMar) Daar was het hoofddeel van de BMI geplaatst.

De detectoren in de cellen waren 'high tec' automatische brandmelders.

De rookmelders in de schilruimten boven de cellen en gangen waren 'standaard' uitgevoerd.

Er waren ook handbrandmelders in de gangen aangebracht, maar niet in de cellen.

De automatisch brandmelders in de cellen werken met lichtvermindering door rook ('optisch') van een lichtsignaal dat in de detector op een sensor valt; dit onder voorwaarde van een bepaalde snelheid van rook- en temperatuurstijging.

De reactietijd van deze specifieke automatische brandmelders is onvoorspelbaar veel langer dan van een standaard 'rookmelder', die niet onder voorwaarde van een stijgende temperatuur in de detector zal melden. Bovendien wordt in de 'high tec' celmelder, na het voldoen aan de temperatuurvoorwaarde, een herhaalde meting en signaalverwerking toegepast die op zich al een vertraging van ½ tot 1 minuut oplevert.

Indien, vooraf aan een 'drukknop acceptatie' binnen 1 minuut, of binnen 3 minuten na die 'acceptatie' (binnen de 1^e minuut), de subbrandmeldinstallatie op de betrokken vleugel wordt 'reset', voorkomt dat de extern bedoelde alarmsignalen.²

Na het indrukken van een 'acceptatieknop' in de 1^e minuut op de centrale van de Koninklijke Marechaussee (CP KMar) en zonder 'reset' op de betrokken vleugel van het complex, wordt het signaal na een 'verkenningstraging' van 3 minuten doorgegeven aan een (illegale) particuliere alarmcentrale, hierna te noemen: IAC (Regiekamer Schiphol).

Hoe een daarop volgende lekenbeoordeling dan zou moeten plaatsvinden bij de locatie van de melders in de schilruimten van het cellencomplex is zeker niet duidelijk.

De keuze voor deze vertraagde automatisch melderwerking, aangevuld met een 3-tal minuten verkenningstraging door leken, is ingegeven door het voorkomen van 'vals alarm'.

Dit wil zeggen dat de oorzaak van het inwerking treden van de automatische detector (brandmelder) door 'onschuldige' rook/waterdamp effecten, wordt voorkomen; ten koste van een optimaal snelle alarmering van noodzakelijk externe hulpverlening; bij ingesloten mensen.

Uit betrouwbare informatie³ blijkt, dat niet uitgesloten kan worden dat het personeel van de DJI op de subbrandmeldinstallatie van vleugel K ook nog de modus van de brand detectoren in de cellen op '**special**' heeft gesteld.

Hierdoor wordt het optische rookmelderdeel uitgeschakeld en werkt alleen nog de warmtedetector. Het gevolg hiervan kan zijn: een dan (rook)vergiftigde celbewoner die na het hitte alarm, al dan niet levend na een onvoorspelbare vertragingstijd/blootstellingstijd, wordt aangetroffen. Geen van deze celmelders geeft in deze stand immers ooit nog een rookmelding. Indien een melder in de cel een alarm signaal doorgeeft, dan gaat buiten de betrokken cel een dubbel rood LED lampje afwisselend flikkeren. Bij het centraal geregistreerde automatische alarm van 23:55:00 uur, was op geen van de camera's 2, 3, 4, of 5 (direct boven de deur van cel 11) iets dergelijks waarneembaar. Wel is het intercom attentie lampje, dat een minuut later om 23:56:14 uur oplicht, duidelijk waarneembaar op dat moment.⁴

² Wachtcommandant (DJI) in civiel PV p.4

³ Persoonlijk mededelingen van de heer Knies (Siemens).

⁴ Een defect lampje voor de brandmelder had een storingsmelding moeten afgeven volgens de deskundige van Siemens.

Oordeel 1

Op het tijdstip van het automatische alarm op 23:55:00 uur, heeft geen enkele rookmelder vanuit de K-cellen gereageerd.

Er heeft namelijk geen enkel 'flikkerend' rood lampje, dan zichtbaar op de camera boven de cellen, gebrand; als elektronisch noodzakelijk gevolg van een brandmelder alarm vanuit een cel op dat tijdstip. Hierdoor is er geen enkel empirisch bewijs voor een automatische melding uit cel 11. Dit had zichtbaar moeten worden op camera's 4 en 5 op/na 23:55:00 uur; dat was toen niet het geval.

De formele controleurs van de opgelegde brandpreventiemaatregelen (personeel van de gemeentelijke brandweer H'meer; nota bene i.p.v. de wettelijke adviseur) en de afnemers van dit alarmsysteem, keken niet op een aantal minuten vertraging meer of minder bij deze ingesloten personen; om redenen die ook niets met de oorspronkelijk bedoelingen, het formele beleid of de certificatie-normen voor deze brandmeldinstallatie, van doen (mogen) hebben.

Het was qua 'Life Safety', brandtechnisch beleid, normen en nood communicatie-eisen, een onverantwoord alarmeringssysteem voor ingesloten mensen in vleugels die gekend brandgevaarlijk waren gebleken; nog voor zij voor bewoning waren ingericht (Brand C vleugel 2002).

Op 9 april 2002 werd door de cdt. van de brandweer H' meer aan de Dienst Openbare werken, in verband met de bouwvergunning, schriftelijk geëist dat de brandmeldingen rechtstreeks zouden worden doorgeschakeld naar de Regionale Brandweer Amsterdam en Omstreken (RAC).

De gemeenteraad was in 2004 in de waan gebracht door B&W dat de doorschakeling in ieder geval naar de regionale brandweer alarmcentrale(RAC) ook al plaatsvond.

Dit doorschakelen van het signaal gebeurde normschendend niet, zoals beoogd naar de Regionale Alarmcentrale (RAC) van de Regionale Brandweer, en de 'uitruk' daarop ook niet door een binnen de Brandweerwet 1985 aangewezen en vooraf op brandrisico's en op bekwaamheid getoetste (bedrijfs)brandweer. Dit laatste zou dan binnen de voorschriften van de daartoe reeds uitgebrachte AMvB's hebben moeten plaatsvinden; dat was/is niet het geval.

In 2004 en daarvoor is de gemeenteraad (ook) hierover valselijk voorgelicht; vooraf aan een te nemen raadsbesluit met betrekking tot de brandweezorg op en rond Schiphol.⁵

Binnen een bestuurlijk behoorlijke toepassing van de Brandweerwet en de AMvB's, met dan een legitiem zorgvuldige aanwijzing als bedrijfsbrandweer, uitsluitend voor 'onredelijke' brandrisico's en dus nooit voor (verblijf) gebouwen, had deze brandweezorgelijke situatie rond het cellencomplex nooit kunnen of mogen bestaan.

De gemeenteraad van Haarlemmermeer is herhaald valselijk voorgelicht en heeft raadsbesluiten genomen die op valse wetschendende voorwendselen de gemeentelijke/regionale brandweezorg commercieel uitbesteedde aan de illegaal opererende particuliere Schiphol brandweer.⁶

Daarbij werden nog wel noodzakelijk geachte aanvullende beleidsmaatregelen opgesteld, zoals:

- kwaliteitsverhoging personeel t.b.v. gebouwenbrandbestrijding;
- een extra autospuit post Rijk voor gebouwenbrandbestrijding;
- met dan daardoor altijd 2 autospuiten en een opkomsttijd voor dergelijke 'kwetsbare' gebouwen van 6 minuten, en;
- doorschakeling van de automatische alarm meldingen van alle kwetsbare gebouwen op Schiphol naar de Regionale alarmcentrale.

Maar deze maatregelen bleken allemaal ruim een jaar later tijdens de rampzalige brand nog steeds niet te zijn geïmplementeerd.

De, door de brandpreventieambtenaren bij de bespreking van de opeenvolgende bouwplannen gedoogde, niet gecertificeerde brand meld installatie⁷ is opzettelijk, in overleg met personeel van de illegale brandweer Schiphol, nooit van een geëiste doorschakeling naar de wettelijke RAC voorzien; met alle onnodige en zeer ongewenste vertragingen van dien.

⁵ Raadsbesluit 2004/148 en de 'Rapportage Wettelijke verantwoordelijkheden luchthaven Schiphol versus gemeente Haarlemmermeer'; uit 2002. Dit Nibra rapport werd wel genoemd maar niet ter inzage gegeven aan de gemeenteraad; de Brandweerwet 1985 wordt genegeerd.

⁶ Dat de internationale luchtvaart organisaties de minimum sterkte hebben bepaald van brandweervoertuigen en opkomsttijden in een omschreven voorgeschreven gebied, kan nooit uitgaan boven 'local jurisdiction' zoals al die normen ook aangeven (NFPA, ICAO,IATA).

De NvT bij de Overige Regelgeving bij de Brandweerwet 1985 (Besluit bedrijfsbrandweer) stelt ook nadrukkelijk dat dit niet toereikend hoeft te zijn voor de brandweezorg in Nederland.

⁷ Dossier p. 965

Een brandpreventief onverantwoorde situatie ontstond; door toedoen van hiertoe onbevoegde functionarissen van de gemeente en de illegale Schiphol brandweer.

De DJI en de RGD hadden hieromtrent geen enkele bevoegdheid of verantwoordelijkheid; waar de OvV dit anders stelt is dat ontstaan na/door een valse weergave van de feiten en wetgeving.⁸ De ministers van justitie en Vrom zijn dan destijds misleid en ten onrechte afgetreden.

Het illegaal zijn van de Schiphol brandweer leidde dus o.m. tot het onverantwoord optreden van een eigen 'preventieadviseur' die onnavolgbare redenen opgaf om de doormelding naar de RAC niet te doen plaatsvinden, in overleg met een gemeentelijke preventie ambtenaar en in flagrante strijd met de schriftelijke eisen gesteld door de commandant van die gemeentelijke brandweer.

Al was de Schiphol brandweer ooit aangewezen op de wijze zoals de Brandweerwet 1985 en de daarop uitgebrachte Besluiten dat voorschrijven; dan was er wettelijk expliciet geen enkele ruimte voor deze organisatie om zich met (inbreuken op) preventieadviezen in te laten.

Hierdoor handelde de Schiphol Nederland B.V. op diverse punten ook onrechtmatig; ook in strijd met BW 3:14,15.

De formele bevoegdheid om dit te gedogen was er dus niet; het was een expliciete vergunning- en beleidseis die, door (lagere) functionarissen van de gemeente met de onwettige en onbevoegde 'preventieadviseur' van de illegale Schiphol brandweer, werd genegeerd.⁹

Over dit lagere personeel werd geen enkele vorm van afdelingstoezicht of leiding uitgeoefend door de betrokken afdelingschef vanaf 2003.

Voor de onverantwoord extreem hoge (roerende)vuurbelasting in de cellen (interieur), met doorslaggevende effecten buiten de cellen, was geen enkele belangstelling vooraf aan het verstrekken van een gebruiksvergunning; noch daarna bij onderzoek t.a.v. het geven van urgent noodzakelijke aanbevelingen (Commissie Hendrikx, OvV en justitie) om de belangrijkste schakel in de causale keten naar het vallen van slachtoffers bij deze ramp ook elders te verwijderen. Te weten: het beddengoed, de matrassen en het metalen(!) stapelbed.

Er vond ook overigens geen enkele controle plaats omtrent de implementatie en de naleving van de brandpreventieve, en dus daarmee ook de preparatieve, maatregelen gesteld voor de bouw- en gebruiksvergunning voor de vleugels J en K; zelfs niet na de ervaringsbrand van 2002.

Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer heeft dit alles ook na de brand daarbij gelaten en het met een wetschendend convenant daarop ook nog quasi gelegitimeerd door de personeelsleden van de illegaal optredende brandweer Schiphol achteraf de status van gemeentelijk onbezoldigd vrijwillige brandweerman te verschaffen.¹⁰

Het bestuur en de commandant van de Regionale brandweer Amsterdam en Omstreken blijven, ondanks hun wettelijke 'in elk geval'¹¹ brandpreventie (advies)taken hierbij, met ook de exclusieve verantwoordelijkheid voor de brandmeldingen via een regionale alarmcentrale, buiten elk eerder onderzoek- en evaluatiebeeld.

---

⁸ Zie voor een voorbeeld: blz. 120 onder 7.7.1 rapport OvV in vergelijking tot de Woningwet die voor brandveiligheid verwijst naar gemeentelijke bouwverordening; geheel in lijn met de Brandweerwet 1985 (gedecentraliseerde zorg). Het vigerende Bouwbesluit is ontstaan door misbruik te maken van de mogelijkheid om centrale AmvB's op te stellen over de uniformiteit binnen de gemeentelijke Bouwverordeningen. Een inconsequente 'vorm vs. inhoud' verwarring.

⁹ Dossier p.960

¹⁰ Persoonlijke mededeling van de cdt. Brandweer Schiphol in het gebouw van de 2^e kamer: 2006.

De heer Cerfontaine (directeur Luchthaven Schiphol) is bij die gelegenheid door ondergetekende op de hoogte gebracht van het bestaan van zijn illegaal opererende brandweer op Schiphol.

¹¹ Brandweerwet 1985, art. 3 (oud) 4 nieuw; met de expliciete toelichting door de wetgever dat deze '**in elk geval**' taken werden opgedragen aan de Regionale brandweer; **in afwijking** van de Wet Gemeenschappelijk Regelingen.

1.2 De niet automatische brandmelding vanuit de cel(len) op 26 oktober 2005

Vanuit elke cel kan een intercom worden bediend. Voor de K- en J- vleugel stond deze intercom eerder een tijdlang 's avonds en 's nachts doorgeschakeld naar de CP KMar.

Doch een aantal weken vooraf aan de brand was dat veranderd; uitsluitend de intercom stond bij geval doorgeschakeld naar een nieuw systeem in de CP UC (Uitzetcentrum DJI).¹²

Dit systeem functioneerde niet goed. De codering klopte niet. Daardoor kon de centralist niet zien met wie het contact verliep. Code 7000 bijvoorbeeld kon zowel de J als de K vleugel zijn. Bij snel beoogde hulpverlening kon daardoor tijd verloren gaan; volgens de centralist A.

Na de brand zijn getuigen (en later verdachten) door verschillende partijen en binnen zowel het strafrecht als het civiel recht gehoord. Dwars door die onderzoeksprocessen heen hoorden ook onderzoekers van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) deze getuigen.

De eerdere 'valse melding' op de avond van de brand blijkt pas duidelijk te worden binnen de vele verhoorverslagen bij gerichte extensieve en intensieve aandacht.

Die was er opmerkelijk genoeg eerder niet binnen onderzoek.

De OvV meldt niets daarover in het eindrapport, evenmin als dit in het strafdossier verder merkbare aandacht krijgt.

Gelet op de expliciete onderzoeksaanbevelingen over '*valse meldingen die avond*', van de commissie Hendrikx, expliciet gericht aan de hoofdofficier van justitie en aan de OvV, is dit 'zwijgen' daarover, qua onderzoeksbelangstelling of waarheidsvinding, eufemistisch: '*verrassend*' te noemen. Niet in het minst omdat één van de beide leden van de commissie Hendrikx daarop deel uitmaakte van de begeleidingscommissie van de OvV voor dat onderzoek.

Daarop valt dan ook meteen op, dat de beelden van de camera's 1 t/m 11, die zijn geselecteerd(!) door de Koninklijke Marechaussee (KMar), eerst beginnen nadat de activiteiten rond de 'valse melding' moeten zijn vastgelegd.

Deze zijn dan te plaatsen vooraf aan 23:40:00 camera tijd = 23:46:19 uur 'echte' (NFI)tijd.

1.2.1 Actoren betrokken bij de 'valse brandmelding'; kort voor 23:46:19 uur

Doordat onderzoekspartijen eerder vrijwillig afzagen van beeldmateriaal kort vooraf aan dit tijdstip volgt een moeizame reconstructie met behulp van de afgelegde getuigenverklaringen en chronologische afstemming (terugrekening met loopafstanden) met de camera beelden uit de 'selectieve informatieperiode' binnen het strafdossier.

De betrokken actoren bij de eerdere, zogenaamd ook 'valse', mondelinge brandmelding waren:

- 2 centralisten op de CP UC (DJI); te noemen: Centralist A en B;
- 2 bewaarders op vleugel A; te noemen: coördinator en bewaarder A;
- 1 bewaarder op vleugel C; te noemen: bewaarder C;
- 1 bewaarder op vleugel D; te noemen: bewaarder D;
- 2 bewaarders op de BAD (DJI) te noemen: bewaarders BAD A en BAD B.
- 1 Wachtcommandant DJI

Geen van de KMar medewerkers was hierbij toen betrokken volgens de dossier PV's.

De betrokken verbindingsmiddelen voor de DJI actoren waren:

- Centralisten A en B: doorgeschakelde intercom met de onbewaakte cellen in J en K,
- 2 telefoons en een portofoon (tijdens het lopen van een ronde), PZI (Persoonlijke Zoek Installatie).
- Coördinator en bewaarder A: Intercom met centralisten in CP UC en CP's op vleugels.
- Interne telefoon (ook met CP KMar); geen bruikbare portofoons die avond en PZI.
- Bewaarder C: Intercom met CP UC en CP A, interne telefoon, portofoon en PZI.
- Bewaarder D: Idem als bewaker C.
- Bewaarders BAD (A en B): Interne telefoon, portofoon en PZI.
- Wachtcommandant(DJI): mobiele externe telefoon; interne telefoon; portofoon en PZI.

---

¹² Centralist CP UC dossier p. 103/490. Dit betrof de intercommeldingen uit de niet door bewaarders bemande vleugels in het 'KMar' cellencomplex met vleugels: A t/m K. De brandmeldingen uit de BAD afdeling en de vleugels L en M kwamen uitsluitend daar (CP UC, DJI) binnen.

1.2.2 Een chronologische reconstructie van de 'loze' brandmelding

1.2.2.1 Discussie vooraf op getuigenverklaringen over de 'loze' of 'valse' melding

Een celbewoonster (cel 14; FV) was 'bang' laat op de avond rond 23:30 uur; vooraf aan de zogenaamde 'valse melding'. Dit volgens de verklaringen van de centralist B en bewaarder D. Dit 'bang' zijn wordt door de centralist B expliciet niet in verband gebracht met de 'valse melding' in de verklaringen; de betreffende vrouw was al eerder bang volgens haar.

Centralist A verklaart eerst in haar 2^e verhoor over een loze melding later op de avond:

"De eerste keer, het loze alarm, kwam wel door. Mijn andere collega heeft u daar ook van verteld. Ik denk dat het rond 23:30 uur was.

De echte brand was rond 23:45, dus ik denk een kwartiertje ervoor.(...)"¹³

Op een vraag over contact met de brandweer (moet zijn de illegale alarmcentrale Schiphol: IAC; FV): *"Bij de loze melding heb ik wel contact gehad, bij de echte brand niet."*

De aard van de mondelinge melding(en) vanuit de cel(len) blijkt dus '**brand**' te zijn geweest.

Centralist A verwijst expliciet naar de verklaring van centralist B; afgelegd aan de recherche.

Deze collega centralist B, verklaarde echter niets hieromtrent binnen een PV.

Centralist B verklaart in haar 1^e verhoor¹⁴ als getuige slechts over de latere en automatische brandmelding en over het bericht van de wachtcommandant (DJI):

"Die avond omstreeks 23:45 uur, het kan 23:50 uur geweest ((zijn); FV), kreeg ik een brandalarm via het intercomkastje. .... (naam centralist A; FV) was hierbij.

Ik hoorde een luide pieptoon. Ik zag een code het kastje in de display" in 5002".

Ik kan niet zien welke cel daarbij hoort. Het is de code voor een afdeling.

Op een notitie ernaast zag ik dat deze code behoorde bij de D unit. Kennelijk was er dus een brandmelding op de D unit. Ik heb vervolgens de D unit met de telefoon gebeld.

Ik kreeg (...naam bewaker D; FV) aan de lijn. Ik deelde haar mede dat er een brandmelding was binnen gekomen van haar afdeling, de D unit.

Zij was aanwezig op deze afdeling en ik hoorde van dat ze tegen mij zei dat er geen brand was op haar afdeling, de D unit. Ik zei toen tegen haar dat het dus ergens anders moest zijn. Gelijk daarna belde ....(naam wachtcommandant DJI; FV) en ik hoorde dat hij tegen mij zei dat het loos alarm was en dat ik de brandweer hierover in kennis moest stellen.

Hierna heb ik de brandweer Schiphol (illegale alarmcentrale IAC: FV) gebeld dat het loos alarm was.(...) Ik kreeg een man aan de telefoon en heb hem verteld dat het een loos alarm betrof.

Hij had echter geen melding van ons binnen gekregen.(....)

*Toen ik de telefoon weer had neergelegd, hoorde ik via de portofoon.... (naam bewaarder C; FV) melden dat er een brand was op de K unit. (Tijdstip: **23:57 uur**; FV)*

Ik heb toen onmiddellijk opnieuw de brandweer gebeld.

Ik kreeg opnieuw een man aan de lijn en deelde hem mede dat er nu wel brand was.

Hij zei onmiddellijk tegen mij dat de brandweer onderweg was. Gelijk na de melding van de portofoon zag ik dat .... (naam Centralist A; FV) die kant oprende."

Er zit nogal wat tijdsverschil in de alarmeringen binnen deze twee verklaringen en het lijkt alsof tijdens de eerdere intercom mondelinge brandmelding(en) in de tijd, waarop dan eerst een tiental minuten later door de wachtcommandant telefonisch is gereageerd met: 'loze brand melding in vleugel K', Centralist B niet aanwezig was; of zij heeft gezwegen hierover in haar verklaringen. Het geluid via het 'intercomkastje', dat een gesprek verder onmogelijk maakte met de celbewoners, kwam dan zeer wel mogelijk, mede gelet op de gemelde telefoon gesprekken en na vergelijking met de andere DJI bewaarder verklaringen, **vanuit cel 11 vanaf 23:56:14 uur**.

De centralist KMar alarmeerde de coördinator op A, eerst kort na 23:56 uur en dus ruim een minuut na de automatische brandmelding uit vleugel K; maar **niet** de wachtcommandant DJI. Centralist B (CP UC, DJI) kon geen telefonische verbinding krijgen met de centralist KMar; na de uitsluitend daar (CP UC) ontvangen **intercom** melding: '5002'.

De mobilisatie van de bewaarders D en daardoor C, op de automatisch melding van 23:55:00 uur, verliep van de centralist KMar via Coördinator A en vond eerst na 23:56:14 uur plaats.¹⁵

¹³ Dossier p. 109/496

¹⁴ Dossier p. 229/616

De centralist B (CP UC) reageerde dan mogelijk zeer kort ervoor op de **intercom** die om 23:56:14 uur door de bewoner van cel 11 werd geactiveerd; en die als komende van vleugel C werd geïnterpreteerd door de centralist A. Zij had evenwel geen weet op dat moment van een **automatische** melding uit K op dat tijdstip.

Pas ruim een minuut na het automatische alarm reageerde de centralist van de KMar op de automatische melding uit vleugel K met een bericht aan de coördinator op vleugel A.

De 'wachtcommandant' die de KMar centralist daarna zou hebben gebeld op een mobiel nummer was niet de wachtcommandant van de DJI die nacht; mogelijk die van de KMar.¹⁶

De CP UC centralisten hadden de opdracht bij elke brandmelding de wachtcommandant (DJI) te waarschuwen voor een uit te voeren 'verkenning'; dat is eerder op die avond, bij de vals verklaarde **intercommelding**, door centralist A, kennelijk niet gebeurd.

De KMar centralist moest, op de automatische melding van 23:55:00 uur, de Coördinator op vleugel A waarschuwen. Dat is wel gebeurd, rond 23:56 uur; voordat de wachtcommandant DJI van wat dan ook wist. De Kmar centralist werkte kennelijk eerst een eigen alarmlijst af.

De Wachtcommandant DJI kreeg de 'vals' verklaarde melding(en) uit vleugel K, rechtstreeks van de bewaarder C; toen deze al weer enige tijd was teruggekeerd van verkenning op zijn CP vleugel C; dus ongeveer om 23:56.30 uur (afgeleid uit andere acties binnen verklaringen:FV).

Dit was nadat hij door bewaker D op de hoogte raakte van deze nieuwe (nu automatische) melding in vleugel K; om 23:55:00 uur op de CP KMar, doch eerst **na 23:56 uur** via de coördinator A aan bewaarder D.

De aanleiding; dus de aard van de brandalarmering of het tijdstip, is hem nooit medegedeeld.

Uit de verklaringen (b)lijkt het alsof de actoren allen in de waan verkeerden dat het eerder ook om een automatische 'loze' brandmelding ging, rond 23:40:00 uur, dat was echter niet het geval; er werd immers voorwaardelijk toen geen automatische melding ontvangen op de CP KMar.

De bewaarder C, die was teruggekeerd van een verkenning op de mondelinge melding van ongeveer 23:40:00 uur, was op dat moment, mogelijk samen met bewaarder D, in de vleugel K. Volgens bewaarder D was zij daar om paracetamol te verschaffen aan een bewoner van cel 9 en verklaarde: *"Die nacht kreeg ik om ongeveer half twaalf een telefoontje. Ik moest naar de K unit gaan om bij cel 9 een paracetamol uit te reiken. Op dat moment was het heel erg stil op de K-unit. Ik vond dat opvallend omdat je meestal wel belletjes krijgt van bewoners zodra je de K-unit opkomt. Nu was dat niet zo. Ik rook en zag op dat moment geen rook."*¹⁷

Centralist A, die in haar eerste verhoor verklaarde niet te hebben gehoord over een eerdere brandmelding die avond, verklaarde echter in haar 2^e verhoor geheel anders daarover: *"De eerste keer, het loze alarm, kwam wel door. Mijn andere collega heeft u daar ook van verteld. Ik denk dat het rond 23:30 uur was. De echte brand was rond 23:45, dus ik denk een kwartiertje ervoor.(...)"*¹⁸ De andere collega, indien bedoeld centralist B, verklaarde niets hierover. We zullen voor opheldering moeten volgen wat andere getuigen hierover verklaren.

De wachtcommandant spreekt eerst tijdens zijn 3^e verhoor over de eerdere 'valse' of loze brandmelding; op een rechtstreekse vraag daarover; n.a.v. het eerdere verhoor van Centralist B:

"Op mijn portofoon kreeg ik van collega .... (naam bewaarder D:FV) of ..... (naam bewaarder C; FV) de melding dat er sprake was van een loos brandalarm. Op dat moment wist ik van geen brandalarm af. (...)
*Nadat ik die melding had doorgekregen heb ik aan een van de dames op de CP UC (Centralist B; FV) doorgegeven dat er sprake was van een loze melding en gaf de opdracht dit door te geven aan de brandweer."*¹⁹

---

¹⁵ Dit gelet op de inhoud en volgorde van de communicatie tussen de actoren van DJI en de reactie op de intercom uit cel 11.

¹⁶ P. 687/158

¹⁷ Eigen verklaring bewaarder D van 14 juni 2006; ingeleverd bij verhoor als verdachte bij RC. p. 63.

¹⁸ p.109/496

¹⁹ P.157/544 e.v. 5 januari 2006

De wachtcommandant verklaarde onder ede onder meer:

*“De eerste brandmelding kreeg ik rond 23:30 uur. Toen was er daadwerkelijk brand. Tussen ongeveer 23:00 uur en 23:30 uur was er een valse melding geweest. Naar aanleiding van die laatste, valse, melding is er door een bewaarder gekeken in de K-vleugel waar die melding vandaan kwam. Hij heeft mij doorgegeven dat er een foute melding was. De aard van die melding weet ik niet meer. Ik weet niet de naam van de bewaarder die naar de K-vleugel is gegaan.”*²⁰Het gaat dus om een **mannelijke** bewaarder volgens de wachtcommandant. Dat moet dan zijn, gelet op de eerdere verklaring, waar hij deze wel met name noemde: bewaarder C. Zijn verklaring over de valse melding ‘Tussen ongeveer 23:00 en 23:30 uur’ berust op ‘hearsay’ achteraf. De melding van bewaarder C dat er een valse melding was geweest, kreeg hij rechtstreeks **omstreeks 23:56:30 uur**; nadat was gealarmeerd voor het automatische alarm.

In eerdere verklaringen wordt de eerste PZI (persoonlijke zoek installatie) melding, vanuit vleugel K, door de wachtcommandant op 23:30 uur geplaatst; deze vond echter eerst **rond 23:57:00 uur** (NFI tijd) plaats.

Kort daarvoor (geschat: 23:56:30 uur; FV) had hij aan de centralist B doorgegeven: ‘valse melding’; op een dergelijk bericht dat hij kreeg van de eerder meldingverkennde bewaarder C. Deze DJI wachtcommandant was dan, evenals bij deze eerdere ‘loze melding’ en ook pas achteraf, niet betrokken bij de communicatie over de automatische melding vanaf 23:55:00 uur; kort vooraf aan de portofoon- en PZI (brand)meldingen uit de vleugel K door de gemobiliseerde bewaarders C en D: rond **23:57:00 uur**. Die informatiestromen liepen langs elkaar heen in dezelfde tijdsperiode.

Bewaarder C verklaarde zelf niets hieromtrent(!).

Zijn 2^e verhoor kon niet meer door de recherche worden uitgeprint en ondertekend worden; en bevindt zich dan ook niet in het dossier.²¹

In een telefonische mededeling verklaarde hij dat dit PV uit het dossier was verdwenen, door toedoen van zijn advocaat, omdat het ‘onder druk’ was afgenomen.²²

Centralist A verklaarde eerst in haar 2^e verhoor:

“Ik weet dat vanaf het moment dat hij afgaat en de melding uiteindelijk naar de brandweer gaat bedraagt 3 minuten. Die drie minuten heb je nodig om uit te zoeken of het loos alarm is of niet. Je moet ook reageren binnen drie minuten, hiermee bedoel ik bellen naar de brandweer. Anders komen ze hier naar toe. Bij de loze melding die avond hebben we dit ook zo gedaan.”

Centralist A verkeerde kennelijk in de waan dat een mondelinge brandmelding via de intercom ook met vertraging wordt doorgeschakeld naar de illegale alarmcentrale Schiphol.

Deze melding was echter niet via de brandmeldinstallatie en (dus) de CP KMar gegaan.

De bewaarder van de vleugel D:

*“Ik hoorde later dat er kort voor de uiteindelijke brandmelding een loos alarm zou zijn geweest. Misschien is de brand toen al aan de gang geweest.”*²³

De coördinator op vleugel A:

*“Verder wil ik opmerken dat wanneer iemand op de J of K-unit op de intercom drukt, deze verbinding krijgt met personeel van de Koninklijke Marechaussee van de Centraal Post van de F-unit.(...) Wij hebben normaal gesproken 3 portofoons op de A-unit maar die nacht was er slechts 1 portofoon aanwezig waarvan de batterij leeg was dus ik had geen verbinding met mijn collega...”*²⁴

De coördinator A was dus niet op de hoogte van het feit dat de intercom meldingen vanuit de cellen in J en K al gedurende een maand waren doorgeschakeld van de CP KMar naar de CP UC. Door zijn defecte of ‘lege’ portofoons vernam hij ook niets over het eerdere ‘valse’ brandalarm bericht van bewaarder C aan de wachtcommandant; **omstreeks 23:56:30 uur**.

Dus de bewaarder van vleugel D werd door een telefoontje van centralist A opgedragen paracetamol te verstrekken aan de celbewoner van cel 9 (tweede cel vanaf cel 11) in vleugel K.

²⁰ ‘civiel’ PV p. 6

²¹ RC p.099 PV van 13 juni 2006; over het verloren gaan van het pv 2^e verhoor gehouden op 31 oktober 2005.

²² Telecon bewaarder C met ondergetekende dd. 12 november 2007.

²³ RC. p. 051

²⁴ Dossier p. 464 e.v.

De bewaarder van C werd in/kort na diezelfde periode uitgestuurd op een verkenning door dezelfde centralist A. Dit na een brandmelding via de intercom vanuit één of meerdere cellen. Gelet op de verklaringen van de bewoner van cel 11 kwam deze eerdere melding niet door zijn bediening van de intercom. Die schakelde hij eerst in **om 23:56:14 uur**.

Brandtechnisch, voor oorzaakonderzoek, is dat ook van groot belang; immers de eerdere 'vals' verklaarde melding kwam niet uit cel 11 en was van een tijdstip minuten vooraf aan het automatisch alarm van 23:55:00 uur. Er brandde ook toen geen nevenindicator, boven welke cel dan ook. Dat duidt dan, via het logisch proces van successieve eliminatie, op een melding van een automatische rookmelder in de schilruimte. Daar vandaan kan dan ook de brandwaarneming, via de intercom eerder aan de CP UC gemeld, gekomen zijn.

Om 23:56:30 uur

Na oponthoud bij de snoepautomaat op de terugweg in de verbindingsgang tussen de hallen J/K en A/D komt bewaarder D op haar CP D; een aantal minuten na haar bezoek aan vleugel K, en krijgt dan via centralist B, op de intercomcode '5002' aldaar, het bericht: 'brandmelding in D'. Zij antwoordt: 'dat kan niet want daar ben ik.'

Zij ziet op het brand meldpaneel in haar CP en/of in de gang dan geen (rood) lampje branden. Op ongeveer dat zelfde tijdstip krijgt de coördinator vleugel A, het bericht van de automatische melding van de centralist CP KMar: 'brandmelding in K.' (De CP K was onbemand.) Hierop worden de bewaarders D (en door die dan ook C) gemobiliseerd voor een **automatische** brandmelding komend vanaf vleugel K.

Bewaarder D 'synchroniseert' dit berichtenverkeer in een verklaring, die als verdachte is opgesteld met hulp van een advocaat en ingeleverd bij haar verhoor bij de RC, o.m.:
"Die nacht kreeg ik om ongeveer half twaalf een telefoontje. Ik moest naar de K-unit gaan om bij cel 9 een paracetamol uit te reiken. Op dat moment was het heel erg stil op de K-unit. Ik vond dat opvallend, omdat je meestal wel belletjes krijgt van bewoners, zodra je de K-unit opkomt. Nu was dat niet zo. Ik rook en zag op dat moment geen rook. Daarna ben ik teruggedaan naar de afdeling. Dat is op de D-unit. Daar ben ik snoepjes gaan halen. Dat kan in de verbindingsgang tussen de J en de K, net om de hoek van de D-unit. Daarna ben ik weer teruggedaan naar de afdeling."

Volgens de centralist B ging deze bewaarder D echter naar vleugel K *om met een bange celbewoonster in cel 15 te praten*; zoals wel vaker volgens haar.

Er zaten echter in cel 15 geen vrouwen; wel in cel 14.

Centralist B heeft meerder meldingen die avond via bewaarder D afgewikkeld; zegt zij.²⁵

De 'bange' vrouw in cel 14 kan het niet navertellen; evenmin als de bewoner van cel 9.

Opvallend is dat bewaarder D in haar met hulp van een advocaat opgestelde verklaring ongevraagd(?) melding maakt van de opvallende 'stilte' en de afwezigheid van rookverschijnselen. Haar verlaten van de vleugel D voor snoepjes moet eenvoudig zichtbaar zijn geweest op de camera's van vleugel D.

Beelden van vleugel K direct daarop en vooraf aan de geselecteerde periode in het dossier, moeten tonen welke intercomlampjes waren ingeschakeld en op welk tijdstip dat plaatsvond.

Gelet op de geselecteerde informatie die de KMar samenstelde met beeldmateriaal, moet dat liggen in de periode een kwartier vooraf aan **23:46:19 uur** NFI (gecorrigeerde) tijd (23:40:00 uur cameratijd). Deze zijn nergens expliciet in onderzoek beoordeeld(!). Merkwaardig.

De berichten over de automatische brandmelding via de CP KMar en de niet automatische intercom 'loze' brandmelding via de CP UC liepen dus vrijwel synchroon; volgens bewaarder D:
"Meteen toen ik op de afdeling kwam (na de paracetamol of het gesprek in K en na het halen van de snoepjes in de gang; FV) kreeg ik een telefoontje van .... (naam centralist B; FV). Er zou brand zijn op de D-unit.(...) Ik zei door de telefoon dat er hier geen brand was. Onmiddellijk daarna kreeg ik van... de coördinator van de A-unit, te horen dat er een brandmelding was op de K. Ik zat op dat moment nog met ... (naam centralist B; i.v.m. de uitsluitend daar ontvangen intercom brandmelding zogenaamd op D; FV) aan de telefoon.

²⁵ Dossier p. 230/617

Toen hoorde ik dus via de intercom (van coördinator A; FV) dat er brand op de K-unit was. Ik heb toen met ....(naam bewaarder C; FV) gebeld, die op de C-unit zat. Ik heb hem gezegd dat ik hem op de K- unit zou zien.

Ik heb vervolgens mijn snoepjes weggegooid en ben naar de K-unit gerend.”

Om 23:56:49 uur is bewaarder D dan ook te zien als zij de (buiten)toegangsdeur tot de gang tussen D en K passeert; snel op weg naar vleugel K (camera 11).

Het afhandelen van de gesprekken heeft dan rond 23:56:30 uur plaatsgevonden.

Dat plaatst haar eerdere vertrek, en ook dat van bewaarder C, uit vleugel K (en ook al voorbij de gang tussen D en K die door camera 11 wordt ‘gezien’) op tenminste tien minuten eerder.

Dit omdat de selectieve beeldinformatie eerst om 23:46:19 uur begint en 10½ minuut geen beweging van personen laat zien; tot aan de mobilisatie actie **om 23:56:49 uur** (camera 11).

Getuigen in de vleugel K cellen

De bewoners van cel 1 links en cel 26 rechts nabij de toegangsdeur sliepen op dit moment (zie verder; van één bewoner van cel 1 ontbreekt een PV.)

Een bewoner van cel 2 verklaarde²⁶:

“...T. ging even op bed liggen. Het was op dat moment 23:50 uur. Ik zag dat op mijn horloge. (...) Op datzelfde moment hoorde ik bewakers de gang van de K-unit oplopen. Ik kon dat goed horen, want de wc en de wasbak op mijn kamer, bevinden zich vlak achter de toegangsdeur van mijn kamer. Ik hoorde dat de bewakers normaal liepen. Ik bedoel daarmee dat zij niet aan het rennen waren. Ik hoorde ze tegen elkaar zeggen dat het “vals alarm” was.

Volgens mij was het een vrouwelijke en een mannelijke bewaker. (...)

Ik hoorde dat de bewakers de K-unit verlieten. Ik kon dat horen omdat één van hen met een sleutel de toegangsdeur van de K-unit opende en weer dichtdeed.

Omdat ik al 17 dagen op de K-unit in kamer 2 verblijf, herken ik het geluid van het openen en sluiten van de toegangsdeur tot de K-unit. Die deur is overigens altijd op slot.

Ongeveer 5 minuten daarna hoorde ik dat de bewakers weer terugkwamen de K-unit op.

Nu hoorde ik aan hun voetstappen dat ze wel aan het rennen waren. (na 23:57 uur;FV)

De medebewoner van cel 2: T., verklaarde: *“Ik heb alleen nog gehoord dat er vals alarm was. Ik hoorde een stem van een man en een vrouw op de gang lopen en ik hoorde een van hen zeggen dat er vals alarm was. Ik weet het niet zeker maar ik dacht dat de vrouw dit zei. Ik wil niemand ergens van beschuldigen. Dit was voor ik op bed ging liggen, ongeveer tien minuten voor de brand.”*

Deze celbewoner heeft volgens hem zo’n 10 minuten geslapen tussen het ‘valse’ alarm en het optreden, na het automatische alarm, door de bewaarders C en D; **vanaf 23:57 uur**.

Een bewoner van cel 25 verklaarde:

“Plotseling hoorde ik een man schreeuwen. Ik kon niet verstaan wat hij zei. Ik kon ook niet horen waar het geschreeuw vandaan kwam. Ik had het idee dat het geluid afkomstig was van uit het achterste gedeelte van de K afdeling. Daarna hoorde ik een geluid wat leek op het geluid van knallend vuurwerk tijdens Oud en Nieuw. Ik hoorde toen nog veel meer bewoners schreeuwen en trappen tegen de deuren. Ik werd heel bang. Ik had het idee dat er iets ernstigs aan de hand was. Ik hoorde ook mensen schreeuwen “help, help”. Ook kon ik het woord “fire en vuur” horen schreeuwen. Ik had toen het idee dat er brand was. Enkele minuten later hoorde ik een bewaker langslopen. Ik denk dat het een bewaker was, omdat alle kamerdeuren gesloten waren en er dus niemand anders langs kan lopen. Ik hoorde dat de bewaker mijn kamer voorbij liep verder de gang van de K afdeling op. Ik begon te schoppen en te slaan tegen mijn gesloten kamerdeur om de bewaker te waarschuwen. Ik werd toen echt bang dat ik dood zou gaan. Ik hoorde toen weer dat de bewaker terugliep en dat hij stopte voor mijn kamer. Ik hoorde dat hij zei dat er niets aan de hand was en dat alles onder controle was. Ik hoorde dat de man toen wegliep. Het schreeuwen trappen en slaan tegen de deuren werd steeds harder en heviger.

Ik ben toen gaan zitten in mijn cel en ben gaan bidden naar God om mij te redden.

Na zeker 10 of 12 minuten, rook ik de lucht van brand en zag ik plotseling rook onder mijn deur doorkomen. Gedurende die 10 a 12 minuten hoorde ik steeds meer bewoners schreeuwen en gillen.

Na die 10 a 12 minuten hoorde ik voetstappen van meerdere mensen op de gang van de K afdeling. Ik hoorde stemmen en kon het woord “brand” verstaan.”

---

²⁶ Dossier p. 788/260

De medebewoner van cel 25: *“Omstreeks 23:40 uur hoorde ik voetstappen over de gang ik hoorde toen een (1) persoon snel lopen. Het geluid van deze voetstappen ging in de richting van de J unit. Na ongeveer vijf minuten hoorde ik weer voetstappen. Ik denk dat het drie (3) mensen waren. Zij liepen snel in de richting van de kopse kant van de K unit.*

Ik hoorde een vrouwenstem roepen “BRAND, BRAND”. Ik weet niet waar deze vrouw zich op dat moment bevond. Wij schopten en sloegen beide tegen de deur aan we schreeuwden “open, open”. Ook maakten we gebruik van de intercom echter niemand reageerde.

Na een paar minuten heeft een vrouw/meisje onze deur opengemaakt, deze vrouw was een bewaker zij was niet zo groot zij was blank.”

Celbewoner cel 3 (daar alleen aanwezig):

“Omstreeks 22:00 uur is er iemand langs geweest en heb ik medicijnen gekregen om te kunnen slapen. Na het innemen van de medicijnen heb ik nog even televisie gekeken, misschien een half uur. Ik ben in slaap gevallen en ik heb eng gedroomd. Ik werd bang wakker. De televisie stond nog steeds zachtjes aan. Ik heb gebruik gemaakt van de intercom. Ik wilde dat er iemand langskwam om met mij te praten. Ik heb meerdere tellen lang mijn vinger op de bel van de intercom gehouden. Ondertussen heb ik geroepen dat er iemand moest komen. Ik wist dat er een aardige vrouw in dienst was en wilde dat zij bij mij kwam.

Mijn buurman, een Turkse man, heeft tegen mij geroepen dat ik rustig moest blijven en dat ik gek was. Er zou niemand komen die mij op zou eten. Ik zei dat ik niet rustig zou blijven.

Ik hoorde namelijk ook iemand anders schreeuwen en ik wilde dat iemand naar mij toe kwam.

Na ongeveer 5 tot 10 minuten is er iemand gekomen.”

Op camera 2 is te zien dat het attentielampje van cel 3 cel (ook?) om 23:56:43 gaat branden.

Het attentielampje van cel 11 ging aan om 23:56:14 uur.

Vooraf aan 23:56 uur, toen de celbewoner van cel 11 nog sliep, waren er diverse andere celbewoners die schreeuwden en tegen de deuren bonsden volgens de celgetuigen.

De beide celbewoners van cel 24 sliepen rond dit tijdstip; evenals die van cel 23.

Eén van de bewoners van cel 22 sliep; de andere stond onder de douche en verklaarde niets over dit tijdstip. De celbewoners van cel 4 sliepen op dit tijdstip.

Celbewoner cel 21 (alleen aanwezig):

“Ik hoorde mensen aan de deuren kloppen. Ik hoorde kloppen uit alle richtingen.

*Vanaf het moment dat ik kloppen hoorde tot het moment dat er bewakers kwamen zat een periode van 10 tot 15 minuten. **Wat werd er geroepen?** Ik hoorde alleen gillen.”*

Een celbewoner van cel 5 lag op bed televisie te kijken zijn celgenoot stond onder de douche maar is later in de cel overleden. Geen waarneming over de ‘valse melding’.

De celbewoners van cel 20 sliepen op dit tijdstip.

De celbewoners van cel 6 lagen op bed; geen verklaring over de ‘valse’ melding.

De celbewoners van cel 19 deden pas waarnemingen van buiten hun cel vanaf 23:57 uur.

De celbewoner van cel 18 was alleen aanwezig in zijn cel en ‘sliep bijna’.

De enige bewoner van cel 17 sliep op dit tijdstip.

De enige bewoner van cel 16 keek televisie op dit moment.

De celbewoners van cel 7 lagen op bed; geen waarneming over een ‘valse’ melding.

Een bewoner van cel 15 verklaarde²⁷:

“Ik hoorde dat er op een celdeur gebonkt werd.

Ik hoorde dat ... (naam medebewoner cel 15; FV) zei dat hij gehoord had dat er vals alarm was.

Dat hoorde hij van bewakers op de gang had hij gezegd.

Ik heb de bewakers wel gehoord, maar ik heb niet gehoord dat ze over een vals alarm spraken.

Ik weet niet hoeveel bewakers het waren. Ik hoorde aan de stem dat er in ieder geval een vrouw bij was. Daarna zijn de bewakers weer weggegaan denk ik. Ik weet niet van welke deur het geklop kwam. Ik weet niet welke kant op. Ik heb nog wel aan de deur geluisterd.

Nadat de bewakers weg waren, hoorde ik wel dat het gebonk op de deuren volhield.”

---

²⁷ Dossier p. 791/263

De celbewoner cel 15, diagonaal op zo'n 9 meter afstand van cel 11:

"Ik hoorde na ongeveer een kwartier nadat de bewakers weg waren gegaan dat ze terug kwamen. Ik hoorde dat ze terug kwamen rennen. Ik hoorde een vrouwenstem. Ik hoorde dat...(naam mede celbewoner; FV) tegen mij in het Arabisch zei: "brand". (...) Ik heb in de cel geen brandlucht geroken."

De medebewoner van cel 15 verklaarde:

".....maar om half twaalf hoorde ik een hard aanhoudend gebonk uit de richting van cel 10 of 11. Daarna hoorde ik, acht tot tien minuten later dat er vanuit de richting van de ingang twee bewakers even voor bij mijn cel kwamen. Daarna hoorde ik een van hen zeggen dat het vals alarm was.(....) Vervolgens hoorde ik dat de bewakers wegliepen in de richting van de ingang."

Het lugubere beeld doemt op dat de daarna overleden celbewoners van bijvoorbeeld cel 10 al in een vroeg stadium alarm probeerden te slaan.

Immers, de celbewoner van cel 11 sliep vooraf aan de ontdekking van brand op zijn bed en was zodoende niet verantwoordelijk voor het eerdere 'aanhoudend' gebonk en was ook niet diegene die eerder de intercom benutte voor de 'vals' verklaarde melding.

Alle verklaringen zijn extern consistent met de '**10 minuten**' tussen de 'loze' melding en het optreden van de bewaarders **na 23:57:00 uur**. Dat maakt de vrijwillige 'cut', ± 10 minuten vooraf in de camerabeelden op 23:46:19 uur, uitgevoerd door de KMar, uitermate curieus.

1.2.2.2 Conclusies na discussie over de zogenaamde 'loze' brandmelding

Vooraf aan 23:46:19 uur (NFI tijd) gebeurde dan het volgende:

Bewaarder C onderzocht een mondelinge brandmelding via de intercom uit een of meerdere vleugel K cellen uitsluitend afkomstig van overleden celbewoners.

De bewoner van cel 11 gaf die melding toen niet; op grond van de verklaringen van deze celbewoner die het heeft overleefd. De andere in aanmerking komende bewoners voor het mondeling melden van een eerdere waarneming omtrent brand, **rond 23:40:00 uur**, moeten dan gezocht worden onder de bewoners van de dodelijk gebleken cellen 9, 10, 12, 13 en 14.

Immers, van de overlevende getuigen verklaarde niemand over een intercom brandmelding.

Ook voor het brandoorzaak onderzoek is dit van groot belang; zo was dat kennelijk niet voor de OvV noch voor justitie.

Dit ongespecificeerde brandmeldingonderzoek aan bewaarder C, was op verzoek van centralist A; die de melding via de intercom in de CP UC (DJI) had ontvangen.

De centralist van de CP KMar kreeg hiervan dus geen informatie.

In vleugel K bevond zich dan ongeveer voor/op die tijd ook bewaarder D.

Celbewoners horen twee bewaarders waarvan er één een vrouw was. Er was een vrouw in die periode in vleugel K; voor een paracetamol aan een celbewoner van cel 9; volgens centralist A; voor een gesprek met celbewoonster van cel K 15; volgens centralist B.

In cel 15 zat overigens geen vrouw; in cel 14 wel (2).

'Hij', bewaarder C, verklaarde de melding daarop als 'vals' of 'loos' uitsluitend aan centralist A; die de illegale alarmcentrale Schiphol (IAC) daarvan bericht geeft.

Toen de latere automatische melding, vanuit de CP Kmar, via de coördinator op A, en daarop via bewaarder D, ook hem (bewaarder C) bereikte, gaf hij pas de uitslag van zijn eerdere verkenning aan zijn wachtcommandant DJI (rond 23:56:30 uur.)

Dus pas **rond/na 23:56:30 uur** meldde bewaarder C de door hem vals verklaarde melding aan de wachtcommandant DJI; nadat hij de laatste (automatische) brandmelding voor K doorkreeg van bewaarder D. Dit leidde ertoe dat de wachtcommandant, aan de andere centralist (B), dan centralist A, die eerder contact zocht hierover met de IAC, nog eens, zonder dat hij dat wist, de opdracht gaf de (illegale) brandweer te melden dat het (eerder in tijd) om een valse melding ging. Parallel, doch informatietechnisch gescheiden, kwam op dat moment (23:56:14 uur) de intercom melding (uit cel 11) binnen, uitsluitend op de CP UC; met alle verwarring over de code '5002' van dien. De celbewoner van cel 11, die een brand zag aan het voeteneind van zijn bed, sliep vooraf aan die ontdekking, **rond/kort voor 23:56:00 uur**; gevolgd door een mislukte bluspoging en het inschakelen van de intercom daarop door hem **om 23:56:14 uur**.

1.2.2.3 Chronologisch samengevatte reconstructie van de zogenaamde ‘valse melding’

Vooraf

De hier gehanteerde tijden zijn in hoofdzaak bepaald door het NFI; op grond van tijdsvergelijkingen van camera- en alarmering systeemtijden met externe ‘ijk’ gegevens. Alle getuigen verklaringen waarin tijdstippen worden genoemd liggen ten opzichte hiervan tenminste zo’n 10 minuten terug in de tijd. Dat verdient aandacht.

Rond 23:30 uur

Bewaarder D begeeft zich naar de K vleugel voor Paracetamol verstrekking in cel 9 en/of een gesprek met een celbewoonster in cel 14.

Vooraf aan 23:40 uur

Bewaker C wordt verzocht te gaan kijken op vleugel K vanwege een intercom melding over brand.

Vooraf aan 23:46:19 uur

Bewaarders C (met D?) besluit(en) de melding in vleugel K ‘vals’ te verklaren en bewaarder C meldt dit aan centralist A (DJI).

Centralist A meldt dit hierop aan de illegale alarmcentrale IAC.

De wachtcommandant DJI, de coördinator A en de centralist KMar ontgaat dit berichtenverkeer. Bewaarders C en D zijn teruggekeerd op hun vleugels.

Rond 23:56:30 uur

Bewaarders C en D worden gemobiliseerd door de centralist KMar, via coördinator op vleugel A, nu voor een automatische melding (23:55 uur) uit vleugel K; nadat de bewaarder D kort direct daarvoor van de centralist B op de CP UC te horen kreeg dat het om een brandmelding uit de D vleugel zou gaan vanwege de code ‘5002’ op de intercom kast. Die intercommelding wordt niet (kon niet meer worden) ontvangen in de CP Kmar. Bewaarder D waarschuwt daarop bewaarder C. Bewaarder C meldt dan eerst aan de wachtcommandant DJI dat er (voorafgaand) een valse melding was in K. De wachtcommandant geeft dit telefonisch door aan (dan) centralist B (DJI). Centralist B geeft dit bericht dan door aan de IAC; waarop wordt geantwoord dat ‘hij’ geen eerdere brandmelding had ontvangen als voorwaarde voor deze ‘vals’ verklaarde melding. Centralist A had immers het eerdere contact over deze valse melding met de IAC. Zij had een gelijkkluidend (af)bericht, toen echter wel na een logisch daaraan voorafgaande telefonische brandmelding op een intercommelding uit vleugel K, zo’n 10 minuten eerder: **rond 23:46:00 uur**, ook al gegeven.

Daarover rept dan opmerkelijk genoeg de centralist B met geen woord in haar verklaringen.

Oordeel 2

Omstreeks 23:40:00 uur is er tenminste één mondelinge brandmelding gekomen uit vleugel K; via de een maand daarvoor doorgeschakelde intercom verbinding met de CP UC. Hierop is (tenminste) bewaarder C door Centralist A verzocht te gaan kijken in vleugel K.

Daar was rond/voor die tijd ook bewaarder D voor het afgeven van een paracetamol aan een celbewoner in cel 9 of en/of een gesprek met een angstige bewoonster van cel 14.

Volgens de centralist A is de illegale AC (Regiekamer Schiphol) van deze intercom brandmelding op de hoogte gesteld; tot en met de mededeling daarop: ‘valse melding’. Rond 23:46:00 uur.

Centralist B, die deze eerdere gesprekken van collega A kennelijk is ontgaan en ‘uit het niets’ deze mededeling van een valse melding verkrijgt van de wachtcommandant DJI, verneemt even later van een man op die meldkamer dat daar van deze eerdere, op dat moment kort voor 23:57:00 uur opnieuw ‘vals’ benoemde, daaraan voorafgaande brandmelding niets bekend is.

Op dat tijdstip was evenmin de automatische melding van 23:55:12 extern doorgeschakeld naar deze IAC. Die kwam daar eerst binnen om 23:58:12 uur.

Het is onderzoeksmethodologisch onbegrijpelijk dat dit niet eerder is uitgezocht; zeker ook met de mogelijke relatie tot het ontstaansmoment en het gebied van oorsprong van de brand.

Het aantal actoren betrokken bij de zogenaamde ‘valse’ melding’ komt daarbij op ongeveer 6:

Centralist A, mogelijk Centralist B, bewaarder C, en mogelijk bewaarder D, binnen de DJI en een tweetal centralisten op de IAC Schiphol.

De coördinator en bewaarder op vleugel A hadden geen werkzame portofoon en zijn niet gewaarschuwd voor deze loos/vals verklaarde melding; evenmin als de wachtcommandant DJI of de centralist CP KMar. Het is toen in klein comité afgewikkeld.

In alle getuigenverklaringen zit een aanzienlijke verschuiving terug in de tijd t.o.v. de tijd die door het NFI via de camera's als 'werkelijke tijd' is gereconstrueerd.

De getuigen zijn vooral gehoord door KMar medewerkers en die van de Rijksrecherche.

Een 2e verklaring van bewaker C, kort na de brand afgelegd, kon eerst niet worden geprint door een storing en het bestand kon later(?) niet meer worden geopend.

De bewaarder C beweerde echter achteraf dat het PV door toedoen van zijn advocaat is verwijderd uit het dossier²⁸; dat zou dan een meinedige verklaring (PV) van de betrokken rechercheur kunnen opleveren. Technisch kon volgens die rechercheur geen informatie kon worden teruggehaald.

Wat besproken is werd ook niet daarop samengevat; noch werd het verhoor met dezelfde vragen herhaald.²⁹

Hoe brandtechnisch een bewaarder, met enige mate van brandtechnische zekerheid, kan vaststellen dat het, op een waarneming/detectie binnen de cellen, in het ventilatiesysteem van de cellen of boven de cellen, een 'valse melding' betreft, is, qua vereiste bekwaamheid en verantwoordelijkheid daartoe, niet te begrijpen.

Dan rest nog de vraag naar de bevoegdheid volgens de Brandweerwet 1985 en BW 3; 13,14, van die bewaarder in dit soort wettelijk geregelde brandweezorg aangelegenheden.

De celbewoners in de dodelijk gebleken rij: 9, 10, 12, 13 en 14, komen in aanmerking als de mondelinge melders van 'brand' rond 23:40:00 uur.

Gelet op de latere brand- en rookwaarnemingen (brandontwikkeling) aan twee zijden buiten de vleugel, voor en rond 23:58 uur, van de wachtcommandant en de bewaarder BAD A, zouden vooral de omgekomen bewoners van cel 9 en/of 10 hiervoor in aanmerking komen.

Het is daarbij opmerkelijk dat op het tijdstip van passeren van deze ooggetuigen geen licht of andere waarnemingen werden gedaan door de buitenramen van deze cellen naast cel 11; terwijl kort voor en op dat moment veel lawaai werd waargenomen, door en na de bevrijding van celbewoner 11. Dit zou dan kunnen duiden op een vroegtijdige 'brandlucht' atmosfeer in cel 9 en/of 10, die, vanwege de ontbrekende waarnemingen van geur en rook in de naastgelegen cellen 7 en 8 op dat tijdstip, niet door/via het ventilatiesysteem kan zijn ontstaan.

1.3 Het optreden van de bewaarders (DJI en KMar) na het automatische alarm; binnen een brandtechnisch expliciet gemaakte en chronologische context.³⁰

Rond 23:55 uur (vleugel F)

Kort voor de brandmelding van 23:55 uur roken twee KMar bewaarders op de gang in vleugel F, nabij de CP KMar, een brandlucht. Zij hoorden daarop het brandalarm en zagen een rode display. Dat is opmerkelijk gezien hun positie bovenwinds en op ongeveer 100 meter afstand van de K vleugel van waaruit het alarm afkomstig was.

Het traject voor de stoffen die een dergelijke geurwaarneming kunnen veroorzaken, is te vinden in de kruipruimte; vrij doorlopende onder het gehele complex.

De KMar centralist; "Ik weet niet waar dergelijke meldingen nog meer binnen komen in deze inrichting. Ik weet alleen dat de brandmelding op onze centrale post binnenkomt."

KMar bewaarder T.: "Het is mij bekend dat een dergelijke brandmelding ook bij de brandweer binnen komt. Als het vals alarm is moeten (we; FV) telefonisch contact opnemen met de brandweer. Dit is volgens mij de brandweer van Schiphol. Ik weet niet of de brandmelding ook automatisch wordt doorgegeven aan de ander grote CP.

De procedure is dan als volgt. Door collega ... (naam KMar centralist; FV) werd de wachtcommandant ingelicht." Een verdacht korte procedure beschrijving in dit PV.

²⁸ Persoonlijke mededeling.

²⁹ Dossier p. 099

³⁰ Getrouwe weergave van de verklaringen van de betrokken actoren in hun Dossier pv's;FV.

KMar bewaarder v.H. op de vraag over de procedure:

“Hoe luiden de noodprocedures van het Detentiecentrum met betrekking tot een eventuele brand of ontruiming? Wat ik daar, op het moment van de brand, van wist is het volgende.

Omdat de brandmeldcentrale op de centraal Post (CP van de Marechaussee Staat (F-straat of F-vleugel) moesten wij van de Marechaussee, in het geval van een brandalarm, bellen met de wachtcommandant justitie. Die stuurt dan zijn mensen naar de plaats waar de brand zou moeten zijn. Binnen twee minuten moeten wij als marechaussee dan weer een telefoontje terugkrijgen van de wachtcommandant justitie met bevestiging of het wel of niet loos alarm is.

Ik weet dat er bij ons op de CP een briefje hangt waarop deze procedure vermeld staat.”

De KMar centralist; op een vraag van de verbalisanten van de Rijksrecherche en de KMar:

“Wat is de procedure bij een brandmelding?

Wanneer ik op de centrale post een brandmelding krijg gaat er een akoestisch signaal af en de brandmeldingkast geeft aan waar de brandmelding vandaan komt. Middels een tekst wordt aangegeven op welke Unit de brandmelding is. Hier worden geen specificaties qua cel of iets dergelijks gegeven. Ik mag vervolgens het akoestische signaal uitzetten.

Vervolgens zoek ik via de intercom contact met de A-unit. Op de A-unit bevinden zich medewerkers van de DJI en Securicor. Ik deel hun mede waar ik een brandmelding van ontvangen heb en vervolgens gaan vanaf die A-unit mensen naar de opgegeven locatie. Vervolgens bel ik met de vaste telefoon naar de wachtcommandant Justitie en vertel hem dan dat er een brandalarm op een bepaalde unit is. De wachtcommandant dient in voorkomende gevallen de brandweer te bellen, wanneer dit nodig blijkt te zijn. De brandweer wordt ook automatisch door de brandmeldingkast geïnformeerd. Hier zit volgens mij een vertraging van ongeveer een minuut op, Op de kast kan ik namelijk zien op welk moment de kast de melding aan de brandweer. Er verschijnt zelfs bericht dat de brandweer gealarmeerd is. De ervaring leert dat bellen vaak sneller gaat. (Sic!)

Wanneer het loos alarm is dan dient de wachtcommandant Justitie het systeem weer te resetten.

Deze handelingen dienen fysiek op de centrale post (per vleugel; FV) plaats te vinden.

In de praktijk gebeurt het wel eens dat medewerkers van ons op verzoek van de wachtcommandant Justitie dat doen.”

De KMar centralist wist dus niet goed hoe e.e.a. werkte. Met het uitzetten van het akoestisch signaal, uitsluitend binnen de 1^e minuut, ‘accepteert’ hij de melding.

Hoe eerder dat moment, des te korter blijft dan de vertraging binnen die 1^e minuut.

Maar sowieso gaat er dan daarop altijd nog de ingestelde vertraging van 3 minuten in; voordat het signaal bij de private Schiphol meldkamer (IAC) binnenkomt.

Het ‘resetten’ op de vleugel stopt de doormelding, binnen die laatste 3 minuten, definitief.

De Kmar bewaarder heeft dan die avond gehoord dat de coördinator (dat is niet de wachtcommandant; FV)op vleugel A (als 1^e) werd gewaarschuwd door de centralist.

De wachtcommandant DJI telefoneerde op dat moment met de centralist B van de CP UC over de eerdere ‘valse melding’ tot kort voor hij de PZI melding uit K ontving: 23:57 uur. Deze was dus, voor de KMar centralist, telefonisch in gesprek rond ongeveer 23:56:15 uur en kon door hem niet worden bereikt. Gelet op de verklaringen hieronder blijkt dan dat de communicatie per intercom, over de automatische melding, via de vleugel A naar vleugel D, meer dan 1 minuut in beslag nam. Dat klopt ook met de late aankomst van de beide KMar bewaarders in vleugel K na de melding die zij ‘serieus’ namen. De loopafstand is max.100 mtr., zij zeiden te ‘rennen’, de gangdeuren waren al geopend door bewaarder D, dus: 20 tot maximaal 30 seconden reistijd.

De KMar bewaarders waren echter pas om **23:57:30 uur** (+2 ½ minuut)bij de deur van vleugel K. Dan zijn zij zeker **eerst rond 23:56:30 uur**, en zeker niet rennend (zichtbaar op camera’s 11, en 1: FV), vertrokken van de CP KMar; waar zij het alarm en het bericht aan CP vleugel A hoorden.

Rond 23:56 uur

Op de camera’s in de gang van vleugel K is al **voor 23:56 uur rookvorming** zichtbaar komende van de hoge linkerzijde van de gang bij de cellen 9, 10 en 11 en deze rook verplaatste zich naar omlaag tot voor de cellen 12, 13 en 14.

Kort na het oplichten van het attentielampje boven cel 11 om 23:56:14 uur wordt dit intercom/attentie lampje voor de camera 4 (midden gang) door rook verduisterd.

Kort voor 23:57 uur

Bewaarder D om 23:56:50 uur (Camera 3):

“Toen ik de toegangsdeur had geopend, keek ik in de cellengang van de K-unit. Ik zag op het einde van de gang rook komen uit de laatste cel linksachter. Ik zag dat het zicht in de gang goed was. Ik zag alleen rook aan de achterzijde van de gang.”

Vanuit de ingang naar de vleugel K, is gelet op de afstand en het andere beeld dat ontstaat van de (eerdere) camera beelden, niet te zien of de rook slechts uit de kieren van celdeur 11 kwam; kastdeur- en wand/plafondbeplating kieren komen ook in aanmerking.

Op het moment dat de eerste bewaarders de vleugel betreden, was het attentielampje boven de deur van cel 11 niet meer zichtbaar op (camera)afstand; laat staan de kieren van de deur.

23:57:00 uur; 2 minuten na het automatische alarm

De bewaarders van de vleugels D en C werden, buiten hun toedoen, eerst rond 23:56:30 uur gealarmeerd op het automatische alarm van 23:55 uur (‘geaccepteerd’ door de centralist KMar om: 0023:55;12 uur), via de coördinator A, en arriveerden daardoor eerst kort voor 23:57 uur in de vleugel K. Dus ruim een minuut onnodige vertraging door de veel te trage via via communicatie. Hierop drukte bewaarder C zijn PZI alarm in en meldde portofonisch ‘spoed vleugel K’.

Deze noodoproep tot assistentie van bewaarders C en D in vleugel K, kon alleen worden ontvangen door de bewaarders met een werkende portofoon, te weten:

bewaarder BAD A, (ook daarmee de wachtcommandant DJI), en de centralisten A en B (CP UC); waarvan er één de centrale mocht verlaten; en dat ook deed (A).

De KMar bewaarders en centralist (vleugel F) en hun wachtcommandant KMar (vleugel B) hadden geen ontvangst hiervan; evenmin als de (DJI)coördinator en bewaarder op vleugel A.

Deze laatste (DJI) medewerkers hadden wel kort daarvoor een PZI alarm ontvangen. De Kmar bewaarders beschikten voor communicatie alleen over hun privé telefoons.³¹

Bewaarders C en D bewogen zich snel naar het gebied van de sterke zwarte rookontwikkeling aan de verst gelegen kopse kant van de vleugel; nadat eerst het attentielampje (intercom) van cel 3 even de aandacht trok. (Zie camerabeelden camera 2; FV.)

Om 23:57:12 uur openden zij, na enige moeite met het slot, daarop de deur (Camera 5).

Camera 5 toont dat de beide bewaarders, op weg naar cel 11 (hoog) niet meer zichtbaar waren in het gebied voor cel 9 en 10, doch weer wel voor cel 11 **om 23:57:12 uur**.

Vanaf camera 4 (midden gang richting gevel) is het ‘zicht’ beter; zeker op laag (vloer)niveau.

Op het moment van openen van de deur van cel 11 is op camera 5 te zien dat er op dat moment geen rook vrijkomt en dus geen overdruk ontwijkend via de bovenzijde van de deuropening.

Dit bevestigt de waarneming van rook die zich door onderdruk in de cel naar binnen bewoog door de kier aan de onderzijde van de deur om daarop weer, na enige tijd, op overdruk te komen.

Gelet op de werking en het debiet van het ventilatie systeem, in aan- en afvoer, onder die omstandigheden, en ondersteund door opgewarmde lucht door de brand, is dit brandtechnisch ook voorspelbaar door de pulserende bewegingen die typisch gepaard gaan met ‘backdrafts’.

Bewaarder C: *“De hele cel was vol rook maar ik zag geen vlammen (...) zoals ik me nu herinner hoorde ik niets(...) U vraagt me of ik hitte/ warmte voelde.*

Nee dat voelde ik niet, althans ook daar herinner ik me niets.(...) Er kwam rook van hem af en hij had allemaal zwarte plekken die ik voor roet of brandwonden aan zag.

(Mogelijk zwarte resten van verbrande/vloeibaar geworden PUR (poly urethaan) uit het matras; FV) *Ik zag direct een hevige rookontwikkeling en dat de gang vol rook stond.*

Ik kon niets in de cel zien.”

Het zicht van de bewaarder richting stapelbed werd, aan de buitenwand zijde, beperkt door een hangende kast. De afwezige hittesensatie en de opvallend lokaal beperkte in- en externe brandwonden van de celbewoner duiden op een brand in het beginstadium rond 23:57:30 uur. Dit maakt in samenhang de waarnemingen van de wachtcommandant en de bewaarder BAD A, om 23:57:40 uur, rook en vuur hoog boven uit het dak boven de cellen 9, 10 en 11, brandtechnisch uiterst belangwekkend. Zo niet voor het OvV en justitie onderzoek.

³¹ Dossier p. 651/122 (Wat is uw basisuitrusting?)

Celbewoner cel 1:

“Ook hoorde ik een vrouwelijk bewaakster schreeuwen brand, waarschuw de brandweer. Dat was het moment nadat het water stroomde en voordat de deur werd geopend.”

Dit was tekst gericht aan de K-Mar medewerkers; die in de deuropening van vleugel K bleven. Tegelijkertijd stelde bewaarder C (vergeefs) dat hij (hun) hulp nodig had.

KMar bewaarder v.H.: *“Ter hoogte van de K afdeling kwam ik een man tegen in een justitie uniform. Ik zag verder dat er rook op de gang tegen het plafond hing. Verder zag ik dat de verlichting uit was. Ik zag geen vlammen. Ik hoorde het wel knetteren. Deze man riep dat er brand was en dat de brandweer gewaarschuwd moest worden en dat hij hulp nodig had.”*

Op bewakingscamera 3 is te zien dat deze melding en het verzoek om hulp kwam van bewaarder C en dat het licht op de gang van vleugel K wel degelijk brandde op dat moment.

“Ter hoogte van vleugel K” was feitelijk: in de deuropening van vleugel K.

KMar bewaarder T.: *“Er was geen verlichting. Ik hoorde een knetterend geluid. Ik weet dat dat geluid afkomstig is van elektriciteit. Ik heb met elektriciteit gewerkt, vandaar dat ik dat geluid herkende. Ik trok mijn shirt voor mijn gezicht om mij te beschermen tegen rook.*

Ik zag geen vlammen. De justitie medewerker riep: er is brand, brand, bel de brandweer. Ik ben toen onmiddellijk naar de B-afdeling gerend.”

Op camerabeelden van dit moment is te zien dat het licht toch helder brand. Van het shirt gebruik tegen de rook is niets te zien; de rook had toen nog niet het einde van de gang bereikt. De justitie medewerker die riep was dan bewaarder D (gehoord door celbewoners: FV).

KMar bewaarder v. H. beperkte zijn respons, op het verzoek tot hulpverlening van de 2^e DJI bewaarder C, tot het openzetten van de toegangsdeur (deurdranger) met een brandblusser.

Daarna rent hij weg naar vleugel F (CP KMar) om 23:58:00 uur, en sommeert de centralist om de brandweer te bellen.

Eerst om 23:59:00 uur wordt er weer een KMar bewaarder zichtbaar in de corridor J/K.

Celbewoner cel 25:

“Na die 10 a 12 minuten hoorde ik voetstappen van meerdere mensen op de gang van de K afdeling. Ik hoorde stemmen en kon het woord “brand” verstaan.(...)”

“Na zeker 10 of 12 minuten, rook ik de lucht van brand en zag plotseling rook onder mijn deur komen. Gedurende die 10 a 12 minuten hoorde ik steeds meer bewoners schreeuwen en gillen.”

De mede celbewoner van cel 25:

“Na ongeveer 5 minuten hoorde ik weer voetstappen ik denk dat het drie (3) mensen waren zij liepen snel in de richting van de kopse kant van de K-unit. Ik hoorde een vrouwenstem roepen “Brand, Brand”(…) Wij schopten en sloegen tegen de deur aan en we riepen “open, open”, ook maakten we gebruik van de intercom echte niemand reageerde.”

Celbewoner cel 22:

“Op een zeker moment hoorde ik voetstappen ik weet niet van hoeveel mensen.

Ik hoorde dat deze mensen aan het rennen waren. Ik wet niet welke kant ze oprenden.

Ik hoorde ook mensen gillen ik hoorde ze gillen wij willen vrijheid wij willen weg.”

Celbewoner cel 4:

“Om ongeveer 12 uur hoorde ik het geluid van stromend water. Vervolgens hoorde ik dof schreeuwen en bonken tegen deuren uit de richting van de cellen tegenover mij. Ik vroeg mij af wat er aan de hand was. Ik keek vervolgens onder de deur door en zag rook in de richting van de hoofdingang trekken. Ik kon dit zien omdat het licht in de gang nog brandde.

De rook kwam van links en was nog niet tot voorbij mijn cel.

Ik hoorde toen dat de hoofdingang openging en hoorde een aantal mensen de gang in lopen. Ik vermoed dat dit bewakers waren. (...) Ik hoorde een vrouwelijke bewaker aan de overkant van mijn cel “brand brand”roepen en hoorde dat ze celdeuren opende.

Op een geven moment ongeveer een minuut later werd mijn celdeur opengemaakt.”

Celbewoner cel 5:

“Ik hoorde toen een sissend geluid en bonken tegen de deuren. Ik heb vervolgens op de oproep knop van de intercominstallatie gedrukt . Ik hoorde het gebruikelijke zoemen.

Er werd echter geen antwoord op de oproep gegeven. (...) Ik wist niet wat er aan de hand was maar aan het schreeuwen en huilen dat ik hoorde begreep ik dat er iets ernstigs aan de hand was.(..)

Nee. Ik heb niets geroken.

Celbewoner cel 6: *“Ik zat die avond naar een Duitse film te kijken. (...)*

Vervolgens hoorde ik hulpgeroep uit de richting van cel 10 of 11.”

Celbewoner cel 21:

“Ik hoorde mensen aan de deuren kloppen. Ik hoorde kloppen uit alle richtingen. Vanaf het moment dat ik kloppen hoorde tot het moment dat de bewakers kwamen zat een periode van ongeveer 10 tot 12 minuten.(..) Wat werd er geroepen? Ik hoorde alleen gillen.”

Een celbewoner van cel 5 lag op bed televisie te kijken zijn celgenoot stond onder de douche maar is later in de cel overleden. De celbewoners van cel 20 sliepen op dit tijdstip.

De bewoner van cel 18:

“Er is verder niets bijzonders gebeurd die avond tot 23:45 uur.

Ik lag op dat tijdstip al op bed en ik sliep bijna. Plotseling hoorde ik vanaf verschillende richtingen om hulp schreeuwen. Ik kon schreeuwen horen afkomstig van kamer 19 en kamer 13.

Dat van 13 weet ik, omdat ik vrouwenstemmen hoorde en ik wist dat er op die kamer twee vrouwen zaten. (Twee vrouwen zaten in cel 14, één cel dichterbij cel 18; FV.)

Vanaf kamer 19 hoorde ik water stromen. Ook hoorde ik schreeuwen en slaan tegen de deuren afkomstig vanaf de overzijde van de gang. Nu u mij zojuist een plattegrond van de K-unit toonde, kan ik u verklaren dat dat geluid afkomstig was vanaf de kamers 7 t/m 11.

Ik hoorde schreeuwen men was helemaal in paniek.”

Celbewoner cel 17:

“Rond twaalf uur, de precieze tijd weet ik niet, maar ik sliep nog niet, hoorde ik iemand tegen en deur aan bonken en schreeuwen. Ik weet niet wat er geschreeuwd werd het was een soort gillen.

Ik hoorde op hetzelfde moment een doffe knal alsof er een waterleiding gesprongen was.”

Bewoner cel 16:

“...ik hoorde iemand schreeuwen. Ik hoorde een enorm lawaai het leek erop dat iemand met een voorwerp een stoel of een emmer tegen de kamerdeur aansloeg, dit duurde ongeveer twee a drie minuten later hoorde ik ook andere mensen schreeuwen.”

Celbewoner cel 7:

“Wij zijn gaan slapen rond 23:00 uur. Ik weet dat omdat ik op mijn horloge heb gekeken.

Ik was aan het indommelen en merkte dat D. onrustig was en niet kon inslapen.

Rond 24:00 uur hoorde ik een hoop herrie. Het klonk alsof mensen heel erg in paniek waren.

Het was het geluid van 2 schreeuwende mannen. Het geschreeuw kwam vanaf de kopse kant van de K-unit. Ik dacht dat er twee mannen heel erg aan het vechten waren. D. stond op en vroeg zich af wat er gaande was en ging naar het toilet. Ik hoorde het geluid van vallend water. Ik kon dit niet thuisbrengen omdat het een geluid is dat ik niet kende. Later begreep ik dat er iets brandde.

Ik sprong uit mijn bed en deed mijn broek aan. Opeens werd het stil en hoorde ik geen geschreeuw meer. Ik stelde D. voor om op de deur te kloppen om te vragen wat er gaande was. Maar wij hebben niet geklopt op de deur. Dit deden we omdat we bang waren om in de isoleercel te belanden.”(Sic!)

Het geluid van ‘2 mannen’ zou kunnen duiden op cel 9 of 10; 2 tot 3 cellen vanaf cel 7.

Medebewoner cel 7:

“Ergens rond middernacht, ik weet niet precies de tijd maar ik sliep nog niet, hoorde ik heel hard geschreeuw en trappen tegen deuren. Het leek wel of iemand wilde uitbreken,.

Het geluid kwam vanaf de gang. Ik kan niet zeggen van welke kamer het geluid kwam.

Het geschreeuw wat ik hoorde was onmenselijk. Ik hoorde mannen en vrouwen schreeuwen.

(...) Ik hoorde een geluid. Het leek wel het geluid van hagelen. Ik kon het geluid niet goed plaatsen.

Ik zei tegen N. dat het klonk als het blussen van vuur.

Het was donker op onze kamer en ik zag dat N. het licht op onze kamer aandeed.

Het geluid van hagelen hoorde ik al tien minuten.(...)Ik rook niets.

U vraagt mij of ik op dat moment geluid heb gehoord van bewakers op de gang of dat ik bewakers heb gehoord? Nee dat heb ik niet gehoord. Het geschreeuw wat ik hoorde, was geschreeuw om hulp.

Ik kon verstaan dat mensen schreeuwden “open de deur” of zoiets. Het was een gekrijs en echt onmenselijk. (...)Ik hoorde een soort kraken om ons heen.

Het leek wel of er iets aan het instorten was.(...) Door het krakende geluid en het geluid van hagel en een geluid alsof er olie in een pan aan het spetteren was, had ik de overtuiging dat er brand was.Ik rook ook de geur van verbrand plastic. Ik zag nog geen rook.”

Doordat dit verklaringen zijn vanuit cel 7, gelegen onder het zelfde dakcompartiment als de cellen: 8, 9, 10 en 11, kan men afleiden dat de geluiden van ‘hagelen’, ‘spetteren”,

‘kraken’ en ‘instorten’ uit dat compartiment kwamen. Geluidsvoortplanting via de (8) dubbele wanden vanaf cel 11 is minder aannemelijk.

Die geluiden zouden volgens deze verklaring al 10 minuten vooraf aan de komst van de bewaarders zijn waargenomen. **Dus vanaf: 23:47:00 uur.**

Celbewoner cel 15, diagonaal op zo'n 9 meter afstand van cel 11:

"Ik hoorde na ongeveer een kwartier nadat de bewakers weg waren gegaan dat ze terug kwamen. Ik hoorde dat ze terug kwamen rennen. Ik hoorde een vrouwenstem. Ik hoorde dat...(naam mede celbewoner; FV) tegen mij in het Arabisch zei: "brand". (...)

Ik heb in de cel geen brandlucht geroken."

Een mede celbewoner in cel 15; die zich dicht bij deze celdeur bevond:

"Ik zag op het scherm dat het 23:48 uur was. Bij de tweede keer dat de bewakers terugkwamen rook ik een brandlucht. Deze lucht kwam onder mijn celdeur vandaan. De ruimte onder mijn celdeur is ongeveer twee centimeter.(...)

De (enige) bewoner van cel 8 verklaarde³²:

"Om 23:48 uur precies begon de Libische man van cel 11 te schreeuwen. Ik weet dat zo precies omdat ik tijdens het zappen deze tijd in beeld zag.

Hoe weet u dat de Libische man uit cel 11 aan het schreeuwen was?

Het was dicht bij mijn kamer. Ik herkende zijn stem. Ik dacht toen dat iemand die Libische man aan het mishandelen was. Ik kon niet verstaan wat die Libische man aan het schreeuwen was want ik begrijp geen Arabisch. Ook herkende ik het geluid van de stoel die tegen de celdeur werd geslagen. Dit geluid kwam ook uit de richting van cel 11.

Dit schreeuwen en slaan van de stoel tegen de celdeur ging ongeveer 5 tot 6 minuten door.

Ik hoorde een Nederlandse vrouw rustig lopen in de richting van mijn kamer. Ik hoorde dat deze vrouw zei: moment, moment. De vrouw liep door in de richting van de kamers 9 tot en met 11.

Daarna hoorde ik een Nederlandse vrouw schreeuwen in de Nederlandse taal; van wie ik denk dat het een bewaarster was. Ik kon niet verstaan wat de vrouw schreeuwde.

Ik hoorde deze vrouw schreeuwen in de buurt van cel 10 of 11."

Beide bewaarders spreken over rook onder de deur naar de gang, doch op de avond van de brand meldt bewaarder C aan een brandweerbevelvoerder dat hij de rook van de gang ook naar de binnenzijde van de cel zag bewegen:

"Hij vertelde me dat hij rook onder de celdeur zag komen en dat die rook zich terugtrok de cel in toen hij bijna bij de deur was gekomen. Volgens mij zou dit kunnen duiden op een dreigend back-draft risico op het moment vóór het openen van die celdeur."³³

De andere bewaarder D: *"Bij het openen van die celdeur zag ik meteen een man die cel uitrennen.*

Ik kende die man niet. Ik zag dat hij brandwonden had op zijn handen; ik zag dat zijn lichaam helemaal rood was. Ik zag rook uit zijn haren komen.. Ik hoorde hem gillen.

Ik kon niet verstaan wat hij riep. (...) Ik heb niet kunnen zien of in die cel nog een tweede persoon was. Daarvoor was er teveel vuur en rook. Ik kon daardoor niets meer zien in die cel.

Toen die man de cel uitrende zag ik tegelijk ook vlammen en heel veel rook uit de cel komen.

De kleur van de rook was donkerbruin tot zwart. Ik rook een sterke brandgeur.

Ik zag dat het binnen een paar seconden helemaal zwart werd in de gang.

Ik zag dat de rook allemaal uit cel 11 kwam. Ik zag die rook heel snel richting de J-unit gaan.

Wat ik mij ook heel goed herinner is dat ik een knetterend geluid hoorde. Dat geluid kwam uit die cel. Dat geluid bleef maar doorgaan. Dat geluid deed mij denken aan popcorn in een magnetron....

Ik heb geen idee waardoor dat geluid werd veroorzaakt. Ik zag dat het in die cel flink brandde."

Dit is een van de rook en latere steekvlammen afgeleide waarneming; bewaarder D bevond zich, zichtbaar op camera's, op de denkbeeldig te trekken lijn tussen de deur recreatieruimte en cel 17, even voorbij het midden van de gang; gezien van de hal J/K. Meteen na het opengaan van de cel deinsde zij omgedraaid terug naar deze positie; bewaarder C stond voor haar; bij het openen van de celdeur. Bewaarder C zag/voelde toen niets vanuit de cel 11.

Rond 23:57:30 uur

Eén van de beide KMar bewaarders, door het raam van de hal J/K en even in de deuropening:

"Ik zag verder dat er rook op de gang tegen het plafond hing.

Ik rook een vieze brandlucht. Ik zag geen vlammen. Ik hoorde het wel knetteren."

Tijdstip waarneming KMar bewaarder: **na 23:57:30 uur** (zie camera 1 en 3 ; FV)

Het 'knetteren' was dus hoorbaar tot bij de toegangsdeur van de vleugel K.

³² Dossier p. 849/321

³³ Dossier p.1073

Doordat twee KMar bewaarders op de gang bij de CP KMar, nog voor het signaal van de automatische melding om 23:55 uur, een brandlucht roken (!), bovenwinds op zo'n 100 mtr. afstand van vleugel K, namen zij die melding naar eigen zeggen meteen serieus en begaven zich naar vleugel K.

Dit eerst nadat zij ook nog hoorden dat de coördinator van vleugel A was gewaarschuwd voor de automatische melding in K, dus na 23:56 uur, met dan al ongeveer een minuut vertraging. Daarop arriveerden zij **eerst om 23:57:30 uur** bij de deur van vleugel K (camera 1 en 3). Gelet op hun bewegingstempo en lichaamshouding (beide handen in de broekzakken van één van hen) waren zij op dat moment zeker niet doordrongen van de urgentie van een dergelijke automatische brandmelding. Zij arriveerden eerst na 2 ½ minuut.

Dit is opmerkelijk; na het waarnemen door hen beiden van een brandlucht bovenwinds in een gebouw met diverse gangdeuren op 100 meter afstand van de betrokken en bekend geworden vleugel K en kort voor de waargenomen signalen van de automatische melding op de CP KMar. Wel moet daarbij worden gedacht dat zij geen enkel alarmerend PZI signaal of het spoedeisende portofoon bericht van rond 23:57 uur, komende van de bewaarder C in de vleugel K, konden ontvangen. Zij waren toen nog op weg van vleugel F naar K.

Door de vensters vanuit de hal J/K hadden zij vanaf 23:57:30 uur zicht op de bewaarders C en D. Daarop kwamen zij, gelet op de omstandigheden, uiterst inadequaet in actie.

Nadat de deur van cel 11 is geopend, valt de celbewoner na struikeling in de gang.

De bewaarders C en D vluchten voor de langzaam overkomende rook tot het midden van de gang (en de CP K). Bewaarder C instrueert bewaarder D om nu ook haar PZI alarm in te schakelen en sommeert, de heel even in de deuropening verschijnende, twee KMar bewaarders de brandweer te waarschuwen; hij meldt ook aan hen dat hij hulp nodig heeft.

Het is mogelijk dat de KMar bewaarders de bevrijde celbewoner, toen nog liggend of geknield voor zijn cel achter de verste tafeltennistafel, niet hebben gezien.

Deze KMar bewaarders verdwijnen(!) daarop beiden in loopspas; de één naar de centrale KMar (vleugel F) en de andere wat later naar de wachtcommandant (KMar) op vleugel B. Geen van die bewaarders realiseert zich de snelle en adequate mogelijkheid van brandmelding via de handbrandmelders in de gang, die zonder vertraging naar de IAC moet doorschakelen, of via hun mobiele telefoons. Dergelijke reacties worden ook niet op brandpreventie cursussen geleerd.³⁴ Snel verlenen van gevraagde hulp bij het evacueren van de gesloten cellen komt niet bij hen op.

De OvV in hun rapport:

“De Kmar-medewerkers richtten zich primair op de bewoners van de B-vleugel.”

Dan stelt de OvV ook nog: *“Daarnaast hebben de Kmar medewerkers ook een bijdrage geleverd aan het optreden in de DJI vleugels.”*³⁵

Dat is feitelijk waar uitsluitende voor de niet acuut bedreigde DJI vleugels; maar in het geheel niet voor de K- vleugel, waarom het, qua slachtoffers, zeer urgent te doen was.

Zij deden niets van enig reddend belang in de gunstige tijdsenvelop die aan hen uitsluitend ter beschikking stond; en dus niet aan de overige DJI bewaarders.

Dan vervolgt de OvV: *“Dat de Kmar-medewerkers geen celbewoners hebben bevrijd geldt ook voor de meeste DJI medewerkers (behalve de twee personen die cellen hebben geopend) en mocht ook niet van hen worden verlangd.”* Hier beweert de OvV weer eens in strijd met de waarheid; er waren sowieso **3** bewaarders betrokken bij het openen van de cellen in vleugel K.

Opmerkelijk hierbij is de geforceerd aandoende en onwaarachtige ‘armoede’ redenering die de Raad zichzelf toestaat: *Als meerdere mensen weigeren of nalaten celbewoners te bevrijden, als zijnde volledig van hen afhankelijke mensen in nood, rechtvaardigt dat kennelijk voor de Raad; dat dan verder alle aanwezigen ook de slachtoffers kunnen laten voor wat ze zijn.*

Waar de Raad vrijwillig aan voorbij wenst te gaan, is het feitelijke gegeven dat **het tijdstip** waarop de twee Kmar bewaarders even de vleugel K betraden: 23:57:30 uur, juist aan hen de gunstige gelegenheid bood om de acuut noodzakelijke reddingshandelingen te verrichten.

³⁴ De BHV cursussen zijn in commerciële handen met ‘instructeurs’ en ‘leer- oefenstof’ die een onderwijskundige toets niet zouden doorstaan; zo zijn ook de ‘drills’ inhoudelijk niet op de doordachte praktisch noodzakelijke handelingen ontwikkeld; FV

³⁵ Zie tekst OvV rapport: Brand cellencomplex Schiphol-Oost. Bijlage 25.

Ook gelet op het feit dat die reddingsgelegenheid fysiek niet eerder dan een halve minuut later kon worden ingezet door de twee vrouwelijke DJI bewaarders. De mannelijk bewaarder C moest inmiddels de uitgesloten celbewoners onderbrengen in de (door bewaarders onbemande) vleugel J; de tweede vrouwelijke bewaarder (A) was toen eerst gearriveerd (23:58 uur).

Feitelijk hielden de beide KMar bewaarders, later teruggekeerd van hun onnodige melding aan twee verschillende andere KMar leden, de vrouwelijke DJI bewaarders, die toch weer de vleugel K wilden betreden voor verdere redding, **na 23:59:20 uur**, op botte wijze tegen in de corridor J/K:

DJI bewaarder D: *“Toen ik in de hal terugkwam zag ik ... (naam centralist A; FV) en twee mannen van de marechaussee. Ik riep: “ Er zitten nog mensen, er zitten nog mensen.*

*Ik vond het vreselijk dat ik die mensen er niet uit kon halen.”*³⁶

Een bevrijde celbewoner (cel 25): *“ Er waren twee vrouwelijk bewakers die mij vroegen of ik hen kon helpen met het openen van de kamerdeuren op de K afdeling. Zij zeiden tegen mij: “alsjeblieft kom mee om te helpen om de deuren te helpen te openen”. Eén van de bewaaksters was nogal dik, met blond haar en 1,70 meter lang. De ander was slanker en had donker haar.*

Ik was duizelig en bang en ben niet meer de K afdeling opgegaan.

Er waren wel ander jongens van de K afdeling die wel wilden helpen.

Dat is uiteindelijk niet gebeurd omdat er Marechaussee's en politieagenten kwamen. Deze mensen zeiden tegen ons dat wij allemaal naar de recreatieruimte op de J afdeling moesten gaan.”

Een van de laatst bevrijde celbewoners; van cel 7 :

Ik zag dat drie bewakers stonden bij de deur van de K afdeling.

Ik zag dat zij mondkapjes voor hun mond hadden. Zij deden niets. Ze waren alleen maar aan het schreeuwen. Ze stuurden ons naar die andere afdeling. Ik hoorde dat meerdere mensen in de Engelse taal tegen die bewakers riepen dat er nog mensen in kamers vastzaten en dat zij die mensen van die kamers moesten bevrijden. Ik heb dat zelf ook tegen die bewakers gezegd.(...)

Ik denk dat als zij wel iets hadden gedaan, er meer mensen gered hadden kunnen worden.”

Een van laatst bevrijde celbewoners (15); het verst in de gang met dus ervaring ter plaatse:

Ik heb nog een keer gezegd dat er nog twee meisjes in de K-unit zaten en dat zij nog leefden.(...)

Ik was woedend. Ik wilde dat de bewakers me zouden geloven.

Op een gegeven moment zag ik dat iemand een pistool op mij richtte.

Ik hoorde dat Chel. van achter mij vroeg of de man mij dood wilde schieten.

We werden door hun naar de recreatiezaal geleid.(...) Alleen ik werd door de politie onder schot gehouden. Dat gebeurde in de recreatieruimte van de J-unit.

Op dat moment was het net of bij mij de knop werd omgedraaid. Ik heb mijn armen gespreid.”

Medebewoner cel 15:

“Ik ben terug gelopen naar de uitgang van de afdeling J. Ik heb aan de bewakers gevraagd of ik een mondkapje mocht hebben. Ik wilde terug naar de mensen die nog in de cellen zaten.

Ik wilde ze bevrijden. Ik heb tegen de bewakers gezegd dat er nog mensen zaten op de K-unit.

Ze wilden me geen mondkapje of een sleutel geven. (...) Ik mocht van hun niet terug. Ze stuurden mij naar de luchtplaats van de afdeling J. Ik zag en hoorde dat mijn celgenoot Ch. Door een politieagent bedreigd werd met een pistool. Ik hoorde dat de politieagent zei: “Ga achteruit.”

Een KMar bewaarder aldaar: *“Ik hoorde toen iemand roepen dat er nog mensen in de cellen zaten op de afdeling K. Daar het te gevaarlijk was om de afdeling te betreden besloot ik om daar geen mensen meer toe te laten. De vrouw die riep dat er nog mensen in zaten heb ik weggestuurd.*

Daarna zijn wij naar onze eigen B- afdeling gelopen.

*Wij hebben daar de mensen uit de cellen gehaald.”*³⁷

Herhaald verspeelde dus de KMar bewaarders kostbare minuten; en dat voor een onnodige evacuatie op 100 mtr. afstand en benedenwinds gelegen; die geen enkele objectieve acute noodzaak tot evacuatie kende.

Twee van de DJI bewaarders, die wel mensen redden uit de vleugel K, werden daarop verdachten (dood door schuld) in een opsporingsonderzoek; *nota bene* onder leiding/betrokkenheid van de KMar.

De OvV gunt de slagers hun eigen vleeskeuring en helpt daarbij nog een handje door een valse voorstelling van zaken en een onzindelijke vergelijking openbaar te rapporteren.

³⁶ Dossier p. 064

³⁷ Dossier p. 706/177 e.v.

Oordeel 3

Het is eerst in dit onderzoek gebleken, dat, direct vooraf aan en tijdens de brand, zeker niet alle KMar en DJI bewaarders (de KMar bewaarders in het geheel niet) over een bruikbare portofoon beschikten; waardoor snelle mondelinge informatie met dat middel slechts zeer beperkt kon worden verspreid en ontvangen. Bovendien waren de bewaarders niet getraind in het bedienen van de handbrandmelders en binnenbrandkranen³⁸ en wisten dus niet dat slechts deze meldingen direct waren doorgeschakeld naar de illegale alarmcentrale Schiphol (IAC).³⁹

Er was geen eenhoofdige bedrijfsleiding en geen samenhangende interne organisatie; ook niet onder noodomstandigheden.

Dat leverde (enige minuten) doorslaggevend tijdverlies op bij het bevrijden van de celbewoners in de eerste minuten na ontdekking van de brand; door toedoen van de KMar.

Bij tenminste één KMar medewerker was bekend dat zij, en dus niet de DJI, zoals de OvV valselijk voorstelt, verantwoordelijk waren voor de opvang en informatieverschaffing aan de brandweer voor het gehele complex.⁴⁰

Al vanaf het begin van het gebruik van het complex lag de verantwoording hiervoor bij de KMar en dat is nooit formeel gewijzigd. Alle telefoonnummers die de illegale brandweer Schiphol (bereikbaarheidskaart; en ook meldkamer) ter beschikking had waren KMar nummers.

Het is dan merkwaardig dat de KMar als opsporingsambtenaren binnen Sv optraden na de ramp. De OvV gunt de slaggers hun eigen vleeskeuring en helpt een handje door een valse voorstelling van zaken te rapporteren. Hierdoor werden bewaarders die wel mensen gered hebben: verdachten.

Bewaarder C begeeft zich, na het eerste ijlings 'verdwijnen' van de beide Kmar bewaarders, langs de rechterzijde van de gang terug in de rookwolk en haalt de celbewoner van cel 11, die eerst gillend op de grond lag en daarna zich struikelend voortbewoog, rond de verste tennistafel in de gang.

Hij, de bewaarder, durfde hem niet goed aan te raken wegens de zichtbare lokale brandwonden.

Bewaarder D ziet dan, vanuit haar direct ingenomen positie in het midden van de gang (!), rook en steekvlammen uit cel 11 komen en realiseert zich dat haar sleutels nog in de deur steken; die zij onder deze omstandigheden niet meer kan bereiken.

Ook kan de deur daardoor fysiek al niet meer benaderd worden voor sluiting door haar.

Tijdens deze evacuatie van de bewoner van cel 11, zijn de wachtcommandant DJI en bewaarder BAD A buiten langs de vleugels J en K gelopen; op weg naar de nooduitgangdeur aan de kopse kant van vleugel K.

Rond 23:57:40 uur

Bewaarder D, in vleugel K, verklaart onder ede o.m.:

"Ik riep naar .... (bewaarder C; FV): "Wat moet ik doen?" Hij vertelde mij dat ik op mijn PZI moest drukken en dat heb ik gedaan. Ik zag toen een steekvlam uit cel 11 komen. Ik zag toen vuur. (...)"⁴¹

Dit dialoogmoment is zichtbaar op camera 4 en vond plaats vanaf 23:57:30 uur.

Daarna gaat bewaarder C om 23:57:37 uur weer terug naar de celbewoner van cel 11 die was achtergebleven in de rook.

Bewaarder D bij de RC:

"Die rook, het was grijze rook, kwam onder de deur vandaan en uit de kier boven de deur.

Het was net of die rook onder die deur door werd geblazen. Wel met een gelijkmatige snelheid.

Het leek wel of er een soort druk op zat.(...) Ik verwijs naar pagina 1, alinea 5, van mijn bijgevoegde verklaring. Ik zeg daar dat er steekvlammen uit de cel kwamen nadat ....(bewaarder C; FV) en ik die deur hadden geopend. Die gedetineerde viel naar buiten, ik zag dat ....(bewaarder C; FV) hem oppakte onder zijn arm en tegelijk zag ik geel/oranje steekvlammen uit die cel komen."

Het oppakken van de celbewoner gebeurde eerst nadat beide bewaarders zich kort onderhielden in het midden van de gang in vleugel K en vond dus plaats **na 23:57:37 uur**.

³⁸ Dossier p. 416/803

³⁹ Zie voetnoot 1.

⁴⁰ Dossier p. 657/128

⁴¹ Civiel proces: PV 28 juni 2006

Opvallend is dat de rook, tijdens het onderhoud van de twee bewaarders, plotseling dichter wordt en meer vaart krijgt. Dit kan worden verklaard door het ontbranden van het boven matras. *“Ik zag die steekvlammen op een hoogte van tussen 1.50 meter en 2.00 meter recht uit die cel komen richting de tegenover liggende cellen. Ikzelf ben ongeveer 1.70 meter lang. De deur van de cel was eerst een klein stukje open. Doordat die man naar buiten viel ging die deur nog een beetje verder open. Eén a twee seconden later vloog die deur echt helemaal open en kwamen ook die steekvlammen naar buiten. Achter deze verklaring is een situatieschets bijgevoegd waarop ik de plaatsen heb ingetekend van ...(bewaarder C; FV) , die gedetineerde en mijzelf op het moment dat die steekvlammen naar buiten kwamen (...) U vraagt mij naar de lengte van die vlammen. Die vlammen gingen over de gehele breedte van de gang. Ze raakten bijna de tegenoverliggende cellen naar mijn idee.”*

Op camera 2 en 4 is te zien dat deze waarnemingen kort **na 23:57:40 uur** moeten hebben plaatsvonden; bewaarder D bevond zich toen op de positie tussen de deur van de recreatieruimte in de lijn met cel 21; bij het midden van de gang in vleugel K; nadat zij direct na het openen van de celdeur wegvluchtte naar deze positie en zich weer omdraaide naar de deur (camera 4). Bewaarder D bevond zich toen net buiten de rook die hoog tot aan het midden van de gang kwam. Vanaf het openen van de celdeur geeft camera 5, daar recht boven, geen beelden meer tot aan 23:59:00 uur; na het openen van de kopse nooduitgang om 23:58:28 uur..

In een zelf opgestelde verklaring, t.b.v. het verhoor als verdachte bij de RC, stelt bewaarder D ook nog:

“Toen de deur openging viel de bewoner uit de cel, ...(bewaarder C; FV) heeft hem, voor zover ik kon zien omhoog geholpen.”

Op camera 4 is te zien dat dit gebeurde eerst nadat beide bewaarders waren gevlucht na het openen van de deur, en de bewaarder C even later weer terugkeerde naar de celbewoner. Bewaarder D stond eerst op ongeveer 10 meter afstand van cel 11; bij haar vuur/steekvlammen waarnemingen inmiddels vlak voor de CP K in het midden van de gang. Haar waarnemingspositie die zij aangeeft op een tekening bij haar steekvlamverklaringen schatte zij zelf op de grens van cel 9 en 8; dat behoeft dus enige meters objectieve afstandscorrectie. Camera 4 toont dat zij zich eerst ter hoogte van de deur van de recreatieruimte en cel 17 bevond; op een tiental meters van cel 11; meer naar het midden van de gang. *“Ik stond iets bij de deur vandaan. Ik heb niet naar binnen kunnen kijken. Wel zag ik heel veel rook uit de cel komen en ook vlammen. Ik zag steekvlammen uit de deur komen. De deur vloog daardoor wijder open, tegen het raam bij de nooddeur aan.”* De waarnemingen van bewaarder D beschrijven brandtechnisch nauwkeurig: ‘backdrafts’.

Bewaarder C, die door de rook terugging om de celbewoner op te halen die was achtergebleven buiten cel 11, verklaarde niets hieromtrent; hij was met zijn rug naar de celopening gekeerd tijdens zijn laatste reddingsactie met de gewonde celbewoner van cel 11. Direct na het openen van de deur zijn er op de, duidelijk op buitenlicht ‘spiegelende’, vloer geen licht veranderingsverschijnselen (steekvlammen) te zien op de beelden van camera 4. De steekvlammen kunnen worden verklaard door oververhitte reactieproducten (‘rook’); die pas vlammend ontbranden na opmengen met lucht die voldoende zuurstof bevat; omslaand lager in de cel ruimte, of buiten de cel hoog tegen het plafond door thermische effecten; in dit geval.

23:57:40 uur (Buitenzijde vleugel K)

De, door de PZI en het portofonische bericht van de bewaarder C even eerder gealarmeerde, wachtcommandant DJI en bewaarder BAD A rennen van het BAD gebouw om vleugel J op weg naar de daarmee in het verlengde liggende vleugel K en zijn aan de hoek van de J vleugel. Zo’n 5 seconden voordat deze twee gealarmeerde bewaarders zichtbaar worden op camera 7, dan aan de buitenzijde van het complex lopende bij de luchtkooi van J om 23:57:45 uur, zag de wachtcommandant (DJI):

“Ik rende om de hoek van de J-unit en zag toen aan de achterzijde van de K-unit vlammen en rook. De vlammen en rook zag ik ter hoogte van het dak. Het eerst wat ik dacht is dat het goed mis was.”

Bewaarder BAD A, die bij hem was, zag geen vlammen maar:

“Rennend richting K-unit was ik ter hoogte van de luchtkooi van de J-unit toen ik rook zag bij de K-unit. Op uw verzoek heb ik op uw tekening aangegeven op welke plek ik de rook zag. (Opmerking verbalisanten: met een ballpoint tekende getuige ter hoogte van cellen 10 en 11 van de K-unit bedoeld rookbeweging. De tekening is als bijlage 1 bij dit proces-verbaal gevoegd.) Ik zag flink wat rook, ik meen grijs/wit van kleur. Ik schrok want rook betekende dat er brand was.”

Oordeel 4

Rond 23:57:40 uur, een kleine halve minuut na opening van de celdeur 11, kwamen de eerste steekvlammen (backdrafts) uit de deur van cel 11. Dit verschijnsel treedt later om 23:59:00 uur verhevigd op; door brand deelname van het 2^e en hoogste stapelbedmatras; bij een inmiddels geopende buitendeur/nooduitgang in de kopse gevel. Deze verschijnselen werden binnen, vrijwel direct na de opening van de celdeur, voorafgegaan door een snelle rookvorming/wittreding die de bewaarder D zo'n tien meter, en daarop steeds verder, deed terugdeinzen.

Brandtechnisch van groot belang is, dat op hetzelfde tijdstip van waarneming van de eerste steekvlammen uit/boven de deuropening van cel 11 in de gang van vleugel K om 23:57:40 uur, dergelijke verschijnselen zich ook (en hoeveel eerder?) buiten waarneembaar vanuit de schilruimte hoog boven cel 10 en 11; maar toch brandwerend daarvan gescheiden.

Voor bewaarders C en D was het praktisch onmogelijk om, door de snel toenemende rook en optredende steekvlammen en zeker ook gelet op de draairichting van de deur van cel 11, terug naar de deur te gaan om deze te sluiten bij de optredende 'backdrafts'.

Bovendien trok de zwaargewonde en van pijn gillende celbewoner alle reddingsaandacht.

Bij de objectief mogelijke beoordeling van de camerabeelden, is het ontstaan van een redelijk vermoeden van schuld, volgende uit het openlaten van celdeur 11, onnavolgbaar.

Voor deze vervolging, en een eerst geweigerd gerechtelijk vooronderzoek (GVO) door de Rechter Commissaris op vordering van de Officier van Justitie, lieten de KMar opsporingsambtenaren de verklarende beelden van camera 5, zonder enige toelichting of verklaring, weg voor de beoordeling van de Rechtbank en de verdediging. Dat deed zeker geen recht aan een objectieve beoordeling van de vastgelegde en feitelijk wel beschikbare beeldinformatie bij de opsporing destijds en binnen dat GVO. De KMar medewerkers bleven voor een evaluatie van hun opvallend inadequate optreden in de eerste minuten buiten elke kritische beschouwing; ook in de diverse niet opsporingsonderzoeken. Hun optreden was onbegrijpelijk traag en inadequate.

De onverantwoorde, veelvoudig te hoge vuurbelasting van het celinterieur, vooral in combinatie met onbeproefd gelaten materiaal ontstekings eigenschappen in verticale configuratie, als de causale factoren bij uitstek voor de brandontwikkeling, werden vooraf in brandpreventie (implementatie) controles en ook nog maar eens in onderzoek achteraf, voor acute verbetermaatregelen en aanbevelingen (OvV), brandtechnisch onbegrijpelijk, genegeerd.

Rond en na 23:58 uur

De celbewoner uit cel 11 is aangekomen in de hal tussen J en K en legt zich/wordt gelegd op de vloer aldaar. Centralist A (CP UC), komt op na de eerdere portofonische roep om assistentie van bewaarder C, zo ook de bewaarder uit vleugel A (DJI); deze op de eerdere PZI meldingen vanuit vleugel K. Zij begaven zich vanuit de CP UC, respectievelijk de CP A, naar de hal bij vleugel K. Dan gaan de vrouwelijke bewaarders D en A in de met rook gevulde vleugel K; om de deuren te openen en de celbewoners te evacueren. Eén van de twee om 23:57:30 uur aangekomen KMar bewaarders verlaat dan de daar door hem geblokkeerde deur van vleugel K en rent weg.

Hij zag dan de bewaarders C en D met de celbewoner van cel 11 aan komen lopen in de vleugel K. Doordat de vrouwelijke DJI bewaarders vooraan beginnen (cel 26 tot 12 respectievelijk 1 t/m 11) komen er snel celbewoners de hal K en J ingevlucht.

Bewaarder C moet deze daarop begeleiden naar de luchtkooi van vleugel J en hij neemt ook de leiding over deze insluitingoperatie; later overgenomen door de (bewapende) KMar.

De wachtcommandant DJI, inmiddels nabij cel 11 aan de buitenzijde van de vleugel K, meldt telefonisch aan de IAC: “*Spoed Schiphol Oost*”. De centralist B op CP UC (DJI) hoorde al eerder een portofoonbericht ‘*Spoed K-vleugel*’ vanaf vleugel K, rond 23:57:00 uur; zoals dat door de bewaarder C ook is verklaard. Centralist B kreeg toen ook al telefonisch bevestigd van de IAC dat de brandweer onderweg is. Dat was echter in het geheel niet het geval.

Dus met een interval van een minuut is de IAC al tweemaal telefonisch gealarmeerd.

Er volgde toen echter geen uitrukbericht voor/door deze hybride illegale brandweer!

De waarnemingen van celbewoners in de volgorde van het openen van hun cellen:

Cel 26 werd als eerste geopend (t/m cel 15 rechts), cel 1 werd aan de linkerkant geopend (t/m/ cel 8 links). Tussen de cellen 20 en 19 lag een was- en een recreatieruimte, tussen de cellen 6 en 7 lagen twee recreatie ruimten met uitgang naar de luchtkooi en de CP K.

In die schilruimten bevonden zich telkens 2 rookdetectors

Cel 5 is geopend maar mogelijk weer gesloten met nog één van de twee bewoners in de cel; deze overleed. De bewoners van de niet geopende cellen 9, 10 (links) en 14, 13 en 12 (rechts), in die volgorde geplaatst aan het eind van de gang, kwamen ook om.

Celbewoner cel 26 werd wakker:

“Ik weet niet hoe laat het was omdat ik mijn horloge had afgedaan, maar ik hoorde meerdere personen schreeuwen en mensen over de gang lopen en rennen.

Ik ben toen mijn bed uitgegaan en ben bij de deur gaan staan om te luisteren wat er aan de hand was. (...) ik hoorde meerdere personen over de gang lopen en ik hoorde ze roepen: FIRE. Ik wist op dat moment nog niet wat FIRE betekende, maar meteen daarna wist ik dat er brand was. Toen zag ik dat er een beetje rook binnenkwam. Ik zag onder aan de deur rook binnenkomen.(...)”

Bewoner cel 25:

“Inmiddels kwam er steeds meer rook onder de deur door mijn kamer op. Ik merkte dat ik steeds meer moeite kreeg om goed te ademen. Zowel F. als ik hebben hard op de deur gebonsd en hard geschreeuwd om hulp. Tegelijkertijd hoorde ik meerdere mensen op de gang van de K- afdeling heen en weer rennen. Ik had een handdoek gepakt en deze voor mijn gezicht gehouden, maar dat hielp niet meer. Ik had het idee dat ik dood zou gaan.

Het geschreeuw van andere mensen maakte mij ontzettend bang.”

“Plotseling werd de deur van mijn kamer geopend. Ik zag heel veel rook en kon amper iets zien. Ik kon nog wel zien dat mijn kamerdeur werd geopend door een vrouwelijke bewaker.

Ik hoorde dat de vrouw iets zei van “rennen, rennen”. Ik ben vanaf de K afdeling de J afdeling opgelopen. Ik was in paniek en wist niet wat ik moest of waar ik naartoe moest gaan.(...)”

Ik zag dat de toegangsdeur van de K afdeling werd opengehouden door een bewaker.(...)”

Inmiddels zag ik dat er verschillende bewakers op de J afdeling stonden.

Ik zag dat het vooral vrouwelijke bewakers waren. Ik zag ook dat zij beefden.

Er waren twee vrouwelijk bewakers die mij vroegen of ik hen kon helpen met het openen van de kamerdeuren op de K afdeling.(...)”

Zij zeiden tegen mij: “alsjeblieft kom mee om te helpen om de deuren te helpen te openen.

Ik was duizelig en bang en ben niet meer de K afdeling opgegaan.

Er waren wel ander jongens van de K afdeling die wel wilden helpen.

Dat is uiteindelijk niet gebeurd omdat er Marechaussee's en politieagenten kwamen. Deze mensen zeiden tegen ons dat wij allemaal naar de recreatieruimte op de J afdeling moesten gaan.”

Medebewoner cel 25 (F.)

“Ja ik zag het vuur komen uit de richting van de kopse kant van de K-unit van de linkerkant ter hoogte van de kamer 11,10, of 9.” De celdeur van cel 25 werd om **23:58:14 uur** geopend.

23:58:28 uur (buitenzijde vleugel K)

De wachtcommandant (DJI) en de bewaarder BAD A bevinden zich dan bij de nooduitgang aan de kopse kant van vleugel K. De wachtcommandant opent deze deur met een sleutel omdat deze tot zijn verbazing niet automatisch via de brandmeldinstallatie was geopend.

Er ontstond hierdoor en uiterst contraproductief, mede door het inmiddels automatisch geopende dakluik aan die zijde⁴², een versterkte ventilatie die de brand(en) aanwakkerden tot een heftige serie **backdrafts om en na 23:59:00 uur** (camera 5).

Deze vonden door de voorkeursluchtstroom even later geconcentreerd plaats vlak bij de cel.

⁴² Ter hoogte van het dakluik gekomen bij het openen van de deuren zag en voelde bewaarder D:

“Bij het inademen voelde ik het branden in mijn luchtpijp. Door de rook zag ik een rode tot oranje gloed. Ik voelde ook dat het steeds heter werd. Ter hoogte van cel 15 of 16 was het voor mij onmogelijk om verdere te gaan.”(p. 244; FV)

“U vraagt me waar ik die rode tot oranje gloed zag. Die zag ik pas toen ik de recreatieruimte al voorbij was. (...)”

Toen ik die recreatieruimte voorbij was zag ik recht voor mij, aan de bovenzijde, die rode/oranje gloed.

Ik liep op dat moment gewoon rechtop.”(p. 055, RC, onderstreept: FV)

Celbewoner cel 2:

“Ik hoorde dat mijn kamerdeur werd geopend. Ik zag dat dit door een vrouwelijke bewaker werd gedaan. Ik zag dat zij lang blond haar had. Nadat de vrouw de deur opende zag ik gelijk rook op de gang. Ook rook ik de geur van brand.(...) Ik hoorde dat de vrouw tegen mij riep”go, go”.

(Deze getuige maakt eerst nog zijn medebewoner wakker en verlaat dan pas met hem de cel; FV) Nadat ik mijn kamer verliet keek ik naar links in de richting van het einde van de gang van de K-unit. Ik zag aan het einde van de gang allemaal vlammen en veel rook. Ik zag dat de vlammen heel snel dichtbij kwam.(...) Ik vond het vreemd dat het vuur zo snel ging.

Het was tenslotte een gevangenis en het leek wel alsof het materiaal veel te snel brandde.”

De verplaatsingsrichting naar de getuige toe (waarnemingspositie vooraan in de gang vlak bij de hal J/K), van het vuur, wordt verklaard door het inmiddels geopende RWA afvoerluik, geplaatst even voorbij het midden van de gang in het plafond/dak, bij een inmiddels opengebrande buitengevel (RWA luiken, deur en vensters). Na **23:58:30 uur** ging cel 2 open.

Zijn vuurwaarneming valt dan, na het wekken van de medebewoner, rond **23:58:35 uur**.

Celbewoner cel 2:

“Op een gegeven moment ongeveer een minuut daarna werd mijn celdeur opengemaakt.

Ik zag en rook een vreselijke rook. Voor die tijd had ik dat nog niet geroken.

Het was toen donker in de gang. Het licht was uit. ”

Mede celbewoner cel 4:

“Op en geven moment werd ik wakker gemaakt door ...(naam mede celbewoner:FV).

Ik zag toen dat onze celdeur open was. Ik rook een scherpe geur van rook. Ik heb toen snel even iets aangetrokken. In de gang zag ik een dikke rook. Het was volkomen donker.

Ik heb geen vuur gezien. Ik hoorde bewakers die op hun knieën zaten aanwijzingen gaven waar we heen moesten. Ik zag dat hij met een zaklamp wees.” (Dit waren de KMar bewaarders; FV.)

Celbewoner cel 21 (celdeur geopend om ongeveer 23:58:34 uur):

“Op een gegeven moment werd mijn celdeur door een vrouwelijke bewaker geopend.

Ik zag vuur en zwarte rook. De rook was al tot mijn borsthoogte, gezien vanaf het plafond. Voordat mijn cel werd geopend heb ik niks gemerkt van de rook.(...)

Aan mijn rechterkant zag ik een rode gloed als van een oven. Ik zag dat iedereen naar links ging.

Ik moest bukken voor de rook en ben achter de anderen aan gelopen. Niemand zei waar ik heen moest. Ik liep eerst naar de overkant, in de richting van de achterste recreatiezaal in de richting van het vuur. Ik wilde via de recreatieruimte naar de luchtplaats. Ik zag dat er in de cel naast de recreatiezaal vuur brandde. U toont mij de plattegrond A.A.1.

Ik zie nu dat het cel nummer 7 betreft. Daarna ben ik omgekeerd en richting de J-unit gelopen.”

Bewoners van cellen 7 en 8, waarvan de deuren even later werden geopend, nemen dit niet waar! Oriëntatie vergissing? Zie ook de verklaringen van de celbewoners van cel 7.

Celbewoner van cel 5;

“Kort nadat al dat tumult begonnen was, werd onze celdeur geopend. Ik zag dat de gang vol rook hing. (...) De televisie was aan en er brandde licht in de cel en de badkamer.”

De intercom van cel 5 werd om 23:57:44 uur ingedrukt zijn cel werd na 23:58:40 uur geopend.

De camerabeelden, o.m. eerst terugdeinzen bewaarder A, demonstreren e.e.a.

Celbewoner van cel 20:

“Ik werd wakker van hard lopen op de gang. (...)Ik hoorde toen allemaal geschreeuw op de gang.

Tegelijkertijd hoorde ik een soort knetterend geluid. Voor mij klonk het als het geluid van brandende kabels. (...)Ik ging op de grond liggen van mijn kamer zodat ik door de kier tussen de deur en de vloer van mijn kamer naar de gang kon kijken, Ik zag toen veel vlammen en vuur. Ook zag ik rook. (...) Ja dat kwam voor mij van rechts dat was dus in de richting van de kamers 7 t/m 19. Ik ben toen met mijn vuist op het luikje van mijn kamerdeur gaan slaan.

Ik zag dat die raampje openklapte. Terwijl ik dit deed riep ik “A.... 20, A.... 20”. Ik heb dat meermalen geroepen in de Nederlandse taal. Ik kan u zeggen dat als ik een klap tegen het raampje gaf, kon ik heel even de gang op kijken. Ik zag alleen maar rook en vlammen. Ook hoorde ik de bewakers roepen van “kom maar, kom maar”. (...) Daarna werd de deur van mijn kamer geopend. (...) Ik zag wel dat er gelijk veel rook vanaf de gang mijn kamer opkwam.”

Gelet op de camera beelden, vooral van camera 2, verklaart deze getuige over de periode van 23:57:45 uur (langskomen celbewoner cel 11 met bewaarders C en D bij cel 20) en ongeveer 23:58:40 uur. Zijn celdeur werd om ongeveer **23:58:40 uur** geopend.

De eerste cellen rechts worden in een frequentie van 1 in de 5 seconden geopend door bewaarder D: 23:58:09 uur cel 26 open, 23:58:14 uur cel 25 open, 23:58:19 uur cel 24 open.

Door extrapolatie zal dan cel 20 om ongeveer 23:58:40 uur zijn geopend.

Het sterk inzuigen van rook in cellen vanuit de gang wordt objectief gedemonstreerd door de beelden van cel 24, na 23:58:14 uur, op camera 2.

Hieruit blijkt een onbalans tussen de toevoer en afvoorzijde van het ventilatiedebiet door het ventilatiesysteem op dat moment aan de rechter zijde van de vleugel K; die separaat zou functioneren van de linkerzijde (cellen 1 t/m/ 11)

Over de (in)werking van het ventilatiesysteem zijn, voor zover bekend, geen gegevens naar buiten gebracht. Dat is binnen verantwoord uit te voeren brandoorzaak onderzoek onbegrijpelijk.

Celbewoner cel 18:

“Ik hoorde schreeuwen. Men was helemaal in paniek. Ik snapte niet wat er aan de hand was. Plotseling hield het schreeuwen op. Ik hoorde alleen nog maar rennende voetstappen van bewakers. Ik herkende het geluid van de voetstappen als voetstappen afkomstig van bewakers. Ik hoorde dat de bewakers riepen “go, go, go”. Ik hoorde dat de kamerdeuren werden opengemaakt. Ik hoorde dat alleen van de kamers 17 en 19 deze beide kamers werden tegelijk opengemaakt. Mijn kamer werd kort daarna opengemaakt.”

Mede celbewoner cel 18:

“Terwijl ik nog op mijn kamer zat rook ik de geur van brand. Ook hoorde ik water stromen. (...) Ook zag ik rook onder mijn kamerdeur door kwam mijn kamer in. Ik was heel erg bang en ik dacht dat ik dood zou gaan. Ik zat te kijken hoe ik mijn kamer uit zou kunnen komen, maar besepte dat dat niet mogelijk was. Plotseling zag ik dat mijn kamerdeur van buiten werd geopend. Ik zag dat de deur werd geopend door een vrouwelijke bewaker. Ik keek die bewaker aan en zag dat zij verschrikkelijk bang was. Ik kon dat zien aan haar gezicht. Op het moment dat die vrouwelijke bewaker mijn kamerdeur opende, zag ik dat er vanaf de overzijde van de gang plotseling heel veel vlammen mijn kant op kwamen. Ik hoorde veel knetteren. Het leek wel vuurwerk. Volgens mij kwam het uit de richting van de meterkast. Ik kon bijna niets meer zien. Er was heel veel donkere rook. Ik zag dat die vrouwelijk bewaker verder liep in de richting van kamer 16. Op dat moment werd de vuur en de rook zo hevig dat ik bijna stikte. Ik zag dat die vrouwelijke bewaker weer mijn richting op kwam rennen. Ik wilde naar de uitgang van de K-unit lopen, maar kwam ten val ter hoogte van de deur van de recreatieruimte. Ik wist niet meer welke kant ik op moest gaan. Plotseling zag ik de vrouwelijke bewaker weer. Zij zag mij ook en ik hoorde dat zij tegen mij zei: “go,go,go,”. Ik ben haar toen achterna gelopen. Pas toen ik vlak bij de ingang van de K-unit was kon ik de toegangsdeur van die unit zien.”

Om 23:59:00 uur:

De beide KMar bewaarders, teruggekomen van de vleugels B en F bereikten daar dat er extern nogmaals (informatie technisch volstrekt onnodig) wordt gealarmeerd.

Dat gebeurt daarop weer naar de meldkamer van de KMar, door de wachtcommandant Kmar, en naar de IAC Schiphol; door de centralist KMar. **Dat was dan de derde telefonische brandmelding in 3 minuten naar de IAC; zonder enig uitrukken van de brandweer.**

De KMar bewaarders blijven dan passief met hun mondkapjes in de deuropening naar vleugel K en roepen herhaald om de richting te wijzen in de rook.

Zij zien dat er achter elkaar meerdere celbewoners tevoorschijn komen; doch kunnen vanuit de deuropening niet zien hoeveel DJI bewaarders hierbij betrokken zijn en laten dat er ook bij.

Eén van de KMar bewaarders helpt daarop bewaarder A, om de bevrijde celbewoners in de corridor van J/K naar de J vleugel over te brengen; de andere KMar bewaarder probeert met stemgeluid te gidsen naar de uitgang van vleugel K.

De hevige vuurwaarneming aan de kopse kant van vleugel K, op 50 mrt. Afstand van de deur naar corridor J/K, wordt bevestigd door de camerabeelden van camera 5 op dat tijdstip.

Op dit moment voelden de beide onbeschermden vrouwelijke bewaarders A en D aldaar zich genoodzaakt hun evacuatiepogingen achter in de gang (cellen openen) te staken.

Na 23:59:00 uur

Camera 5 toont op dit tijdstip een minuten aanhoudende serie van *backdrafts*.⁴³

De bewaarders A en D bereikten de cellen 8 (links) respectievelijk 15 (rechts) en openen deze celdeuren als laatste. De verder richting kopse kant liggende celdeuren van de cellen 9, 10, (links) en 14, 13 en 12, (rechts) kunnen dan niet meer door hen worden bereikt.

De vrouwelijke bewaarders D en A vluchtten uit de vleugel K naar de hal J/K.

De bewoners van de cellen: 9, 10, 12, 13 en 14 blijven ingesloten achter, en overlijden later.

Celbewoner cel 6:

“Ik hoorde toe ook een soort knetterend geluid of knisperend geluid alsof het hard regende.

Ik heb toen nog naar buiten gekeken, echter het regende niet.

Toen de rook via de celdeur naar binnenkwam en het lawaai op de afdeling toenam had ik in de gaten dat er brand was op de afdeling. Ik heb niet gehoord dat het brandalarm is afgegaan.

Vrij snel daarna zag ik dat een security medewerkster, een blanke vrouw, mijn celdeur opende.(...)

Ik denk dat mijn celdeur na ongeveer zeven of acht minuten geopend werd na mijn eerste waarnemingen met betrekking tot het lawaai wat afkomstig was uit de richting van kamer 10 en 11.(...) Ik zat die avond naar een Duitse film te kijken.(...)

Vervolgens hoorde ik het hulpgeroep uit de richting van cel 10 of 11.

Zoals ik al verklaard heb was het toen ongeveer 23.45 uur a 23.50 uur.”

Celbewoner cel 16:

“Mijn kamer is door een vrouw geopend. Ik kwam mijn kamer uit en ik zag veel rook het was donker ik zag ook mensen, ik botste tegen de tafeltennistafel aan ik hoorde iemand zeggen dat ik naar de J unit moest gaan. Ik was doodsbang.(...)”

Celbewoner cel 15:

“Ik heb in de cel geen brandlucht geroken.(...)

Ik zag dat op een gegeven moment dat een klein blond meisje onze cel deur openmaakte.

Daarna zag ik dat ze wegrende richting de uitgang van de K-unit.(...) Ik zag een donker grijze rook in de gang ik heb niet veel vuur gezien. Ik heb meer rook gezien dan vuur.

Ik zag dat het vuur uit de richting cel 10 of 11 kwam.(...) Ik heb het luikje van cel 14 open gemaakt. Ik zag het gezicht van het Oekraïense meisje en het gezicht van het donker meisje.

Ik zag en hoorde dat zij op de deur bonkten. Ik hoorde dat de meisjes schreeuwden.

Ik zag dat het Oekraïense meisje naar het slot wees. Ik weet niet zeker of het licht in cel 14 aan stond. Ik denk haast van wel, want ik heb de gezichten van die meisjes goed kunnen zien.

Ik heb op dat moment niets voor die meisjes kunnen doen.

Ik heb daar nu nog een schuldgevoel over.

Ik zag wel dat er geen brand in cel 14 was. Ik kan niet zeggen of er rook in cel 14 was.(...)

Ik weet nog wel dat toen ik naar de uitgang holde, dat ik zag dat er boven een aantal cellen rode lampjes brandden. Ik zag dat een heleboel celdeuren openstonden.”

Medebewoner cel 15:

“Hierna heeft een kleine blonde vrouw onze celdeur opengemaakt. Ik zag dat, nadat de vrouw mijn cel had opengemaakt, zij wegliep in de richting van de uitgang.

Ik hoorde dat er op de cellendeuren met nummers 12, 13, en 14 gebonkt werd.

Toen mijn celdeur open ging zag ik allemaal rook. Ik zag dat waarschijnlijk de noodverlichting aangegaan was. Ik zag namelijk dat het licht zwak brandde.

Mijn cel was de laatste cel die open gemaakt werd. Ik heb het luikje van cel 14 opengedaan.

Ik zag dat er twee vrouwen in de cel zaten. Op het moment zag ik dat zij nog leefden.

Ik zag de angst op hun gezicht. Ik zag dat de vrouwen vlak achter de celdeur stonden.

Ik zag dat hun gelaatskleur van kleur veranderde. Ik weet niet meer of het licht in hun cel brandde. Ik zag wel dat het licht in de douche brandde. Ik hoorde ze schreeuwen.

Ik zag dat ze met hun handen bewegingen maakten alsof ze een sleutel omdraaiden.

Ik denk dat zij bedoelden dat zij dat hun celdeur opengedraaid moest worden. (...)

Hierna ben ik snel doorgelopen naar cel 13. Ik deed het luikje van cel 13 open.

Ik zag de twee Surinaamse mannen staan. Ze stonden direct achter de celdeur.

---

⁴³ Backdraft: Een (herhaalde) explosie op deflagratie snelheid (subsoon) die ontstaat door een plotselinge inmenging van (lucht)zuurstof in een besloten ruimte waarbinnen oververhitte producten van onvolledige verbranding vrijkomen/zijn vrijgekomen.

Ik zag bij hun ook de angst in de ogen. Ik zag dat zij op dat moment nog leefden. Ik zag dat zij ook bewegingen maakten alsof ze een sleutel omdraaiden. Ik denk dat zij ook bedoelden dat zij wilden dat hun celdeur opengemaakt werd. Vanwege de vlammen kon ik niet naar de deur van cel 12.”

Celbewoner cel 7:

“Het geschreeuw wat ik hoorde was geschreeuw om hulp. Ik kon verstaan dat mensen schreeuwden “open de deur”of zoiets. Het was een gekrijs en echt onmenselijk.(...) Ik hoorde een soort kraken om ons heen. Het leek wel of er iets aan het instorten was. (...) Door het krakende geluid en het geluid van hagel en een geluid alsof er olie in een pan aan het spetteren was, had ik de overtuiging dat er brand was. Ik rook ook de geur van verbrand plastic. Ik zag nog geen rook. (...) Plotseling zag ik dat de kamerdeur van onze kamer werd geopend door een bewaakster. Ik zag dat zij blond haar had en niet zo groot was. Ik zag ook dat, nadat zij de deur had geopend, direct weg liep.(...) Op het moment dat de bewaakster de kamerdeur opende, zag ik dat er direct heel veel rook mijn kamer op kwam. De kamer stond gelijk vol met rook. Ik kon niets meer zien en amper ademen. Ik hoorde dat N. tegen mij zei dat we moesten vluchten. Ik stond naast mijn bed. Ik kon nog wat kleren van mij pakken en ben toen samen met N. de kamer uitgegaan. Op de gang zag ik niets meer door de dikke rook. Ik wist niet meer waar ik heen moest lopen. Ik ben toen gaan lopen, ik wist niet waar ik naartoe liep, maar plotseling zag ik heel veel vlammen. Ik voelde zelfs dat mijn haar aan het verbranden was. Ik kon niet meer ademen door de rook. Ik ben toen omgedraaid en ben gaan rennen. Ik wist niet meer waar ik was. Ik wist alleen dat ik weg wilde van het vuur en de rook. Ik riep de naam van N. meermalen. Plotseling hoorde ik een man roepen iets van “vaya, vaya.” Ik voelde nog dat ik tegen een tafel aanliep. Ergens voor mij zag ik een wat lichtere kleur. Ik dacht toen dat het een deur moest zijn. Ik ben toen al kruipend in die richting gegaan. Ik was tegen de tafel gelopen en gevallen. Ik wilde zo snel mogelijk weg en wilde ook laag bij de gronde blijven vanwege de rook. Ik had het gevoel alsof er iets bovenop op mij zou vallen. Plotseling voelde ik dat iemand mij bij mijn pols beetpakte en ik hoorde dat hij tegen mij zei “hiernaartoe rennen.” Ik voelde dat N. mij vasthield en wij renden samen in de richting van de andere afdeling. (...) Ik zag dat drie bewakers stonden bij de deur van de K afdeling. Ik zag dat zij mondkapjes voor hun mond hadden. Zij deden niets. Ze waren alleen maar aan het schreeuwen. Ze stuurden ons naar die andere afdeling. Ik hoorde dat meerdere mensen in de Engelse taal tegen die bewakers riepen dat er nog mensen in kamers vastzaten en dat zij die mensen van die kamers moesten bevrijden. Ik heb dat zelf ook tegen die bewakers gezegd.(...) Ik denk dat als zij wel iets hadden gedaan, er meer mensen gered hadden kunnen worden.”

Celbewoner cel 8:

*“Er kwam rook mijn kamer binnen door het ventilatiekanaal in mijn kamer. Het was zwarte rook. Deze rook kwam mijn kamer binnen op het moment dat de twee vrouwelijke bewaaksters de afdeling weer op renden (na 23:58:00 uur; FV). Deze rook stonk naar verbrand plastic. Nadat er twee of drie minuten rook in mijn kamer was gekomen werd de deur van mijn kamer opengedaan. Mijn kamer was toen helemaal gevuld met rook.(...) **Wat heb je gezien toen je kamerdeur werd geopend?** Er was rook en er waren nog mensen op de kamerdeur aan het bonzen. De vrouwelijke bewaakster vertelde mij in het Engels dat ik weg moest lopen. Ik zag dat er veel rook op de gang was, vooral in de buurt van kamer 8 tot en met 11. Ik heb geen vuur op de gang van de K-unit gezien.(...) **Wie bonzden op de deur?** Ik hoorde de vrouwen van cel 14 schreeuwen en bonzen op de deur. **Wat heb je daarna gedaan?** Toen mijn celdeur werd geopend door de Surinaamse bewaakster liep ik naar de cel naast mij. Dat was cel 9. Ik deed het luikje open en zag dat een van de bewoners in de brand stond. De andere bewoner zag ik niet. Ik vertelde de Surinaamse bewaakster onmiddellijk in de Engelse taal dat de bewoner van cel 9 in de vlammen stond. Ik vroeg haar: geef de sleutel aan mij!! Ik wilde namelijk de deur van kamer 9 openen. De Surinaamse bewaakster gaf mij echter niet de sleutel en ik zag dat ze bang was. Daarna is de Surinaamse bewaakster weggelopen in de richting van de J-unit.(...) Ik belandde op de J-unit. (...) Ik denk dat ik de laatste persoon was die de J-unit opliep. Volgens mij kwamen er namelijk niet meer personen op de J-unit.”*

Deze waarneming in cel 9, vond plaats tussen 23:59:10 en 23:59:48 uur (camera 1). De *backdrafts* herhaalden zich uit cel 11 ook naar het geopende dakluik langs de cellen 10, 9 en 8 naar het midden van de vleugel en tevens voorlangs/uit de kopgevel van vleugel K. Dit 'pomp' ontstaan van de *backdrafts* met tussenpozen van typisch zo'n 10 tot 15 seconden, verklaart de verschillen in vuurwaarneming. Volgens een getuigenwaarneming waren er toen eerst diverse brandmelders in de geopende cellen geactiveerd en deze toonden dit door de rood brandende nevenindicatoren boven de betreffende celdeuren.

Opmerkelijk is dit de enige rookwaarneming in de cellen vanuit de ventilatie; in cel 8 en eerst rond 23:59:00 uur. Dus dan mogelijk ook in de cellen 9 en 10 (druk in cel 11). De bewaarders van vleugels D en A zijn na 23:59:20 uur terug in de hal J/K.

Na 00:00 uur:

Celbewoner cel 15:

"In de J-unit zag ik dat de mensen probeerden een deur in te trappen. Ik heb ook geprobeerd de deur in te trappen. Ik ben toen weer terug gegaan. Ik heb tegen een vrouwelijk bewaarder gezegd dat er nog twee meisjes levend waren in de K-unit. Ik zei dat ik dat had gezien. Ik zag dat het meisje stond te trillen. Ik hoorde van de bewakers alleen maar dat we kalm en rustig moesten doen. Meer hebben ze niet gezegd. Ik zag dat ze met hun handen op en neer gingen terwijl ze dit zeiden. Ik heb nog een keer gezegd dat er nog twee meisjes in de K-unit zaten en dat zij nog leefden.(...) Ik was woedend. Ik wilde dat de bewakers me zouden geloven. Op een gegeven moment zag ik dat iemand een pistool op mij richtte. Ik hoorde dat Chel. van achter mij vroeg of de man mij dood wilde schieten. We werden door hun naar de recreatiezaal geleid.(...) Alleen ik werd door de politie onder schot gehouden. Dat gebeurde in de recreatieruimte van de J-unit. Op dat moment was het net of bij mij de knop werd omgedraaid. Ik heb mijn armen gespreid."

Medebewoner cel 15:

"Ik ben terug gelopen naar de uitgang van de afdeling J. Ik heb aan de bewakers gevraagd of ik een mondkapje mocht hebben. Ik wilde terug naar de mensen die nog in de cellen zaten. Ik wilde ze bevrijden. Ik heb tegen de bewakers gezegd dat er nog mensen zaten op de K-unit. Ze wilden me geen mondkapje of een sleutel geven. (...) Ik mocht van hun niet terug. Ze stuurden mij naar de luchtplaats van de afdeling J. Ik zag en hoorde dat mijn celgenoot Ch. Door een politieagent bedreigd werd met een pistool. Ik hoorde dat de politieagent zei: "Ga achteruit."

2. Reconstructie m.b.t. de oorzaak en de toedracht van de brand.

2.1 Discussie als inleiding

Nu eerst is in dit onderzoek, na allerlei eerder gepubliceerde 'officiële onderzoeksinspanningen', vastgesteld dat er al een mondelinge melding via de intercom was rond/na 23:30 uur, doch vooraf aan de automatische brandmelding van 23:55 uur op die avond van de brand.

Gelet op de getuigenverklaringen van celbewoners is het redelijk om aan te nemen dat deze mondelinge melding uit cel 9 en/of 10 kwam. Geen van de overlevenden verklaarden een dergelijke mondelinge melding vooraf aan 23:55:00 uur te hebben gedaan.

De celbewoner van cel 11 gebruikte de intercom voor het eerst na 23:56 uur.

Ook is op successieve eliminatie vastgesteld, dat de automatisch brandmelding van 23:55:00 uur afkomstig moet zijn geweest van één van de beide rookmelders in de schilruimte boven de cellen 7 en 10. Dit betekent dat er al enige tijd, en wel zo'n twintig minuten eerder, brand was ontstaan in de schilruimte; vooraf aan de automatische melding. Op camera 2 en 3 is, direct vanaf 23:46:19 uur (hoe lang ervoor?), direct en overduidelijk te zien dat er lampen in het midden van de gang in vleugel K onregelmatig in- en uitschakelen; uitsluitend in het gebied bij de CP K en voor de positie van de camera 4; die dat opvallende verschijnsel in de blinde (achter)hoek had.

Camera 5 (cel 11) toont niets hiervan; vanwege de blinde hoek door de uitbouw van CP K.

Dit verschijnsel duidt op een subcentraal elektrisch voedingsprobleem naar de (nood?) verlichting. Voor brandoorzaak onderzoek is dit van groot belang; doch tot nu genegeerd.

Uiteraard is het zeer zeker ook van brandtechnisch belang om precies te weten vanuit welke cel(len) de mondelinge brandmelding van ongeveer 23:40 uur is gekomen.

Binnen eerder uitgevoerd onderzoek zag men dit belang kennelijk niet.

2.2 De brandtechnische feiten in chronologische volgorde

Rond/na 23:30 uur

Eén van de later overleden celbewoners, op brandtechnisch na onderzoek ontstaan redelijk vermoeden komende vanuit cel 10, meldt via de intercom een waarneming over brand.

Kort vooraf aan en rond 23:55 uur

KMar bewaarder A verklaarde:

“Toen wij voor het glas van de CP stonden in de F- straat, hoorde ik (...naam KMar bewaarder B; FV) zeggen:”Ik ruik brand of vuur”. Althans woorden van gelijke strekking.

Ik rook toen ook een brandlucht.

Gelijk daarna hoorde ik een brandalarm afkomstig uit de CP.(...)

In combinatie met de brandlucht nam ik het alarm serieus.”

Kmar bewaarder B bevestigde dit in zijn verklaring; evenals de KMar centralist die dit hoorde van de KMar bewaarder; doch dit zelf in zijn CP niet waarnam.⁴⁴

Op de centrale KMar komt een signaal binnen via de subbrandmeldcentrale op vleugel K. De precieze locatie in vleugel K van de rook- of brandmelder kan/kon niet worden gezien.

23:55:12 uur: De KMar centralist ‘accepteert’ het alarm. De onverantwoord ingestelde 3 minuten vertraging gaat in; voordat dit signaal automatisch wordt doorgezonden naar de illegale particuliere alarmcentrale op Schiphol (IAC , ook wel genoemd: “ *meldkamer*”).

Vooraf aan 23:56:00 uur

Rook ontwikkeling duidelijk zichtbaar achter in gang K boven/voor cellen 9, 10 en 11.

23:56:14 uur (camera’s)

Boven cel 11 gaat het attentielampje (intercom) branden.

Er is al rook achter in de gang tegen het plafond waarvan de dichtheid snel toeneemt..

Opmerkelijk is dat het ‘collaterale’ lampje van de brandmelder (pulserend ‘flikkerende’ ‘*nevenindicator*’), geplaatst boven de cellen, boven geen enkele cel is te zien op/na het automatische brandalarm van 23:55:00 uur.

Dit betekent, mede gelet op getuigenwaarnemingen van de brandontwikkeling, dat het voor dit alarm een rookmelder uit de afgesloten schilruimte boven de cellen 7,8, 9, 10 en 11 betrof.

23:56:53 uur

Na het ontsluiten van de toegangsdeur van vleugel K beweegt de bewaarder D naar cel 3 waarboven een wit attentielampje brandt, dan ziet deze bewaker achter in de gang rook bij cel 11; en de bewaarder C ziet een rookwalm van onder en boven bij de deur uitkomen.

Later verklaart een brandweerman dat deze bewaarder verklaarde dat de rook onder de kier naar de binnenzijde van de cel bewoog; toen hij bij de deur was aangekomen.

De bewaarder D hoort hulpgeroep en schoppen/bonzen; ook achter de deur van cel 11.

Het zicht in de gang was verder goed er was alleen rook achter in de gang over de volle breedte van de gang; het dichtst aan de zijde van cel 12; recht tegenover cel 11 (camera 4).

Na 23:57:12 uur

De deur van cel 11 is geopend. Op camerabeelden (camera 4) is te zien dat de bewakers eerst een tiental meters samen terugrenden; onder een dikke laag rook uit.

De rook kwam niet meteen onder overdruk uit cel 11; vanwege het pulseren tot *backdrafts*.

Daarop gaat de bewaker C onder de rook in de gang door en komt terug met de celbewoner van cel 11. De celbewoner rende gillend uit de cel en struikelde. Hij had zichtbare brandwonden op zijn handen en zijn lichaam zag rood/zwart en er kwam rook uit zijn hoofdhaar.

“Op het moment, dat ik in de richting van cel 11 rende, zag ik dat er rook onder de deur door en uit de kier aan de bovenzijde van de deur kwam. Het was alsof de rook eruit werd geblazen in de richting van de tegenover gelegen cel 12. De geur van de rook was chemisch en rook naar verbrand plastic. Ik werd er misselijk van.(...)”

⁴⁴ Dossier pagina’s 650/121 e.v.,687/159 e.v.,702/173 e.v.

“Als je zag hoeveel rook er uit de cel kwam na het openen van de deur, kan dat haast niet alleen afkomstig zijn geweest van een brandend kussen en heb ik het idee, dat de brand al langer aan de gang is geweest.

Ik hoorde later dat er kort voor de uiteindelijke brandmelding een loos alarm zou zijn geweest. Misschien is de brand toen al aan de gang geweest.”⁴⁵

Duidelijk hoorbaar voor bewaarder D was er een knetterend geluid dat leek op het p(l)offen van popcorn. Dit geluid ontstaat bij (meerdere) houtbranden, elektriciteitssluitingen en ook bij kokende vloeistoffen op staal (gesmolten PIR schuim in de schilruimte op stalen containerdaken?) Twee KMar bewaarders openen de toegangsdeur naar vleugel K, doch keren direct om, na een oproep tot het alarmeren van de brandweer en ondanks de vraag om hulp aan hen van de DJI bewaarder C. Zij hoorden knetteren en duidden dat als elektriciteitsbrand.

23:57:40 uur (Interpolatie na schatting van 5 seconden tot passage luchtkooi J):

Terwijl er binnen nog geen zichtbare onderhouden brand is, buiten cel 11 in de gang van vleugel K binnen een halve minuut na het openen van de celdeur, zag de wachtcommandant, buitenom lopende: *“Toen ik.... bij de J-unit de hoek om ging, zag ik meteen aan de achterzijde van de K-unit vuur en rook. Ik moest toen nog 100 meter rennen om bij de achterzijde van de K-unit te komen.*

(...)Die vlammen en rook zag ik ter hoogte van het dak. Het eerst wat ik dacht is dat het goed mis was.”⁴⁶ De met hem meelopende BAD bewaker zag van af die plaats (luchtkooi J) flink wat rook bewegen wit/grijs van kleur ter hoogte van de cellen 10 en 11 hij schrok van deze rook wat dat

betekende volgens hem dat er toen al van buiten zichtbaar brand was. De rook die hij zag kwam van de bovenzijde van de zijkant van het gebouw (de hoge zijde van het schuine dak; FV).

“Ik zag dat er rook richting de landingsbaan ging en aan de rook zag ik dat er wind stond.

Het rookte heel flink en de rook was licht/grijs getint van kleur. Ik zag dat de meeste rook van onder de dakspant kwam, er kwam alleen rook vanuit de ruimte boven het raam daaronder niet.”⁴⁷

Dus binnen zo'n halve minuut, nadat de cel is geopend, blijkt er al enige (ontwikkeling)tijd een (pulserend uitslaande) brand **vanuit de schil van vleugel K, boven cel 10 en 11, te zijn.**

Dit kan op brandtechnische gronden onmogelijk zijn ontstaan door een steekvlam (minimale warmteoverdracht) uit de slechts kort hieraan vooraf geopende deur in de gang en brandwerend afgescheiden van de schilruimte; de (gang)geveldeur werd pas om 23:58:28 geopend..

De bewaarder D bevindt zich om 23:57:44 uur nog halverwege in de gang van vleugel K (camera) en meldt niets over een brand of steekvlammen in de gang van vleugel K op dat tijdstip; wel lokaal bij de deur van cel 11.

Nadat de celdeur werd geopend ontweek het hete gas/rookmengsel door deze deuropening en zuigt door het onderste deel van deze opening de lucht/zuurstof aan voor een maximale ontwikkeling van de brand; de rookgassen zullen eerst relatief koelen door opmenging met lucht. Over hittestraling bij het openen van de deur wordt door de bewaarders niet gerept.

De hoeveelheid warmte en koolmonoxide zullen drastisch zijn afgenomen; zeker na het openen van de kopse deur en het RWA luik; beiden rond 23:58:30 uur.

Dat feit, geen hittestraling, gecombineerd met de relatief lichte brandsporen op de celbewoner, maakt het natuurkundig onmogelijk, dat de op dat tijdstip waargenomen hevige brand (*het rookte heel flink*; dus overdruk) in de buitenschil boven het raam van cel 10 en 11 en ook aan de kopse gevel recht boven cel 11, door de celbrand van dat moment door de open deur (overslag), of rechtstreeks via de zijden van de container (doorslag), werd veroorzaakt.

Van branddoorslag uit de cel naar de schil via de ramen was in die richting ook geen sprake; de ramen waren intact. Er was dus op dat moment om 23:57:40 uur, al een ontwikkelde en uitslaande brand in de schilruimte, terwijl binnen in de gang, bij de deuropening van cel 11, er nog geen branduitbreiding of continu onderhouden uitslaande brand werd waargenomen; dit ook niet via de camera's.

⁴⁵ Dossierpagina 051; Bewaarder D (RC)

⁴⁶ Dossier pagina 14/532 Wachtcommandant DJI

⁴⁷ Dossierpagina 418/805 Bewaarder BAD A.

23:57:44 uur

Bewaarder D bevindt zich nog voorbij het midden van vleugel K en ziet rook doch geen onderhouden vlammen, vanuit het waarnemingspunt in het midden van de gang van vleugel K; wel steekvlammen bij de deur en de kopse (buitendeur)gevel. Samen met de bewaarder C brengt zij dan de celbewoner uit cel 11 in veiligheid terwijl de dichte rook hen dan ook snel achterop komt (Camera 2). Zij vraagt de bewaarder van C wat (verder) te doen en activeert haar PZI op het gegeven antwoord daartoe. Zij ontvangt zijn celsleutels; de hare zitten in het inmiddels onbereikbare slot van de bij steekvlammen verder opengeslagen celdeur 11.

23:57:51 uur

Een inmiddels opgekomen vrouwelijke bewaarder A, na het 1^e PZI signaal vanuit vleugel K (door bewaarder C: rond 23:57:00 uur), is in de hal tussen J en K aangekomen:

“De deur van de K-unit stond open (door een KMar bewaardergeblokkeerde met een blustoestel; FV) en ik zag dat er rook kwam vanuit de linkerachterkant van de gang van de K-unit. (...) Vanuit die plek kwam dikke zwarte rook.”⁴⁸

23:57:57 uur (buiten)

De wachtcommandant en de BAD bewaker passeren nu de buitenkant van vleugel van K bij de luchtkooi (camera). In die bovenwindse luchtkooi staat/beweegt al enige tijd rook aan de buitenkant van de vleugel. Het enige traject is dan vanuit de schilruimte tot onder de cellenvloer.

23:58:06 uur

De vrouwelijke bewaarder A heeft tussentijds nog eens kort overleg gehad met de mannelijke coördinator op A en riep hem op de brandweer te bellen (zij hadden geen bruikbare portofoon) en rent dan terug de vleugel K binnen ter assistentie van bewaker D.

Er was volgens haar duidelijk meer rookontwikkeling; na de 15 seconden dat zij heen en weer na vleugel A was gerend. En: *“De bovenste helft van de gang was van de K-unit was gevuld met zwarte rook. Desondanks heb ik met mijn collega.....(de vrouwelijke bewaker D; FV) toch een aantal celdeuren van de K-unit kunnen openen.*

Nadat ik de 1^e celdeur opende zag ik vanuit de linkerachterkant opeens vuur.”⁴⁹

De bewaarder D: *“We begonnen bij deze cellen omdat we bij deze cellen op dat moment nog redelijk goed zicht hadden. We werkten daarbij naar de achterzijde.”*

Bij de cellen 9, 10 en 11, vanaf de buitenzijde aangekomen, zag de BAD bewaarder een ‘rode gloed’ achter dit buitenste gevelraam bij cel 11. (Dit kan door rook tussen de beide vensters; FV) De gloed schatte deze bewaker op 7 tot 8 op een schaal van 1 tot 10; van zwak naar helrood. De gloed kwam integraal uit dit raam, van vlammen binnen de cel was volgens hem niets te zien. Alle ramen, ook van andere cellen waren intact; dat wist hij zeker.

De wachtcommandant kijkt, tijdens het buiten rennen naar de kopse kant van vleugel K ook, en iets eerder, door het raam van cel 11:

“Ik keek tijdens het rennen in de richting van het raam van die cel.

Ik zag dat er achter het raam vuur was. Ik zag namelijk vlammen in die laatste cel. Naar mijn weten was de ruit van die cel intact. In mijn beleving keek ik door de ruit in de cel.

Op het moment dat ik voor de eerste keer de vlammen zag schat ik de brand als middelmatig in. Ik bedoel daarmee dat het nog niet zo was dat de vlammen tot het plafond van de cel reikten.”

Dit betekent dat het bovenste matras van het stapelbed toen nog niet geheel tot aan de bovenzijde bij de brand was betrokken. Dat is een brandtechnisch uitermate interessant en een cruciaal gegeven voor de toedracht van de brand rond dat tijdstip; vanwege de dan afwezige warmteopbouw om een doorslag of overslag, direct of indirect, naar de schilruimte aannemelijk of vooral mogelijk te maken.

23:58:26 uur

De 2 vrouwelijke DJI bewaarders A en D zijn dan nog als enige hulpverleners in de gang van vleugel K bezig met het bevrijden van celbewoners als de camera registreert dat de gang tot aan de hal tussen J en K zich geheel met rook bovenin heeft gevuld.

⁴⁸ Dossierpagina 520/1198 Bewaarder A

⁴⁹ 520/1198

De wachtcommandant rende buiten de vleugel K en is gearriveerd aan de kopse kant:
"Ik rende dus buitenom naar de achterzijde van de K-unit.(...) Ik zag daar toen ook rook en vuur aan de rechterzijde van de nooduitgang. Ik zag vuur en rook aan de onderzijde van de dakrand. Ik zag alleen vuur en rook kort onder de dakrand en niet ten aanzien van lagere delen van het gebouw." Aan de kopse zijde komt dan dus ook al vuur vanonder de dakrand boven cel 11.

Oordeel 5

De brand was dus al duidelijk (eerste maal 23:57:40 uur) waarneembaar met rook en vlammen onder de dakranden vanuit de schilruimte zowel van de lange als van de kopse zijde van vleugel K met rook bovenwinds(!) buiten in de luchtkooi. Er was daartoe bouwkundig geen traject vanuit de gang mogelijk; wel vanuit de schilruimte tot onder de cel- en gang vloeren. Er waren toen geen (camera!) waarnemingen van rook in de cellen of recreatieruimten; gebracht door het ventilatiesysteem. De enige waarneming daarvan was uit cel 8; en wel 2 minuten later. Dit kan niet verklaard worden door branduitbreiding via overslag en/of doorslag direct of vanuit de geopende deur van cel 11; wegens ontbrekende druk en volume om de gehele schilruimte boven/naast/onder de cellen te verwarmen en ook naar buiten toe op overdruk te zetten. De intensiteitsporen binnen en buiten de celwand, en die van de aanliggende binnenzijde van de kopse gevel (figuur 11 OvV), duiden op een doorslag van buiten de cel naar de binnenzijde ter hoogte van het voeteneinde van het stapelbed. Op onnavolgbare wijze wordt dit weggeredeneerd door de OvV; door de brandtechnisch moeilijke en onlogische weg van binnen naar buiten als enig uitgangspunt te nemen en de makkelijk en voor de hand liggende weg van buiten naar binnen te negeren. Onzindelijk (wens) redeneren blijkt hieruit. (Zie Rapport OvV; p.235 en 236.)

Vanaf 23:58:28 uur (geregistreerde ontgrendeling slot van de vluchtdeur) tot 23:59:00 uur (camera 5 registreert dan voor het eerst onderhouden vuur uit de deur van cel 11.):

"Het vuur en rook was ter hoogte van de laatste cel aan de linkerzijde van de K-unit gezien vanaf de J-unit. Het nummer van de cel weet ik niet. Toen ik aan de achterzijde van de K-unit arriveerde, concentreerde het vuur en de rook zich, voor zover ik het zag, alleen ter hoogte van die laatste cel (aan de buitenkant gezien; FV). Ik liep meteen naar de nooddeur om die open te maken. Ik ging er vanuit dat die deur door het brandalarm automatisch ontgrendeld zou zijn. Ik voelde aan de knop en merkte dat de deur niet ontgrendeld was. Als wachtcommandant beschik ik over een sleutel van die deur. Met die sleutel ontsloot ik toen die deur. Ik gooide die deur daarbij open. Bij het openen van die deur zag ik van binnenuit vuur en rook op mij afkomen."

In zijn eerste verklaring:

"Bij de K-unit aangekomen zag ik dat er vlammen uit de eerste cellen komen, deze cellen zitten bij de nooduitgang van de K-unit. Ik heb toen de nooddeur van de K-unit geopend waardoor de rook naar buiten kwam. (...) Ik probeerde doordat de rook naar buiten kwam meer overzicht over de situatie te krijgen hiervoor ben ik op, mijn knieën gaan zitten om onder de rook door te kijken. Ik zag dat er behoorlijk brand binnen was en dat er nog twee collega's van mij al bezig waren met de gedetineerden te evacueren. Ik zag dat mijn collega's niet verder meer konden gaan met evacueren, dit omdat de stukken van het plafond naar beneden kwamen en het zicht door de rook werd ontnomen en waardoor de celdeuren niet meer zichtbaar waren."

Geen van de bevrijde celbewoners of aanwezige bewaarders A en D, verklaarden over vallende plafondplaten in hun aanwezigheid periode rond/na 23:59:00 uur.

Dan zouden de vallende plafondplaten op een later tijdstip kunnen/moeten zijn waargenomen door de wachtcommandant. De bewaarders geven dit ook niet op als reden voor hun terugtocht. In een andere verklaring stelt de wachtcommandant:

"Ik zag dat zij bezig waren om cellen links en rechts openen. Ik vroeg mij meteen af of zij niet in gevaar waren. Ik vroeg mij dit af omdat ik zag dat het vuur en de rook zich snel uitbreidde. Bij het naar binnen kijken zag ik ook dat de celdeur van de cel linksachter op de K-unit, gezien van de J-unit, open stond. Ik zag daarbij vuur uit die cel komen (...)

Dat de brand was ontstaan in die cel was een conclusie van mij, omdat ik in de omgeving van die cel het eerste vuur had gezien. Ook het feit dat de deur van de cel openstond speelde hierbij een rol" (Onderstreping; FV). De waargenomen 'omgeving' was aan de (schil)buitenzijde.

Inderdaad was het eerste vuur dat de wachtcommandant zag **buiten**: hoog onder het overhangend dak boven cel 10 en 11 (al om 23:57:40 uur) en op de kopse gevel boven cel 11 van onder de dakrand (23:58:00 uur) voordat hij vuur in de gang had waargenomen.

De bewaarder BAD A, op korte afstand achter de wachtcommandant, na eerder lopende voor hem uit, die op zijn knieën op het verhoogde deurbordes van de nooduitgangdeur zat:

“Direct na het openen van de deur zag ik een grote hoeveelheid rook naar buiten komen, de rook hing ongeveer vanaf het midden van de deur en hoger en had een licht grijze kleur.

In de verte, op de gang K-unit, zag ik de contouren van meerdere mensen. (...)

Nog geen 10 seconden later zag ik, komende vanuit de cel K11, die ik overigens niet kon zien door de rook, grote steekvlammen op ons afkomen. (...) (23:59:00 uur camera 5;FV)

Bij het op ons afkomen van die vlammen hoorde ik een hard grommend en angstaanjagend geluid. (Dit duidt op eerst toen volledige betrokkenheid bovenste matras, het bovenbed functioneerde als een aangejaagd branderbed; herhaald waargenomen bij de celproeven van justitie; FV.)

Mede door de voelbare hitte werden...(de wachtcommandant; FV) en ik teruggedrongen.(...)

Het viel me nog wel op dat op het moment dat die vlammen op ons afkwamen de meeste rook in de deuropening verdween en het leek erop dat de rook plaats maakte voor het vuur.”

Het verschil in waarnemingspositie en het “ritmisch” pulserend optreden van *backdrafts* onder deze omstandigheden kan verklaren dat de Wachtcommandant eerder c.q. op andere momenten vuur zag dan de bewaarder BAD A; die bij hem was. Datzelfde geldt ook voor bewaarder A die eerst geen vuur zag achter in de gang en een aantal seconden later plotseling weer wel.

23:58:42 uur

Rookwaarneming op camera 10 aan de bovenwindse rechterzijde van vleugel K (tussen K en D). Gelet op de windrichting is de rook niet afkomstig vanuit de geopende nooduitgang, geopend om 23:58:28 uur, en toen dus al afkomstig uit de schilruimte links boven de cellen van K ; door open verbindingen via verlaagde plafondruimte gang, naar schilruimte rechterzijde K.

In deze rechterbuitengevel waren geen glasdichte ramen aangebracht; i.t.t. tot de linkergevel. Hierdoor kon rook uit de schilruimte eenvoudig over de volle lengte van de vleugel vanuit de schilruimte langs de cellen uit de open raamgaten van de buitengevel stromen.

Aan de linkerzijde kon de rook (en het waargenomen vuur) alleen op de hoogste plaatsten uittreden, qua ventilatie gestopt door de afgesloten buitenraamopeningen op celniveau aldaar. De brand in de schilruimte boven de cellen 9, 10 en 11 werd, gelet op de open ramen in de schil aan de rechterzijde en de windrichting, aangejaagd naar precies die hoge hoek waar de wachtcommandant vlammen van onder de beide zijden van het dak zag komen.

23:59:00 uur

Onderhouden vlammen (*backdrafts*) treden uit de deuropening van cel 11, een halve minuut na het openen van de naastgelegen buitendeur en bij een al automatisch geopend RWA afvoerluik (rode gloed waarneming boven het hoofd in de gang door bewaker D (kort voor 23:59:00 uur) in het dak van de gang in de lijn: cel 16 en 7.

Dit betreft een voorspelbaar en brandtechnisch uitermate contraproductief opzettelijk ventilatie-effect binnen deze omstandigheden. Het RWA systeem had brandpreventief nooit als compensatie voor te lange vluchtwegen in lage horizontaal beperkte ruimten mogen worden aangebracht.

Hier blijkt (camera 5) dat de vuurverschijnselen uit cel 11 pas continu zichtbaar werden nadat er (maximaal.30) seconden lang rook door de geopende deur van de kopse gevel werd geventileerd.

Dan vallen deze waarnemingen van na 22:58:28 uur naadloos samen met de getuigenverklaringen van de bewaarders D en A; die op dat moment binnen in de gang deuren openen in de richting van deze geopende nooduitgang.

Deze geopende deur, die even later, met (aluminium?) gevel en al, één groot ventilatie gat werd door vernietiging, had al een contraproductief aanjagend effect met het inmiddels al automatisch geopende RWA afvoerluik in het plafond; in lijn tussen de cellen 16 en 7.

Wel werden daarbij de omstandigheden, uitsluitend aan de kopse zijde van vleugel K, qua rookbelasting en warmte, enigszins en relatief verbeterd en werd warmte en koolmonoxide afgevoerd/verbrand.

00:00:06 uur

Camera 5 boven de cel 11 geeft eerst vanaf dit tijdstip geen beeld meer.

00:00:16 uur

Storingsmelding op de CP KMar voor een storing binnen de installatie van de subbrandmeldinstallatie van vleugel K. Hieruit kan de eerste beschadiging in de bedrading en/of aansluitingen van het systeem worden afgeleid.

Volgens alle gehouden celproeven,, die de ontwikkelingstijd binnen de geforceerd aanjagende proefopstelling ook nog eens sterk en overdreven versnelden, had de celbrand toch nog enige minuten nodig, na het openen van de celdeur en de buitendeur, om met de uitgeworpen hete gassen eerst dan een aanvang te kunnen maken met het ontsteken of doorslaan van de buiten de cel voor brand in de gang en geopende cellen beschikbare materialen.

Tijdens de brand kwamen de eerste onderhouden vlammen eerst om 23:59:00 uur uit de cel deuropening; zo'n kleine 2 minuten nadat de celdeur 11 werd geopend, ½ minuut na het automatisch openen van een dakluik en een ½ minuut na het (ook definitief) openen van de nooduitgang door de wachtcommandant DJI. De RWA heeft dus als zodanig 'gewerkt'! Dus terwijl er binnen in de gang nog geen brand was, was er, vooraf aan de eerste onderhouden vlammen uit de celdeur en dus ruim een minuut eerder (vooraf aan 22:57:40 uur!), al een 'hevige' brand boven het raam van cel 11, bij de dakrand boven cel 10 en 11, die aan de buiten/boven kant van de lange en kopse kant van het gebouw werd waargenomen.

De buitencamera (luchtkooi) legde vast dat er toen ook al rook werd waargenomen naast de gehele linkerbuitengevel tot in de luchtkooi en ook nog bovenwinds; zonder dat enig celbewoner rook waarnam via het ventilatiesysteem op dat tijdstip. Deze wit/grijze buiten waargenomen rook buiten kan ook niet vanuit cel 11 zijn gekomen; omdat daar op dat moment hoofdzakelijk polyurethaan (PUR)matrassen (en beddengoed) brandden met een typische gitzwarte rook. Dit nog afgezien van het ontbreken van een daartoe voorwaardelijk beschikbaar bouwkundig traject.

Oordeel 6

De waargenomen uitslaande brand aan de buiten hoek gevels boven cel 10 en 11 rond 23:57:40 uur, kan worden verklaard door ontstoken dampen van vloeibaar geworden isolatiemateriaal in de schilwand ruimte; daarbij ook gepyroliseerd hout. Dat past ook bij de kleur rook: wit/grijs.

Grotendeels ongesmolten kunststof (PIR), indien het als hoofdzakelijk nog vaste stof ontsteekt en zonder dat het eerst als vloeistof volume de smeltemperatuur bereikt, brandt met zwarte rook.

Hout (cellulose) aanwezig in de schilruimte brandt ook met wit/grijze rook.

Beide verschijnselen vooronderstellen een al ruim eerder in de tijd ontwikkelde brand in die schilruimte die daarmee gelet op de chronologische volgorde van waarnemingen dan ook als 'het' gebied van branddoorsprong moet worden beschouwd.

De geluiden die werden waargenomen ondersteunen een op de containers brandend druppelende vloeistof vanuit de smeltende (dak)isolatie en elektriciteits(kabel)brand.

De brand daarop in cel 11 is dan het gevolg van branddoorslag vanuit de spouwruimte tussen buitenzijde cel en de kopse buitengevel.

Het RWA systeem had brandpreventief nooit als compensatie voor te lange vluchtwegen mogen worden aangebracht; het wakkert, door contraproductief horizontaal functioneren, elke brand aan en is dan brandtechnisch ook nooit voor dergelijke situaties geconcipieerd.

Het gebied van branddoorsprong is, op de beschikbare chronologisch geordende feiten (sporen) en getuigenverklaringen, ondubbelzinnig aan te wijzen: de schilruimte boven de cel 11. Daar had men dan alle mogelijke brandoorzaken moeten onderzoeken.

Intensiteitsporen zijn precies ter hoogte van het stapelbed aangetoond en het traject van branddoorslag is van buiten naar binnen, gelet op de dan minimale brandweerstand van de celconstructie, ontstaan na enige minuten door de zeer beperkte brandwerendheid van buiten naar binnen t.o.v. de 30 minuten theoretische brandwerendheid van binnen naar buiten.

De cel had immers nauwelijks enige (tijds)weerstand tegen branddoorslag van buiten naar binnen en de door de OvV gepubliceerde intensiteitsporen van de schilruimte binnenzijde ter plaatse van het stapelbed en binnen en buiten de cel wand van de cel 11, geven daartoe ook normaliter een niet te negeren, en zeker niet onzinnelijk weg te redeneren, sporenaanwijzing.

Daar in de schilruimte is dan de automatische rookmelder in werking getreden om 23:55:00 uur; enige tijd na het begin van de brand die rond/voor 23:40 uur werd waargenomen door een celbewoner (niet die van cel 11!) en werd gemeld per intercom aan Centralist A van de CP UC.

3. Over de externe alarmering en opkomst van de brandweer

3.1 Wie of wat is: 'de brandweer'?

De brandweer bestaat, volgens de Brandweerwet 1985, uit een gemeentelijke, en een regionale brandweer; met soms een bedrijfsbrandweer (uitsluitend repressief) door toedoen van het gemeente- en vooral het regionale bestuur; soms moet ook de minister van BZK worden ingeschakeld volgens de AMvB's.

Volgens de Brandweerwet 1985 (art. 13; zie ook: NvT bij AMvB's) moet er een aanwijzing tot bedrijfsbrandweer zijn; die eerst kan volgen na een risico-inventarisatie en de vaststelling dat de kosten van bijzondere bedrijfsrisico's in redelijkheid, qua wettelijke brandweezorg, niet voor rekening van de gemeente kunnen komen.

Expliciet stelde de wetgever dat het voldoen aan internationale luchtvaartvoorschriften niet voldoende hoeft te zijn voor de eisen te stellen door de overheidsbrandweer aan een luchthaven bedrijfsbrandweer.⁵⁰ Deze wettelijke eisen zijn nooit volgens de AMvB's gesteld aan Schiphol. Het uitbesteden van normale gebouwen brandbestrijding en redding kan sowieso niet worden uitbesteed (wettelijke publieke taak gemeente/ regionale brandweer).

Deze bedrijfsrisico-inventarisatie en afweging komt in het convenant van 2006 (na de brand), tussen Schiphol en de gemeente Haarlemmermeer, niet voor; evenmin zijn de aangewezen wettelijke adviseurs binnen de AMvB's geraadpleegd.

Dit valt de minister van BZK, met zijn wettelijke Inspectietaak voor de brandweezorg, kennelijk nooit op. Dat was al zo met de Herculesramp en is ook gerapporteerd⁵¹; dat rapport moest van de Transportongevallen raad in de brandkast verdwijnen; en dat deed het eenvoudigweg daar ook.

Het gaat in het convenant slechts om het op onwettige wijze commercieel uitbesteden van de algemene wettelijk verplichte en betaalde brandweezorg m.b.t. 'normale' gebouwen en om het eigen verzorgingsgebied wat goedkoper van een extra brandweerpost te voorzien.⁵²

In plaats van de wettelijke adviseurs heeft men gebruik gemaakt van allerlei commercieel opererende adviseurs o.m. over de juridisch verantwoordelijkheden.

Het personeel van deze informele (onwettig/wetschendend tot stand gebrachte) brandweerorganisatie op Schiphol, zou, volgens het 2006 convenant pas achteraf na maart 2006 voor het eerst op bekwaamheid worden getoetst. BW3; 13,14 verbiedt de Schiphol B.V een dergelijk taak, indien op onwettige wijze aangereikt (in strijd met Brandweerwet 1985: Bedrijfsbrandweer en AMvB's), op zich te nemen en uit te voeren; hoe commercieel aantrekkelijk men dat ook wenst te maken.

Oordeel 7

Tijdens de cellenbranden in 2002 en 2005 was er niets volgens de Brandweerwet (en AMvB's) aan brandweezorg formeel en materieel zorgvuldig geregeld en waren de celbewoners en de bewakers, in de belangrijke eerste minuten, afhankelijk van een, per definitie onbekwame informele (wetschendende) en onbevoegde 'polderbrandweer'; inclusief een onwettige, vertragende en onbevoegde particuliere meldkamer met een ongespecificeerde onbevoegde en onbekwame burger (AFO) als leidinggevende officier.

Daar moesten de celbewoners en de bewakers het mee doen; met de daarmee voorspelbare, en door het bevoegd gezag ook al voorziene, dramatische gevolgen.

Een eerdere rapportage over deze lamentabele staat van private, en dus zonder aanwijzing illegale, brandweerorganisaties, ook op luchthavens, werd door de Transportongevallenraad in de brandkast gedaan in 2003. Dit rapport, opgesteld door ondergetekende en begeleid door beëdigde (senior) onderzoekers van de Raad met een proces verbaal, beantwoordde de gestelde onderzoeksvragen van de 2^e Kamer over de Herculesramp en wel letterlijk.

Het werd vervangen door een rapport opgesteld door derden die geen enkel dossier (BZK, VGZ, Justitie) daarover hadden bestudeerd; de Kamervragen werden dan ook niet beantwoord.

Was dit anders geweest dan was de Schipholbrand vrijwel zeker 'op tijd' voorkomen.

⁵⁰ Nota van toelichting bij AmvB; Brandweerwet 1985. Schuurman & Jordens 7^e druk 2002. p.90.

⁵¹ Rapport met reconstructie opgesteld in opdracht van de Transportongevallenraad op 2^e Kamervragen m.b.t. de Herculesramp. Dat concept is door die Raad in de brandkast gestopt en door ondergetekende naar de vaste 2^e Kamercommissies gestuurd met de titel: "Het zal ze een zorg zijn!" Geen enkele reactie volgde.

⁵² Raadsbesluit Gemeente Haarlemmermeer 2004.

3.2 Chronologische reconstructie van de automatische brandmelding, alarmering en opkomst van de brandweer^{53 54}

3.2.1 Het chronologisch verloop van de automatische en mondelinge alarmmeldingen

23:55:00 uur

Vanaf de subbrandmeldcentrale in de CP K wordt een alarm doorgezonden naar de CP Kmar. Het betreft een rookmelding die niet afkomstig is uit één van de cellen; wegens de ontbrekende nevenindicator die zichtbaar had moeten worden op de bewakingscamera's.

23:55:12 uur

De melding wordt 'geaccepteerd' door de centralist KMar. Waarop een 3 minuten vertragingstijd gaat aflopen vooraf aan doormelding naar de IAC.

De centralist KMar waarschuwt daarna de coördinator A via de intercom en telefoneert met een onbekende persoon: een 'wachtcommandant' die hij van naam niet kent maar waarvan een notitie(?) met nummer aanwezig is in de centrale KMar.

Dat was dan evenwel niet de wachtcommandant DJI; deze ontving niet een dergelijk gesprek. Het KMar personeel kent ook een 'wachtcommandant'; naast de DJI wachtcommandant.

Na 23:56:12 uur

De centralist A van de CP UC (DJI) meldt aan bewaarder D dat er een brandmelding (via de intercom) is op vleugel D. Bewaarder D antwoordt dat dat niet kan; zij is op vleugel D en heeft geen automatisch alarm zichtbaar op haar CP D subbrandmeldcentrale.

De coördinator A is dan, via een intercom vanuit de CP KMar, gealarmeerd en mobiliseert daarop de bewaarder D (en die weer bewaarder C) met het bericht: *'Brandmelding in K'*.

De celbewoner van cel 11 heeft precies op dit tijdstip de intercom ingeschakeld.

Om 23:56:30 uur

De bewaarder C belt naar de wachtcommandant DJI met de mededeling dat het om een (eerdere!:) FV) 'valse' melding ging in vleugel K.

Hij heeft deze nieuwe brandmelding, komende van bewaarder D, verwerkt en begeeft zich met spoed naar de vleugel K.

Rond 23:57:00 uur

Een PZI wordt ingedrukt in vleugel K door bewaarder C en hij vraagt portofonisch om assistentie. Centralist B belt opnieuw met de IAC. Op het portofoon bericht van (ooggetuige) bewaarder C uit de vleugel K, meldt deze centralist B (DJI) nu aan de IAC dat er wel degelijk brand is na haar eerder bericht over de 'valse' melding. De IAC bevestigt dit volgens centralist B; met de melding dat de brandweer onderweg is. (Dat blijkt onwaar te zijn.)

De norm- en beleidschendende interne 3 minuten alarmvertraging was hierdoor in feite extern met 1 minuut beperkt tot 2 minuten. Door, volstrekt onverantwoord, niet tot een uitrukalarm over te gaan op de IAC ging deze minuut 'winst' al meteen weer verloren.

Rond 23:58:00 uur

De wachtcommandant, dan aan de buitenzijde van vleugel K ooggetuige van een uitslaande brand hoog uit het dak van het gebouw boven de cellen 10 en cel 11, een relatief lage brand in cel 11 en tevens een uitslaande brand boven cel 11 aan de kopse zijde van het gebouw, belt de IAC met het bericht: *"Spoed Schiphol Oost"*.

Dat is dan al de tweede serieuze brandmelding, na de telefonische melding van Centralist B (CP UC, DJI), naar deze illegale alarmcentrale.

⁵³ Zie Dossier PV's betrokken actoren.

⁵⁴ Zie: Brandweerwet 1985; voor wat 'de brandweer' gemeentelijk en regionaal is en moet zijn.

De Schiphol brandweer en hun Regiekamer Schiphol (verder genoemd: illegale alarmcentrale IAC) waren/zijn voor wat betreft de brandweezorg illegaal en (dus) zonder landelijke formele kwaliteit- en prestatienormen in stand gebracht en gehouden.

Na 23:58:12 uur

Het automatisch alarm is nu ook extern doorgeschakeld naar de IAC.

Deze volgende brandmelding van hetzelfde adres komt dan, na de vertragend intern gehouden automatische brandmelding uit vleugel K, om 23:58:12 uur, als derde serieuze brandmelding binnen op de IAC. Dit alles binnen nog geen 2 minuten tijdsverloop. **Geen uitrukalarm volgt!**

De centralist KMar belt daarop ook nog eens, op aangeven van een bewaarder KMar die was teruggekeerd uit de K-vleugel, en/of bewaarder BAD A, de meldkamer Schiphol (IAC).

Een manspersoon daar antwoordt dat de automatische melding al was ontvangen en vraagt of het geen loos alarm is. De KMar centralist stelt dat het geen loos alarm is.

Dit was dus de vierde serieuze brandmelding aan de (illegale) meldkamer binnen 2 minuten; zonder dat er een uitrukbericht voor de (illegale) hybride brandweer volgde.

De pvl. Groepscommandant, zijnde wachtcommandant KMar, belt vertragend met de meldkamer van de KMar voor hulp van de brandweer en zou dat later nog eens doen.

Dit bericht wordt niet naar 112 gestuurd; maar loopt via en regionale politiemeldkamer naar de regionale alarmcentrale van de (toen) verkeerde brandweerregio (Kennemerland).

23:59:00 uur

'De brandweer'(IAC) belt "*binnen de minuut*" terug naar de centralist KMar en vraagt wederom of het geen vals alarm was. De centralist KMar antwoordt dat het geen vals alarm is en vraagt of de brandweer al onderweg is; hij hoorde een vrouw van 'de brandweer' zeggen dat de brandweer al onderweg was. Dit blijkt een 3^e onware mededeling te zijn geweest over een noodzakelijke uitruk van de brandweer.

Het was de 5e serieuze brandmelding naar deze illegale brandweer vanuit het cellencomplex inmiddels; binnen 2 ½ minuut.

Geen enkel uitrukbericht voor de (illegale) hybride brandweer volgde hier direct op.

00:00:30 uur

Een vrouw van de illegale brandweer (IAC) belt voor de 3^e maal naar de KMar centralist; met het verzoek om informatie over de grootte van de brand en de vraag welk materieel zij mee moesten nemen(?). De centralist ziet, op de daartoe door hem verdraaide buitencamera, dat de brand in vleugel K uitslaand is en heeft haar daarop gezegd dat de hele K-unit in de brand stond en dat de vlammen over het dak heensloegen.

00:01:06 uur

Op de 6^e serieuze en gedetailleerd omschreven brandmelding, 4 minuten na de eerste telefonische brandmelding (Centralist B, CP UC om 23:57:00 uur), worden alle eerdere meldingen voor het eerst daarop 'geaccepteerd'. Dit op 4 minuten volstrekt onnodige extra vertraging die werd veroorzaakt door dit opvallend onbekwaam/onbevoegd opererende illegale brandweer meldkamerpersoneel (IAC, ook wel warrig genoemd: RC, Regiekamer of meldkamer Schiphol).

Oordeel 8

6 minuten na de beoogd direct doorgeschakelde automatische branddetectie in vleugel K, en 4 minuten na de eerste serieuze telefonische brandmelding (CP UC; direct na de eerdere 'valse melding'), worden de herhaalde meldingen eerst serieus genomen door het IAC personeel.

Men besluit dan pas tot het laten uitrukken van de (illegale) brandweer, na herhaalde eerdere toezeggingen(!), en vraagt enige assistentie aan de Regionale Alarmcentrale RAC.

De voorgeschreven waarschuwing, te richten volgens meldkamer protocol Schiphol aan de CP KMar, voor opvang en begeleiding van de op te komen brandweereenheden, zichtbaar op het uitgeprinte alarmbericht⁵⁵, leidde mogelijk tot de opvang bij hek 1 door de Kmar.

*Op grond van het geschreven beleid en de besteedde financiële middelen had, **vooraf aan 00:01 uur**, de eerste autospuit 'binnen 6 minuten na alarmering' (post Rijk) ter plaatse moeten zijn.*

Dit onder de professioneel alleszins dragelijke omstandigheden aan de kopse kant van vleugel K, die 2 ½ minuut daarvoor nog door volledig onbeschermdde celbewoners kon worden benaderd.

---

⁵⁵ Dossierpagina 74/1158

00:02:02 uur

7 minuten na het automatische alarm en 5 minuten na de eerste telefonische brandmelding van de centralist B vanuit de CP UC (DJI), rukt Post Sloten als 1^e (illegale) brandweereenheid, uit.

00:06:00 uur

Na het doorgeven van de mededelingen van de centralist KMar, over de over het dak uitslaande brand in vleugel K (via de IAC), geeft de bevelvoerder van de TS 641 (post Sloten) onderweg het nader bericht: 'Middelbrand'; nu voor het eerst aan de (legale) regionale alarm centrale (RAC).

00:06:27 uur

Vanuit de RAC (Amsterdam e.o.) wordt hierop nog één autospuit gealarmeerd; de autospuit 649 (gemeentelijke post Rijsenhout).

00:06:44 uur

De Hoogwerker van Hoofddorp, de Hw 641, wordt ook gealarmeerd door de RAC. Hierom was om even na 00:02 uur gevraagd door de bevelvoerder van de 694 (post Sloten), maar dat bericht liep eerst, bijna 5 minuten vertragend, via de IAC.

Bij het zelf waarnemen (op afstand) van de uitslaande brand gaf de bevelvoerder van post Sloten het nader bericht: 'grote brand' en verzocht hij, naar eigen zeggen om groot watertransport. Dat laatste gedeelte van zijn bericht komt niet voor op de uitdraai van de IAC (Schiphol).

"Ik zag een grote vuurzee boven de gebouwen van het detentiecentrum."⁵⁶

De omvang van uitslaand vuur ('weg is weg' !) is normaliter geen grond voor het 'nader bericht': "grote brand"; het gaat daarbij uitsluitend over de nog **extra** benodigde eenheden.

Gelet op de door de commandant van de brandweer H'meer geëiste bluswater ringleiding op het cellencomplex, met een capaciteit van 90 m³/uur en verdeelde (4 bovengrondse) brandkranen lijkt het verzoek voor extreem vertragend 'groot watertransport' (1 uur) op dat moment en bij dat gebouw dan ook brandweer tactisch absurd en pervers. De brandkranen staan dan ook ingetekend op de bereikbaarheidskaart van de brandweer.

00:09:07 uur

De eenheden vanaf Post Sloten melden zich ter plaatse maar blijven steken voor een hek (1); dat volgens een daar aanwezige (opgeroepen?) KMar bewaarder, niet (door hem) kan worden geopend. De brandweer werd dus wel opgevangen; wat de OvV in de rapportage daarover ook anders meent te kunnen/moeten beweren.

Feitelijk is die OvV bewering en conclusie over ontbrekende (BHV) opvang dan ook onwaar. Hetzelfde slot van dit hek zou enige tijd later door de eenheid van Post Rijsenhout direct na aankomst worden opengeknipt; 'om de kortste weg naar de brand' te nemen.

Door aanwezigheid bij een eerdere grote brand in 2002 en een tiental oriëntatiebezoeken wisten de bevelvoerders niet beter dan dat poort 1 de brandweeringang was.

Bij de preventiemedewerkers van de gemeente brandweer was de verandering wel bekend; maar zij kozen ervoor daar intern geen ruchtbaarheid aan te geven. Dit nadat zij eerder onverantwoord al afzagen van een niet vertragende eigen 'brandweeringang' als onvertraagde toegangspoort.

00:15:00 uur

Op dit tijdstip zijn de eerste brandweereenheden eerst 'ter plaatse'⁵⁷; tenminste men kiest een opstelplaats op meer dan 100 meter (loop)afstand van de brandhaard(!) op kopse kant K.

Dit dan ook nog eerst op 20 minuten na het automatische alarm, en ruim 18 minuten na de 1^e telefonische brandmelding aan de (illegale) meldkamer (IAC).

6 minuten van de vertraging in deze opkomst is te wijten aan de onnodige onbekendheid met de toegangspoorten en de onberedeneerde afwijzing van een eigen brandweer toegangspoort bij de bouw.⁵⁸

---

⁵⁶ Dossier pagina 66/1150

⁵⁷ Dossier pagina 1038. "Ter Plaatse" is een "Nader Bericht" dat wordt gegeven vanaf de te bereiken opstelplaats (waterwinning). Van dergelijke meldingen blijkt niets in het Dossier.

⁵⁸ Vergaderslag, IAA architecten met gemeente brandweer en Installateur (dossier p. 966)

Daarbij komen nog de daaraan voorafgaande 4 minuten onnodige vertraging; door de onverklaard gelaten aarzeling om op 6 maal herhaalde brandmeldingen tot een procedureel gedwongen uitrukalarm over te gaan; door het personeel van deze illegale brandweer meldkamer (IAC). Er kwam die dag geen autospuit van de post Rijk; die veel dichterbij was. Daardoor ontstond een extra vertraging door post Sloten (rijafstand) van nog eens ongeveer 4 minuten.

De in totaal door ‘ de polderbrandweer’ (de gecombineerde illegale en legale brandweer) zelf toegebrachte en praktisch volstrekt onnodige vertraging voor de opkomst van de brandweer bedroeg die nacht: 14 minuten. Onverantwoord.

Een eenheid (vermoedelijk de AFO; FV), van de zogenaamde brandweer Schiphol, vraagt dan aan de IAC om “ *post Rijk en Sloten; en 5P strategies.*”

Post Rijk wordt meteen gealarmeerd door de IAC, met de vraag om te assisteren bij een gebouwenbrandbestrijding.⁵⁹

De brandmeester van post Rijk:

“ Deze opdracht was ongebruikelijk, omdat de post Rijk bedoeld is voor vliegtuigbrandbestrijding.”

De brandmeester wist dus niets van de reeds door de gemeenteraad goedgekeurde beleidsplannen uit en ruim vooraf aan 2004; noch dat er al een tankautospuit was betaald voor post Rijk; juist voor die gebouwen brandbestrijding, die hij en zijn mensen zouden kunnen moeten bezetten.

“ Wij zijn met drie crashtenders, blusvoertuigen met 12.000 liter water aan boord, naar het cellen complex van Schiphol Oost gereden. Wij hebben ons opgesteld aan de airside tegenover de zijkant van wat mij later de K vleugel van het cellencomplex bleek te zijn” Ook geen bereikbaarheidskaart!

De stagiair bevelvoerder (post Sloten) stelt op dit tijdstip de autospuit en het hulpverleningsvoertuig op bij de brandkraan tegenover de kopse kant van vleugel J op meer dan 100 mtr. afstand van de kopse kant van K waar de brand uitslaand is.

De brandlocatie was al duidelijk waargenomen door de bevelvoerder toen hij voor poort 1 was gestopt; ook aan die zijde stonden 2 brandkranen, op zeer korte afstand, op de door hem, naar eigen zeggen, gebruikte bereikbaarheidskaart (volgens de OvV kon dat niet waar zijn; de kaart lag onbereikbaar tijdens de rit onder de stoel.)

De bevelvoerder zag geüniformeerd personeel in de gang van vleugel J; die hem daarop gebaarden de deur niet van binnenuit te kunnen openen.

Nadat personeel van post Sloten traliewerk van de nooduitgangdeur had weggeknipt en de ruit had geforceerd kwamen bewaarders binnen en buiten de vleugel aanlopen met sleutels.

Oordeel 9

De telefonische alarmmelding, kort na een afmelding wegens eerder ‘vals alarm’, aan de illegale brandmeldkamer Schiphol, werd rond 23:57:00 uur gegeven door centralist B vanuit CP UC (DJI). Dit is 2 minuten na het automatische alarm vanuit vleugel K; dat op de meldkamer, door de normschendend en onbevoegd ingestelde vertraging, eerst daarna en extra, om 23:58:12 uur werd ontvangen. Dat werd ook nog voorafgegaan door een telefonische brandmelding van de wachtcommandant DJI rond 23:58:00 uur. Daarop heeft ook de centralist KMar nog tweemaal contact met serieuze informatie over de brand. Geen van de eerste 5 serieuze alarmmeldingen vanuit het cellencomplex leidde direct tot een uitrukbericht aan de (illegale) brandweer Schiphol; noch aan een noodzakelijke, procedureel ook verplichte⁶⁰, telefonische doormelding aan de Regionale Alarmcentrale (RAC). Uitruktijd (van 1^e brandmelding tot 1^e uitruk) + rijtijd tot ‘ter plaatse’ = opkomsttijd. De telefonische melding van 23:57 uur beperkte potentieel nog de normschendende externe uitrukvertraging tot 2 minuten.

Een onbegrijpelijke en direct daaropvolgende verdere uitrukvertraging is ontstaan door het personeel van de illegale (brand)meldkamer Schiphol.

Op de telefonische brandmelding van centralist B, werd op dat tijdstip:

- niet de (illegale) Schiphol brandweer gealarmeerd tot uitruk;
- niet de Regionale alarmcentrale gealarmeerd (volgens procedure), wel werd mogelijk;
- de KMar centrale gewaarschuwd om te zorgen voor opvang van de brandweer.

De alarmering van de eerste brandweer eenheden werd pas gedaan na 00:01 uur; dus 4 minuten extra uitrukvertraging, na de eerste telefonische brandmelding vanuit de CP UC rond 23:57 uur.

⁵⁹ Dossierpagina 1043

⁶⁰ Dossierpagina 74/1159

De totale vertraging voor de opkomst van de (illegale) brandweer was die nacht:

- Van 23:55:00 uur tot 23:57:00 uur: 2 minuten (door niet directe doorschakeling RAC was ruim 3 (4) minuten vertraging 'ingebakken', maar daarvan werden er 1 minuut gecompenseerd door de telefonische melding na verkenning bewaarders C en D in vleugel K);
- Van 23:57:00 uur tot 00:01:06 uur: 4 minuten
- de kazerne uitruktijd was daarna 1 minuut; uitruk post Sloten om 00:02:02 uur;
- met een verdere rijtijd van 6 ½ minuut tot 00:08:27 uur voor de gesloten poort 1;
- van 00:08:27uur tot 00:15 uur, 6½ minuut door onbekendheid met de juiste toegangsprocedure en het bij de bouw vrijwillig afwijzen van een eigen brandweer poort.

De totale, praktisch volstrekt onnodige, vertraging in de opkomst van de (illegale) brandweer bedroeg zo' n 14 minuten. Het was het verschil tussen leven en dood.

De totale opkomsttijd werd dan 20 minuten; bij een beleidseis van 6 minuten.

Binnen het complex van de vleugels A t/m K was geen sprake van eenhoofdige leiding; zelfs niet onder noodomstandigheden. De KMar was verantwoordelijk voor de portier- en opvangfunctie bij brand; ook aan de brandweerkant (bereikbaarheidskaart en uitrukprotocol IAC) stonden uitsluitend telefoonnummers van de KMar.

Gelet op de eisen die aan de opvang en informatie van de brandweer waren gesteld, leidde dit desondanks feitelijk niet tot enige vertraging of informatiegebrek⁶¹. De KMar nam uiteindelijk wel de algehele leiding over de interne organisatie. Het OvV rapport is ronduit misleidend hieromtrent. De opkomst van de Schiphol brandweer wekt verbazing voor wat betreft 'het uitrukken naar 'gebouwenbrandbestrijding'; nota bene met 3 crashtenders.⁶² Dit mislukte tactisch dan ook geheel. Niet alleen hadden de minstens 100.000 liters water, in een half uur verspoten, een voorspelbaar non effect op een waterdicht gebouw en dak; het deed de aspirant brandwacht (TS 649), op enig moment in dat half uur op de kopse gevel van K spuitend, wegens hinder (geen adembescherming) de aftocht blazen. In de vleugel werd het lawaai dat het storten van tonnen water per minuut op een metalen constructie teweeg brengt mogelijk verward met het geluid van brand; door de brandweer aldaar. In de gang is veel heet water waargenomen; dat door het geopende RWA luik moet zijn gekomen. Tactisch nadelig is daarbij dat water op de constructie helpt deze constructie heel te houden in plaats van deze constructie op de hoogste en heetste punten te laten openen door het vloeipunt van staal te benutten. Door dit 'bluswater', met contra beïnvloeding van het 'werkende' RWA systeem door luchtstroom, werd de warmte in de vleugel feitelijk opgesloten gehouden waardoor horizontale uitbreiding brandtechnisch eenvoudig en logisch voorspelbaar was. Het blijkt hieruit dat de AFO geen enkel benul had van dit voorspelbaar en door de leidinggevende bevelvoerder waargenomen negatief resultaat direct op de brand. Het is anders onbegrijpelijk dat er tussentijds geen invloed van de AFO tot tactische verbetering is geweest. Nergens blijkt sprake te zijn van tussentijdse communicatie met: 'feedback of results'. De Schiphol Nederland B.V, laadt, met deze onwettige, onrechtmatige en onbekwame inmenging in publiekrechtelijk brandweertaken, een grote en zwaarwegende verantwoording op zich.

3.2.2 Verantwoordelijkheid voor de onverantwoord trage alarmering en opkomst

Buiten twijfel, dank zij de Brandweerwet 1985, staan de partijen, met de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor deze technisch en ethisch onverantwoorde alarmering en daarenboven de vertraagde opkomst van de onwettige en onbevoegde 'Hybride polderbrandweer', vast.

Deze verantwoordelijkheid en mogelijke aansprakelijkheid liggen bij:

B&W en de gemeenteraad van de gemeente, de brandweercCommandant, de chef preventie en de preventiemedewerker van de gemeente, de onbevoegd opererende preventiemedewerker van de zogenaamde brandweer Schiphol, het bestuur en de commandant van de regionale brandweer, de GS van de provincie, het NIFV/Nibra, de minster (BZK); respectievelijk volgens art.1, 4 en 19 van de Brandweerwet 1985, en de directeur, met de individuele 'polderbrandweertak' en centralisten, van de Schiphol Nederland BV (BW 3: 14,15); een groot georganiseerd gezelschap.

⁶¹ Die brandweer informatie gaat over: **de locatie van de brand**; die was duidelijk van buitenaf al zichtbaar en over *de reddingsbehoeften die niet onder rook/hitte omstandigheden door bewaarders konden worden uitgevoerd*. Ook dat was evident. Dat de brandweer een portfoon zou krijgen was alleen omdat de 'KMar wachtcommandant' op zijn post moest blijven. Waar de brandweer zou opstellen kon de wachtcommandant niet vooraf bevroeden. De bevelvoerders kwamen met hun voertuigen vrijwel tegelijkertijd van twee zijden 'ter plaatse'; 100 mtr. uit elkaar. Van binnenuit is dat in redelijkheid niet te overzien. De bevelvoerder van de TS 649 wordt opgevangen door 2 tot 3 bewaarders in vleugel D; maar hij verdwijnt met zijn voertuig naar buiten het complex. De locatie en de reddingsbehoefte was hem bekend.

⁶² Maslow zei het al: "Geef iemand een hamer en hij beschouwt elk probleem als een spijker."

Oordeel 10

Het reorganiseren van de wettelijke gedecentraliseerde brandweertaken moet vooraf door de gemeenteraad in een organisatie en beheersverordening worden gelegitimeerd; quod non!

Het aanwijzen van een bedrijfsbrandweer kent een strak geregelde serie van procedures en (ook ministeriele) overheidsadviezen; waaronder die van de regionale brandweer als wettelijke adviseur. Dat alles is voor en door de 'polderbrandweer' op Schiphol omzeild en dus onwettig nagelaten. Openbare onderzoeksrapporten, uitgebracht na de ramp en ook door justitie, zwegen, voor een onbevangen onderzoeker 'oorverdovend', over deze verantwoordelijkheden.

Voor verantwoordelijkheid als responsabiliteit is nodig dat men weet had, of dat qualitate qua had moeten hebben, van deze expliciet wettelijk voorgeschreven taakuitoefening.

De 'gebruikers' van het gebouw zijn verantwoordelijk voor de handhaving van de binnen de vergunningen opgelegde en gecontroleerd geïmplementeerde maatregelen.

Deze moeten dan wel de toets van de psychologische en fysieke uitvoeringsredelijkheid hebben doorstaan en deskundig en bevoegd zijn opgelegd.

Van enige controle vooraf was geen sprake; zowel de commandant als de toenmalige afdelingschef van de brandweer H' meer, verzaakten geheel en al hun toezichthoudende taken t.b.v. het cellencomplex en het onverantwoord veranderen van eerder gestelde eisen. Ook liet de onwettelijk door B&W gemandateerde cdt. na het advies van de wettelijke brandpreventieadviseur (cdt. Reg. Brw.) in te roepen; vooraf aan het verlenen van een bouw- en/of gebruiksvergunning.

Van enige toetsing, vooraf aan vergunningverlening op gestelde preventieve eisen, was geen sprake.

3.2.3 Verantwoordelijkheid en het bewustzijn daarvan: *responsabiliteit*

In het raadsvoorstel van 16 september 2004, dus ruim een jaar vooraf aan de ramp, getiteld: *Strategische Visie Brandweezorg Haarlemmermeer* staat op volgveld 8:

"Het uitbesteden van overheidsdiensten aan derden roept echter altijd de vraag op naar de bestuurlijke risico's. Bij eventuele incidenten zal de wijze waarop invulling is gegeven aan wettelijke verantwoordelijkheden ongetwijfeld een van de te onderzoeken onderwerpen zijn."

In een voetnoot wordt dan toegelicht: *"Zie bijvoorbeeld de discussie rond de rol van de civiele brandweer bij de Herculesramp in 1996."*

Deze voor de hand liggende voorspelling is tot nu toe niet uitgekomen; noch de OvV, noch de commissie Hendriks, noch justitie, boog zich over dit voorspelde en vooraf *onbetwijfelde* onderzoeksonderwerp na de ramp. Geen enkele kritische vraag hieromtrent, zelfs niet vanuit de Inspectiefunctie van de minister (BZK); ook nog ondanks het feit dat het wetschendende convenant nog niet eens was geïmplementeerd. Dat zou pas in maart 2006 gebeuren.

Op volgveld 8 vervolgt dan die 'visie' tekst met:

"Mede op basis van het COT-advies, willen wij daarom een aantal randvoorwaarden stellen waarmee onze bestuurlijke verantwoordelijkheid kan worden geborgd.

Ten eerste betreft dit het sluiten van een langdurig contract, waarin concrete en meetbare afspraken worden vastgelegd ten aanzien van de minimale bezetting van de voertuigen, de kwaliteitseisen (o.a. qua opleiding, geoefendheid onderhoud voertuigen etc.), de verzorgingsgebieden, de alarmering, de procedures, de operationele leiding etc., alsmede ten aanzien van de financiering en de ontbindingsvoorwaarden.

Ten tweede willen wij dat de alarmering en/of berichtenverkeer bij incidenten via zowel de (particulier alarmcentrale van Schiphol (LORAC) als de regionale alarmcentrale van de overheidsbrandweer (RAC) zal verlopen.

Ten derde willen (wij) de operationele leiding door de overheidsbrandweer op officiersniveau behouden."

Oordeel 11

Uit de geciteerde teksten blijkt, dat men op bestuurlijk en verantwoordelijke niveau, ruim een jaar vooraf aan de ramp, expliciet weet had van de noodzaak om de alarmering, het berichtenverkeer en de leiding bij inzet, via de legale (regionale) brandweer te laten verlopen. Men voorzag daarmee dus impliciet welke voor de handliggende gevolgen zich zouden voordoen indien dit werd verzaakt. Er was dus niets enigermate verantwoord geregeld, vanuit de wettelijke brandweezorg op grond van de Brandweerwet 1985 en de gemeentelijk verordeningen daarin voorgeschreven, op het moment dat er brand in het cellencomplex ontstond. De bekwaamheden waren niet getoetst, de alarmering was onnodig extreem vertraagd en drong niet rechtstreeks door naar de RAC, de leiding was in handen van een burger (AFO) die zelfs niet eens met de overheidsbrandweer ter plaatse of via de RAC kon deelnemen in het berichtenverkeer. Er was dan ook in het geheel geen tijdige coördinatie van het gezamenlijk (‘polder’) brandweeroptreden mogelijk. Ook een jaren eerder geplande en betaalde uitbreiding van post Rijk met een autospuit en personeel leidde niet tot een beleidsmatig geëiste en gefinancierde ‘binnen 6 minuten’ beoogde eerste inzet van die autospuit op de dag van de brandmelding in het cellencomplex, als ‘kwetsbaar gebouw’.

Niets van dit alles was, na het besluit van de gemeenteraad in 2003 en in 2004, ruim een jaar later tijdens de inzet van de (polder) brandweer gerealiseerd.

De gemeenteraad heeft ingestemd (cie ABZ) met een door de gemeente betaalde tankautospuit met bemanning op post Rijk op 2 april 2003. Hoe het dan kan zijn dat deze autospuit, expliciet bestemd en bedoeld voor gebouwenbrandbestrijding van bij brand kwetsbare gebouwen binnen 6 minuten en na onvertraagde doormelding naar de RAC(!) en op zeer korte afstand van het cellencomplex, niet is uitgerukt op 26 oktober 2005, is onbegrijpelijk en ‘officieel’ voor evaluatie onbesproken gebleven! De autospuit op post Rijk zou het expliciete knelpunt, al bekend in 2003 (zie volgv. 5 van de Strategische Visie) m.b.t. de expliciet vastgestelde onvoldoende capaciteit voor de risicovolle gebouwen op Schiphol binnen de norm opkomsttijd van 6 minuten, naar expliciete visie, oplossen. De opkomsttijd van de brandweer (dus inclusief alarmeringsverwerking) was dan niet langer geweest dan zo’n 5 minuten voor de 1^e autospuit van (dan) post Rijk; dit gelet op de dan korte rijtijd. De redding, met dan vooraf gecontroleerd en bekwaam personeel, zou dan vooraf aan 00:02:00 uur zijn ingezet in vleugel K; i.p.v. eerst om 00:22:00 uur, 20 minuten later en dan met lage druk stralen en op bekwaamheid getoetst personeel. Brandtechnisch was die reddingsoperatie ‘a piece of cake’ geweest; uiteraard indien de tactisch preparatief noodzakelijk voorgeschreven bluswaterleiding capaciteit dan ook was aangebracht en getoetst.

De nagebootste celbranden, in opdracht van justitie, werden op hun hoogtepunt bij maximale warmte afgifte en betrokkenheid van beide PUR matrassen, herhaald eenvoudig geblust met een binnenbrandkraan.

De ‘visionair’ knelpunt oplossende autospuit (post Rijk), inclusief bezetting jaarlijks betaald door de gemeente, was dan, op het alarm van 23:55 uur, al kort na 24:00 uur ‘ter plaatse’ geweest; ongeveer in de periode dat de bewakers de evacuatie onderbraken door de hitte en rookhinder. Onder dekking van de 2 LD stralen van die 1^e autospuit, via de automatisch ontsloten of te forceren deur aan de kopse kant van vleugel K, met een tactisch voor de hand liggend “uitbreiding voorkomen” inzet bevel (aansluiten droge sprinkler volgens de bereikbaarheidskaart) waren alle celbewoners op dat tijdstip eenvoudig te redden.

Naar maatstaven van een behoorlijke, verantwoord georganiseerde, en als overheidsbrandweer wettelijk voorgeschreven bluseenheid, had deze brand in het cellencomplex als ‘Kleine brand’ kunnen worden afgedaan en waren er geen slachtoffers te betreuren geweest; dit zelfs ondanks een falend brandpreventiebeleid voor het ‘gebruik’; door een verzaakt advies (regionaal) voor dit complex, waardoor ook een misdadige onverantwoord hoge vuurbelasting per cel mocht bestaan.

De directie en het personeel van Schiphol Nederland B.V. hebben zich een exclusief publiek-rechtelijke bevoegdheid toe laten spelen, c.q. hebben zich deze commercieel toegeëigend, vanuit puur financiële motieven; in strijd met de Brandweerwet 1985 en het Burgerlijk Wetboek (3:14,15). Hieruit zou een aansprakelijkheidsstelling door de slachtoffers (inclusief verdachte) en/of het OM, zeker gelet op de nalatig en uitermate vertragende wijze van alarmeren, opkomst en evident onbekwaam repressief optreden, voor de hand liggen.

4. De repressieve inzet van de onwettig hybride- en de overheid brandweer

4.1 Discussie vooraf

Het formele beleid (2003/2004) van de gemeente H' meer was, dat er een opkomsttijd van 6 minuten moest zijn voor de 'kwetsbare gebouwen' op Schiphol; met twee tankautosputten en een doorschakeling van de automatische meldingen naar de Regionale Alarmcentrale.

Hiertoe had men ook het nodige geld aan de Luchthaven Schiphol eenmalig (2004) en daarop jaarlijks betaald.

Bovendien moest de leiding in handen blijven van een gemeentelijke of regionale brandweer officier. In de nacht van 26 oktober 2005 kwam er geen betaalde 2^e autospuit met bezetting van de zeer nabije post Rijk op, en de automatische brandmelding was niet doorgeschakeld naar de RAC; doch voorzien van een onwettige vertraging besloten door onbevoegde en voor bekwaamheid ongetoetste functionarissen van de Brandweer H' meer en de illegale Schiphol brandweer.

Eén autospuit kwam slechts op, als mager gevolg van het 6 maal herhaalde alarm, en eerst na 18 minuten op de telefonische melding van de CP UC (20 minuten na het automatische brandalarm).

De 1e bevelvoerder (TS641) achtte zich toen '**ter plaatse**' op nota bene 100 mtr. afstand van de uitslaande brand; in en rond de bewoonde cellen met nog ingesloten bewoners.

Een zogenaamde 'AFO', personeelslid van Luchthaven Schiphol, nam hierbij op onwettige en onbevoegde/onbekwame wijze deel aan het leiding geven van de totale (ook legale) brandweerinzet; dit ook zonder dat hij over de geëigende verbindingsmiddelen beschikte.

De eerste inzet met een hoge druk straal van slechts 60 mtr. lengte, was in strijd met alle concepten '*Beheersbaarheid van brand*' en met fundamenteel vakmanschap.

4.2. Over het repressief brandweeroptreden

4.2.1 Inleiding repressief brandweer optreden

Ondanks het feit dat de repressieve (ook de illegale) brandweer afhankelijk is van de prestaties (geïmplementeerde en gecontroleerde gebruiksmaatregelen) die de brandpreventieve medewerkers van de (regionale) brandweer moeten bereiken, blijkt dat de bevelvoerders van de eerst opkomende eenheden (TS641 en 649) weet hadden van de voorgeschreven doch evident mankerende bluswatervoorziening bij de brand in vleugel C van 2002.

Zij hadden dus intern tijdig navraag kunnen doen en dragen, door opgedane ervaring met een destijds tijdens de brand nog onbewoonde vleugel, bij geval, medeverantwoordelijkheid.

De toegangsvertraging door de nieuwe 'sluis' was a priori veroorzaakt door preventiepersoneel van de brandweer H' meer; die vrijwillig af meenden te kunnen zien van een gebruikelijke en afzonderlijke eigen brandweerpoot.

De vertraging in alarmering is vrijwel geheel te wijten aan illegale, niet repressieve, (brandweer)medewerkers van Schiphol; niet in het minst door het personeel van de meldkamer (IAC). De verdere, doch tactisch ook onbegrijpelijke, vertraging in reddend optreden, na ter plaatse melden, komt voor rekening van de leidinggevend van de eerste eenheden.

Hiervoor is al uiteengezet dat de betaalde en beleidsmatig voorgeschreven tankautospuit van post Rijk voor een tijdige '**6 minuten**' opkomst bij 'kwetsbare' gebouwen op Schiphol moest uitrukken. Dit gebeurde, om '*oorverdovend*' onopgehelderd gebleven/gelaten redenen, die nacht echter niet.⁶³

4.2.2 De initiële repressieve brandweerinzet

4.2.3 Inleiding

De formele bevelvoerder van post Sloten (TS 641) had slechts 3 ½ jaar de minimaal gekwalificeerde rang van onderbrandmeester (i.p.v. brandmeester), of hij ooit daadwerkelijk bij een brand leiding heeft gegeven is hem niet gevraagd. Hij verklaart:

"Voor wat betreft de gebouwenbrandbestrijding gebeurt dit onder verantwoording van de gemeente Haarlemmermeer. Dit houdt in dat ik die nacht de verantwoordelijke bevelvoerder was.

Een en ander is gebaseerd op een convenant tussen de gemeente Haarlemmermeer en het vliegveld Schiphol. (Dat was toen nog niet van kracht;FV)

⁶³ Vragen hierover (in 2009) werden door de leiding van de regionale brandweer Kennemerland, na de Schiphol brandweer, niet beantwoord.

Ik merk verder op dat er die nacht een tweede ‘bevelvoerder’ in dienst was. Dit was .....(naam genoemd; FV), werkzaam bij de brandweer Schiphol. Gezien de toekomstige wijziging in de organisatie van de gebouwenbrandbestrijding loopt ... (naam genoemd; FV) in een soort stagetraject als bevelvoerder mee.”⁶⁴

Dus een onervaren en minimaal als leidinggevende gekwalificeerde onderbrandmeester uit H’ meer begeleidt een stagiair onderbrandmeester; die deze rang heeft verkregen zonder enige notie van gebouwenbrandbestrijding en zonder deel uit te maken van een wettelijk geregelde brandweer. Dat is, gelet op de wettelijke examen- en opleidingseisen, onverantwoord.

Deze, als eerste gealarmeerde tankautospuiter van post Sloten (TS 641), was ook nog bezet met een gemengde bemanning; een deel van de illegale brandweer Schiphol en een deel van de gemeente brandweer H’ meer.

De formele gezagsverhouding binnen deze hybride bezetting was daardoor al problematisch. Dat werd nog verergerd doordat de stagiair onderbrandmeester deel uitmaakte van deze eerste bezetting zich mede uitgaf als bevelvoerder en ook zo optrad.

Tactisch, naast het verlies van het zo noodzakelijke ‘unity of command’, is dat ook nadelig omdat er dan een uitvoerende ‘arbeidskracht’ minder is binnen de procedureel vastgelegde en (legaal) geëxamineerde taakverdeling per 6 mans eenheid.

Merkwaardig is verder nog dat de formele bevelvoerder, de onderbrandmeester van H’ meer, tijdens de rit als chauffeur optrad(!?); hij kon daardoor nooit de bereikbaarheidskaart raadplegen onderweg. De TS 641 werd gevolgd door een hulpverleningsvoertuig (de HV17).

Ook een Airport Fire Officer (AFO) bemoeide zich illegaal, en dus onbekwaam/onbevoegd met de brandweerinzet. Bovendien kon hij niet per portofoon communiceren met de andere eenheden van H’meer. Zijn gepretendeerde coördinatie functie was hierdoor al een farce.

De post Rijsenhout, die later werd gealarmeerd, won tijd door de poort 1 te benutten; slechts het doorknippen van een slot gaf enige vertraging. Hierdoor stond deze TS 649 vrijwel op dezelfde tijd (iets eerder) voor de kopse gevel van vleugel D (10 mtr. van K) als dat personeel van de TS 641 voor de deur van vleugel K (hal J/K) stond; met vrijwillig een te korte en (te) weinig bluswater leverende HD slang. **Dit was om: 00:21:30 uur; respectievelijk: 00:22.00 uur (post Sloten).**

4.2.4 De informatiepositie bij het initiële repressieve optreden

De ook al minimaal gekwalificeerde (onderbrandmeester) bevelvoerder van post Rijsenhout (TS 649) was de eerste die van zeer nabij een direct zicht had op de locatie en omstandigheden van de brand. Meteen bij zijn aankomst werd hij bij/in vleugel D opgevangen door 2 tot 3 bewaarders. Portofoon contact, met de onderbrandmeester (ook van H’ meer; maar op de TS641 van de hybride post Sloten), voor J, stelde zeker dat het om redding moest gaan in vleugel K.

Dus noch over de locatie, noch over de noodzaak tot redding, was enige twijfel mogelijk bij deze eerst aankomende bevelvoerders.

Het achteraf, volgens de OvV, klagen over een gebrek aan opvang, dit uitsluitend voor informatie over de brandlocatie en de noodzaak tot redding, is dus op de feitelijk gegeven verklaringen onwaarachtig gedrag c.q. een kwalijk onterechte afschuiving van taakverantwoordelijkheid.

De stagiair bevelvoerder, die net als de andere Schiphol leidinggevendens zo klaagden over het zogenaamde gebrek aan ‘BHV begeleiding’, wat dat ook maar zijn mag, verklaarde:

“Het feit dat wij het complex niet hebben kunnen betreden op de wijze die ik mij aanrijdende had voorgenomen, gebaseerd op de voorkennis die ik had aan de hand van mijn eerste bezoek en de informatie op de bereikbaarheidskaart, heb ik als kloten met dubbel o en dubbel t ervaren.

*Ook het feit dat wij ter plaatse niet behoorlijk werden opgevangen en geïnformeerd heeft mij gefrustreerd. Op uw vraag of deze tegenslag en vertraging invloed heeft gehad op de mogelijkheid om in de K vleugel nog mogelijk aanwezige personen te ‘redden’ verklaar ik dat dat niet het geval is geweest.⁶⁵ (Onderstreept ; FV) **Wat zeurden die Schipholmensen dan toch?***

De hybride post Sloten (TS 641) werd door de IAC eerst gealarmeerd om: **00:01:10 uur** en rukte uit om: **00:02:02 uur**. Vanuit de IAC (meldkamer Schiphol) worden de telefonisch opgevraagde waarnemingen van de KMar centralist over de K vleugel, die uiteindelijk tot een uitruk leidden, doorgegeven: *“De vlammen zouden volgens de RC (IAC; FV) uit het dak komen.”*

⁶⁴ Dossier p. 66/1150

⁶⁵ Dossier p.22/1106

Daarop wordt gevraagd om de hoogwerker uit H' meer; men weet kennelijk ook niet eens dat het cellengebouw alleen op de begane grond is bebouwd en bewoond. Het nader bericht 'Middelbrand' wordt dan aan de legale RAC doorgegeven; via een ander mobiel verbindingkanaal.

De onderbrandmeester van post Rijsenhout (TS649) werd daarop gealarmeerd door de RAC om: **00:06:29 uur**: *"Wij zijn kort daarna uitgerukt met in het totaal acht brandweermensen."*

Dat 'kort daarna' moet met een korrel zout worden genomen. Een aspirant brandwacht, die dus helemaal niet mocht worden ingezet bij een brand, hield een logboek bij en noteerde dat hij de alarmmelding op zijn 'pieper' ontving om: 00:06:00 uur, dat klopt met de RAC tijd:

"Ik denk dat wij 3 minuten na de melding zijn weggereden...." Een te lange alarmeringstijd.

Het genoemde totaal aantal mensen van: *acht*, is in strijd met de standaard bezetting van zes. Hierdoor overschrijdt deze onderbrandmeester onverantwoord zijn 'span of control'.

Na 00:14:05 uur rijden de eenheden van post Sloten (TS 641, de HV 17 en AFO) het terrein op en komen om ongeveer **00:15:00 uur** bij de kopse gevel van vleugel J.

Vanaf de buitenzijde, tijdens het aanrijden, had men al een nauwkeurig beeld van de brandlocatie aan de kopse zijde van vleugel K.

Men stopte dan ook eerst voor het hek 1 en ging eerst op aangeven van een KMar medewerker, die het kettingslot niet kon openen van het schuifhek, naar de 'nieuwe' poort 2.

Tactisch, mede gelet op de plaats van de geëiste bovengrondse brandkranen, op de bereikbaarheidskaart ingetekend. is de uiteindelijke opstelplaats, op meer dan 100 meter afstand, onbegrijpelijk; en roept dus normaliter onderzoeksvragen op.

Waarom gingen de onderbrandmeesters van de TS 641 dan zo ver weg staan met hun blusvoertuig en dus ook met een dan onnodig lange weg voor de redders door een ook nog zichtbaar door bewaarders en celbewoners bezette vleugel J?

In eerder 'officieel' (behalve recherche) onderzoek was geen belangstelling voer deze belangrijke vraag .

De formele bevelvoerder - hij noemde de Schiphol collega van post Sloten op dit voertuig: stagiari voor gebouwen brandbestrijding - verklaarde voor de periode tijdens het aanrijden hierover:

"Mijn overwegingen waren ondermeer het feit dat er vlammen boven het dak waren gesignaleerd; het feit dat het gedurende de nachtelijke uren was en het gegeven dat in zo' n inrichting mensen opgesloten zaten."

Duidelijk was dus dat, zonder nadrukkelijk tegenbericht van het KMar/DJI personeel, en dan nog eerst na eigen verkenning ter toetsing, de redding spoedeisend moest worden ingezet.

Nog voordat de colonne van Post Sloten het terrein opreed, na waarneming van vleugel K, gaf de bevelvoerder van de TS 641 (post Sloten) het nader bericht 'grote brand' en vroeg hij om 'grootschalig watertransport' aan de legale RAC; zo verklaarde hij.

Ook gelet op de windrichting (mogelijkheid uitbreiding met vlieg vuur) is dit niet direct begrijpelijk. Maar deze bevelvoerder had voorinformatie:

"U vraagt mij of ik het terrein van het detentiecentrum kende.

Dat is inderdaad het geval. Ik was in de loop van de tijd er zeker tien maal eerder geweest.

Dat is een aantal malen geweest in verband met meldingen. Dat waren automatische brandmeldingen. Ook ben ik er geweest in november 2002. Toen was er tijdens de bouw een grote brand. (Dit was in vleugel C. aan de zijde van, en op zo' n 15 tot 20 meter van vleugel K; FV.)

(...) Ik wist ondermeer dat er op het terrein een ringleiding systeem aanwezig was.(...)

Toen wij ter plaatse kwamen heb ik gebruik gemaakt van deze bereikbaarheidskaart."

Deze kaart moet onderweg worden geraadpleegd maar dat kon deze bevelvoerder niet; die kaart lag (achteraf) onder de stoel van de stagiari die er niet bij kon (OvV).

De formele bevelvoerder moest ook nog als chauffeur optreden(?) en had dus zijn handen vol.

Een vreemde vertoning in dat meervoudig hybride bezette brandweervoertuig; normaal is de pompbediener chauffeur. Kon deze de pomp dan wel bedienen?

Feit is, volgens deze bevelvoerders, dat zowel bij hek 1 als bij hek 2 opvang van de KMar aanwezig was. Informatie over de brandlocatie was niet nodig, die was glashelder, over de bestaande of afwezige noodzaak tot redding zou geen enkele leek zich durven/mogen uitspreken.

De formele bevelvoerder (post Sloten):

"Wat mij opviel was, dat wij ter plaatse niet door een BHV-er werden opgevangen.

Bij eerdere, kleinere, incidenten, was dat wel het geval geweest.

Wij zijn uit eigener beweging naar achteren gereden, dus zonder begeleiding."

Hoe weet deze bevelvoerder dat de Kmar personeelsleden die hem bij de beide poorten opvingen geen BHV opleiding hadden genoten? En waarheen hadden zij hem moeten 'begeleiden'?

De 'kleinere incidenten' waren immers slechts 'loze automatische meldingen'.

Dan is buiten niets zichtbaar van een brandlocatie of van welk signaal dan ook.

Volstrekt logisch is, dat dan de brandweer wordt begeleidt tot aan de brandmelder.

In dit geval is het verwijt dat doorklinkt absurd. De bewaarders, met of zonder BHV cursus, overigens alleen bedoeld voor de veiligheid van eigen personeel (Arbo wet), hadden, gelet op de duidelijk zichtbare 'grote' brand, redelijk voorspelbaar hun handen meer dan vol.

Dit op een veel meer nuttige manier dan deze bevelvoerder; die vrijwillig(?) gaat chausseren en daardoor niet tijdig zijn bereikbaarheidskaart kan raadplegen. En laat nu op die bereikbaarheidskaart het telefoonnummer staan (KMar) waarop hij een eventueel zo gewenste begeleiding kan (doen; dit staat ook op het protocol van de IAC) oproepen. Dit klagend en vals klinkend verwijt kaatst dan ook hard terug naar de afzender. (Zo ook naar de OvV.)

Een Schiphol eenheid (post Rijk of AFO?) verzoekt de IAC om "H73 vliegtuigen uit de hangar te slepen i.v.m. nabijheid cellencomplex en vol met feul." (Zo schrijft men dat op Schiphol.)

Rond 00:17:00 arriveert de TS 649 met bezetting van post Rijsenhout (legale gemeente brandweer) bij dat hek 1; vrijwel direct nadat de voertuigen van post Sloten door de sluis van hek 2 waren gegaan. Zij knipten het kettingslot van de rolpoort gewoon open.

Dit, na de mededeling van de KMar aldaar dat er geen sleutel beschikbaar was voor dat slot.

"Om verder geen tijd te verliezen heb ik opdracht gegeven om de ketting van het hek voor ons door te knippen." Deze onderbrandmeester had van de onderbrandmeester van de TS 641, diagonaal aan de andere kant van het complex bij vleugel J opgesteld, toen al vernomen dat het nadrukkelijk om 'redding' te doen was; *niet alle celbewoners waren bevrijd uit vleugel K*; dit was nadat er contact met de 'blonde' bewaarder was geweest aan die zijde.

De reddingsurgentie en brandlocatie was dus reeds na eigen waarneming van beide 1^e bevelvoerders aan de buitenzijde bij K en J volstrekt helder.

Wat was er dan feitelijk nog voor 'begeleidingbehoefte' voor die klagende bevelvoerders van de hybride post Sloten?

Hij geeft dan als verklaring voor de, tactisch absurde, opstelplaats bij vleugel J:

"Ik heb ons voertuig nabij de brandkraan nabij de kopse kant van de J vleugel geplaatst.

Ik ben uitgestapt en gaan verkennen. (Zonder een aflegbevel voor de waterwinning ook nog na duidelijk zicht op de locatie en omvang van de brand vanaf hek 1 en de onderkende noodzaak tot redding in die vleugel K: verbijsterend; FV.)

Ik zag aan het eind van de buitenste vleugel een dikke, zwarte rook en een vuurzee.

Van laag tot boven het dak was het vuur en rook. Wat mij opviel was de eerste luchtkooi.

De kooi aan de J vleugel. Ik zag dat daar naar mijn schatting 80 mensen zaten ingesloten.

Ik zag dat die mensen in paniek waren. Ik hoorde dat zij naar ons schreeuwden.

Nog steeds was er niemand aanwezig om ons te begeleiden, te informeren of naar binnen te helpen.

Ik ben teruggegaan naar de kop van de J vleugel en heb daar besloten om een daar aanwezige deur te forceren om zo de J vleugel binnen te kunnen gaan.

Achter de deur stonden daar, naar ik zag, geüniformeerde mensen. Aan de hand van gebaren die zij maakten begreep ik dat zij niets konden doen om ons naar binnen te laten."

Ondanks de hernieuwde klagelijk doorklinkende opmerking over de afwezige begeleiding buiten op het terrein, na een, voor de intern in het complex bewegende bewaarders, onvoorspelbare 'stop' van de Sloten colonne, geeft deze bevelvoerder ook meteen een daarmee tegenstrijdige verklaring: de door hem gezochte 'begeleiding' stond al zichtbaar achter de deur.

Daarop wordt de deur geforceerd voor toegang en kwam meteen daarop, ook buitenom, iemand aangerend met de sleutel van die deur.

De bevelvoerder vroeg juist hem om 'informatie' (Wat zou dat zoal hebben moeten inhouden van iemand die van ver komt aanrennen?; FV); die kon hij niet geven.

Waarom niet direct gevraagd, desnoods 'begeleiding', aan de al eerder binnen de vleugel waargenomen op hen wachtende bewaarders; nadat de deur van vleugel J was geopend?

De stagiair bevelvoerder van de TS 641, die op de bevelvoerder stoel meereed, had een eigen en geheel afwijkende opvatting over de gezagsverhouding binnen de hybride bezetting van het voertuig; en over de reden om op grote afstand van de brand op te stellen:

“Ik was op dat moment de bevelvoerder.

Op de 641 trad als bestuurder op mijn collega...(naam formele bevelvoerder; FV) van de brandweer Haarlemmermeer op. Ook ....(naam formele bevelvoerder; FV) had de functie van bevelvoerder.(...) Wij hebben de 641 geplaatst aan de kopse kant van de ‘J’ vleugel.

Deze positie werd ingenomen omdat bij het aanrijden al zichtbaar was dat er aan de buitenzijde van de ‘K’ vleugel veel rook en vuur was.”

Nu wil hij het doen voorkomen dat het 5 minuten eerder waargenomen (voor poort 1) **‘rook en vuur’** de reden was voor de stagiair, om op enorm vertragende grote afstand van de open gebrande K vleugel te blijven; tactisch onbegrijpelijk en qua professionele taakuitvoering onverantwoord.

Op een daarop gerichte vraag geeft de stagiair echter ook een andere verklaring:

“Op uw vraag waarom wij de aanval op de brand vanaf de zijde van de J vleugel zijn begonnen antwoord ik u het volgende. Wij kwamen aan de zijde van de J vleugel het complex op.

Daar werd zoals verklaard, onze aandacht getrokken door iemand die zich achter een deur aan de kopse zijde van die vleugel bevond. Verder hadden wij bij het aanrijden al gezien dat aan de kopse zijde van de K vleugel de brand zodanig was dat wij vanaf die zijde die vleugel niet zouden kunnen binnengaan.”

De tactisch onbekwame inschatting werd meteen gelogenstraft door de bevelvoerder van de TS 649; die deze tankautospuit 6 minuten later voor vleugel D parkeerde en toen met personeel op zo’n 10 meter afstand van de kopse gevel K (uitslaande brand) heeft gestaan; er is even later vandaar ook gespoten door een aspirant; deze was ook nog zonder adembescherming.

De bezetting van de TS 649 legde nota bene de blusleidingen (toevoer tot verdeelstuk) tussen vleugel D en K; op zo’n 5 meter afstand langs de gehele zijgevel en het verdeelstuk op 15 mtr. Zij konden daar succesvol, zonder klagen over hitte, de droge sprinkler aansluiten.

De stagiair, die dacht dat hij de bevelvoerder was, verklaart vervolgens:

“Samen met collega ....(naam formele bevelvoerder; FV) besloten wij op te gaan treden in het kader van ‘redden’. Wij spraken af dat wij via de kopse kant van de J vleugel het pand zouden betreden en dat wij van binnen uit zouden trachten de K vleugel te bereiken. Ik merk op dat wij bij de eerste waarnemingen langs beide zijden van de J vleugel hebben gekeken. Daarbij werd opgemerkt dat aan de buitenzijde van die vleugel personen zich in een gazen kooi bevonden die luid stonden te schreeuwen. Aan de andere zijde van die vleugel hadden wij geen doorgang naar de K-vleugel, omdat de doorgang werd versperd door een corridor naar de andere vleugels.”

Uiterst merkwaardige overwegingen. Laat een professionele brandweerman zich tegenhouden door schreeuwende mensen in een stalen gazen kooi? Die zouden van adequaat en doortastend optreden, benedenwinds voorbij die kooi in de richting van de zichtbaar ontwikkelde brand, eerder rustig worden. En wat doet de ruimte tussen de vleugels er toe? Voor de afstand niets! Het lijkt alsof alleen de angst voor de confrontatie met celbewoners een rol speelde.

Vaststaat, voor alle bevelvoerders, dat er gered moest worden in K; wat er ook aan ‘informatie’ of ‘begeleiding’ wel of niet kwam van welke, in grote getale beschikbare(!), bewaarders dan ook.

Een ander expliciet gemaakt motief beheerste nog de stagiair, die dacht dat hij bevelvoerder was, tijdens de inzet: *“U vraagt mij hoe ik mijn optreden ter plaatse heb ervaren, afgezet tegen de voorkennis die ik had van de locatie. (De stagiair had een oriëntatie bezoek met zijn eenheid meegemaakt; die verliep via poort 1; FV) Het feit dat wij het complex niet hebben kunnen betreden op de wijze die ik mij aanrijdende had voorgenomen, gebaseerd op de voorkennis die ik had aan de hand van mijn eerste bezoek en de informatie op de bereikbaarheidskaart, heb ik als kloten met dubbel o en dubbel t ervaren. Ook het feit dat wij ter plaatse niet behoorlijk werden opgevangen en geïnformeerd heeft mij gefrustreerd. Op uw vraag of deze tegenslag en vertraging invloed heeft gehad op de mogelijkheid om in de K vleugel nog mogelijk aanwezige personen te ‘redden’ verklaar ik dat dat niet het geval is geweest. Gezien de omvang van de brand in de K vleugel, op het moment dat wij het complex Ten Pol bereikte, was het al uiterst onwaarschijnlijk dat zich op dat moment in die vleugel nog overlevenden konden bevinden.” (Onderstreept ; FV)*

Hij geloofde vanaf het begin al niet in de mogelijkheid van een redding in vleugel K!

Uiterst hoogstwaarschijnlijk waren dan de 11 (ingesloten) celbewoners van vleugel K om 00:09:00 uur al overleden; tenminste volgens *de stagiair die dacht dat hij bevelvoerder was*. Dat werpt een ander licht op zijn beslissingen om op 100 mtr. afstand op te stellen; de foute en herhaald te korte straal in te zetten en zijn 1e en 2^e verblijf in vleugel K vooral kort te houden.

De bemanning van post Rijsenhout staat **om 00:21:30 uur** met het voertuig voor vleugel C en met de uitgestapte bezetting voor vleugel D op slechts 10 meter afstand van het ‘**rook en vuur**’ uit vleugel K. Dus is hiermee empirisch aangetoond: dat ‘rook en vuur’ bij vleugel K geen belemmering konden zijn voor een opstelplaats en dan zonder grote afstand te houden met voorspelbaar tijdsverlies.

Voor een chronologisch reconstructie geeft de onderbrandmeester, en formele bevelvoerder van post Sloten, nog belangrijke informatie:

“Ondertussen meldde zich de bevelvoerder van de brandweer 649 (post Rijssenhout) zich ter plaatse aan de zijde van hek 1. Ik heb contact met hem gehad op kanaal 19 en gezegd dat wij van de 641 voor de ‘redding’ zouden gaan, omdat wij heel veel mensen binnen zagen.

Met binnen bedoelde ik de J vleugel en de kooi van de J vleugel.

Op dat moment was ook de Airport Fire Officier (AFO), die vanaf het moment van onze uitruk achter ons was aangereden aan de kopse kant van de J vleugel aanwezig.” (Onderstreept; FV.)

Na 00:20 uur

In de gang van vleugel J spreekt de bevelvoerder met een bewaarder (bewaarder C, gelet op de beschrijving; FV) die hem vertelde dat zij niet alle cellen in vleugel K hadden kunnen openen dan wel kunnen ontruimen.

Hij gaf aan dat er hoogstwaarschijnlijk nog mensen in de vleugel K aanwezig moesten zijn.

Personeel van de TS 641 ontvangt dan de sleutels en een bus met pepperspray om mensen van zich af te kunnen houden. Een merkwaardige uitrusting voor ‘redders’.

Volgens bewaarder C moesten daarop, op last van de brandweer, alle aanwezigen uit vleugel J worden geëvacueerd.⁶⁶

De stagiair, die zich bevelvoerder waande bij zijn vuurdoop en op zo groot mogelijke afstand:

“Bij het verlaten van het voertuig heb ik de opdracht gegeven om met ‘hoge druk’ naar binnen te gaan.” Hij verklaart dan over ook zijn opdracht om toegang te forceren via de deur van vleugel J.

Over na het binnenkomen verklaart hij: *“Binnengekomen heb ik die man aangesproken. Ik heb gevraagd wat er brandde en waar het brandde. Die man zie mij: “Links achterin”. Dat was het enigste dat die man uit wist te kramen.(Sic!) Verder heb ik gezegd dat ik sleutels moest hebben.*

Ik heb sleutels van die man gekregen.(...) In de gang tussen de cellen waren, naar ik zag meerdere personen. Al die personen waren geüniformeerd. Een van mijn collega’s heeft aan iemand van de Marechaussee gevraagd wat voor personen wij zouden kunnen tegenkomen.

Met name of ze gevaarlijk waren. Ik kan mij het antwoord niet meer herinneren gehoord te hebben.

Wel heb ik gezien dat aan een van ons een bus pepperspray werd afgegeven. (...)

Samen met nummer 1 en 2 ben ik doorgelopen naar het eind van de J vleugel en heb de deur van de corridor met behulp van de meegenomen sleutel geopend.(...)

Bij het eerste betreden van de J vleugel heb ik geen informatie verkregen of er in de K vleugel al dan niet personen aanwezig konden of moesten zijn.” (Onderstreept FV).

Deze, geheel onervaren en onbekwame stagiair bevelvoerder, vroeg daar dus ook niet om informatie; die de onder zware druk functionerende bewaarder uit zichzelf ‘niet wist uit te kramen’. **Bovendien is geen informatie altijd: uitgaan van reddingsbehoefte. De locatie was glashelder.** Als er niets te redden zou zijn in vleugel K, hoefde men toch op weg daarheen geen pepperspray mee te nemen: binnen deze lamentabele taakopvatting als ‘beroeps redders’?

De formele bevelvoerder, die geheel vanzelfsprekend wel actief om informatie vroeg, hierover:

“Ik ben de J vleugel vervolgens binnengegaan. Daar heb ik een van de bewakers aangesproken. Dat was een grote blonde man.

Ik heb hem gevraagd of ze de vleugel die in brand stond hadden kunnen ontruimen.

Ook heb ik gevraagd hoeveel personen er in die vleugel aanwezig waren geweest en hoeveel er uit waren gehaald. Hij vertelde mij dat zij niet alle cellen in de K vleugel hadden kunnen openen dan wel kunnen ontruimen. Hij gaf aan dat er hoogst waarschijnlijk nog mensen in de K vleugel aanwezig moesten zijn. Ik heb....(naam stagiair; FV) met zijn ploeg, die inmiddels een sleutelbos

⁶⁶ Dossier pagina 201/599

had ontvangen, de gang ingestuurd om te gaan kijken hoe de situatie daar was en of ze reddingen konden gaan uitvoeren. Ik heb ze meegegeven dat ze aan hun eigen veiligheid moesten denken.” (Een even merkwaardige als overbodige ‘meegave’ voor met een HD straal en pepperspray bewapende brandweer professionals; FV).

“Omdat ... (naam stagiair; FV) aanwezig is geweest bij het gesprek met die blonde man, neem ik aan dat hij gehoord heeft dat er mogelijk personen in de K vleugel aanwezig moesten zijn.” (Onderstreept; FV)

Bewaarder A:

“Toen zowel de bewoners van de J en de K-unit in de recreatieruimte zaten zag ik een aantal brandweermannen in de J-unit. Ik schreeuwde naar hun dat er nog bewoners in hun cellen van de K-unit zaten van wie we de celdeur niet konden openen.”

Bewaarder D, in haar 1^e verklaring kort na de brand.:

“Tegen de binnenkomende brandweermensen vertelde ik dat er nog mensen in de achterste cellen op de K-unit zaten. Ik zei tegen de brandweermensen dat het ging om ongeveer 20 bewoners, die daar nog in de cel zouden zitten.” Bewaarder D in een door haar opgestelde verklaring bij de RC:

“Toen .... (voornaam bewaarder A; FV) en ik uit de luchtkooi kwamen, zag ik de brandweer. Die was bezig om de nooddeur open te maken van de J-unit. Anders konden ze niet naar binnen. Ik zei tegen een vrouw van de brandweer dat er nog mensen in de K-unit waren en dat ze daar naartoe moesten gaan. Die vrouw keek me toen vreemd aan. Ze gaf geen antwoord. Ik vond dat heel vervelend. Haar reactie begreep ik niet.”

Deze bewaarder vond het terecht volkomen logisch dat de brandweer bij de kopse kant van vleugel J op dat moment niets te zoeken of te redden had; de celbewoners werden daar omringd door talrijk KMar en DJI personeel en later veilig, zonder hulp van de brandweer, geëvacueerd.

Oordeel 12

De KMar en DJI bewaarders hebben de brandweer op elk mogelijk moment en gelegenheid opgevangen en adequaat geïnformeerd. Er was geen enkel misverstand over de locatie van de brand en de noodzaak tot het redden van niet bevrijde celbewoners; bij de 1^e bevelvoerders die zich gedurende de gehele inzet bezighielden met de binnenaanval. Direct werd aan hen een sleutelbos overhandigd voor de cellen die de DJI bewaarders niet meer hadden kunnen openen.

Er was dan ook geen enkele verdere objectieve behoefte voor communicatie met BHV personeel; dus ook niet voor een portofoon t.b.v. de brandweer.

De hybride brandweer was onderling al niet in staat om met een portofoon op eigen frequenties te communiceren; dan had eventueel wel noodzakelijke informatie vanaf het BHV netwerk sowieso niet adequaat kunnen worden verspreid.

De klacht over de vertraging door de verandering van de poortingang komend van de Schiphol brandweer, had op feitelijke gegevens niet moeten/mogen worden gericht aan de DJI of RGD organisaties, laat staan aan de bewaarders, maar aan de preventie medewerkers van de gemeente brandweer H' meer; die ook geen enkel implementatie controle op vergunningen uitvoerden.

Die wezen een aanbod tot het beschikbaar stellen van een eigen brandweeringang in een bouwvergadering af (2002) en waren op de hoogte van de recente verandering in poortgebruik. Ook was op de bereikbaarheidskaart en op het uitrukprotocol van de Schiphol brandweer aangegeven dat om begeleiding door de KMar(!) moest worden gevraagd tijdens uitrukken.

4.2.5 De brandweer inzet

Na 00:22:00 uur

De stagiair bevelvoerder (Post Sloten, vanaf de J vleugel):

“Met behulp van de sleutel heb ik vanuit de corridor de deur naar de K vleugel ontsloten en een stukje geopend en vervolgens onder dekking van de hogedruk straal verder geopend.

Ik voelde dat het snoei en snoei heet was. Er was een dusdanige rook dat het zicht nul was.

Zowel op normale zichthoogte als laag over de vloer. Ik hoorde een knisperend geluid.

Dat was het geluid van ‘brand’. (...)

Samen met nummer 1 en 2 ben ik kort achter de toegangsdeur de K vleugel binnengegaan.

Wij zijn daar laag gaan zitten en hebben met een nevelstraal op het plafond gespoten.

Dat wordt ‘poederen’ genoemd. Dit heeft tot doel het water te laten verdampen en de stoom te gebruiken voor een blussing. Daarnaast heeft dit een koelende werking.

De eerste actie leverde niet het gewenste resultaat op. Deze actie met de hogedrukspuit hebben wij twee of drie keer herhaald. Omdat het gewenste resultaat wegbleef hebben wij ons in de deuropening teruggetrokken. Met de straal hebben wij daarbij voor koeling gezorgd. Vervolgens heb ik naar de bewegingen van de rook gekeken. Ik zag dat de rook naar ons toekwam en niet van ons afging. Dat betekende dat de ruimte voor ons met brandbare gassen kon zijn gevuld en dat deze gassen tot explosieve verbranding zouden kunnen komen bij toestroom van zuurstof. Wij zijn uit de deuropening weggegaan, terug de corridor in. De deur naar de K vleugel gesloten.”

De stagiair geeft zichzelf met deze verklaring een brevet van onbekwaamheid en/of bedient zich van uitvluchten.

Zijn verklaring over: ‘snoei en snoei heet’ wordt objectief weersproken door het niet opengaan van het 2^e RWA luik in het plafond (bij 70° C) op zo’n 15 mtr recht voor hem.

Ook de intensiteitsporen sporen aan de (nabije) cellen en corridor weerspreken dit.

Ook weerhoudt het deze stagiair niet om een tiental minuten later, met LD stralen, toch weer de vleugel voor een aantal minuten te betreden. Dat feit bewijst zijn overdreven inschatting.

Het feit dat deze ploeg slechts tot kort voorbij de deur is gegaan wordt dus niet verklaard door het bereiken van de fysische of fysiologische belastbaarheid tegen hoge temperaturen; maar geheel en al door de te korte HD slang; men kon niet verder! De ongediplomeerde brandwacht (aspirant) van de TS 649 (Rijsenhout), die voor de kopse kant van vleugel K bij de uitslaande brand stond te spuiten, verklaarde niets over dergelijk geluid. Het feit dat de ploeg kort voorbij de deur laag is gaan zitten, om enige tijd wat te experimenteren met de te korte en ondeugdelijke hoge druk straal, bewijst ook nog eens dat de grens van de warmte belastbaarheid van de ook nog zwaar beschermde ploeg niet werd bereikt. Dosis = intensiteit x tijd.

Er was dan ook zelfs geen lokale 1^e graadverbranding van welke brandweerman dan ook gedurende de gehele operatie.

Het zogenaamde ‘poederen’ van deze stagiair met een hoge druk straal is/was praktisch en blus technisch onmogelijk.

Dit ‘poederen’ (poeieren in het jargon) is een, qua straal, verouderde (door nieuwe betere straalpijpen) Amsterdamse blusmethode voor kleine besloten ruimten; zoals een slaapkamer of huiskamer waarvan de ruiten nog intact zijn en er dus geen stoom kan ontwijken!

Na het ‘poeieren’ wordt de toegangsdeur meteen een aantal seconden dichtgehouden.

Dit werd dan als een ultiem staaltje van vakmanschap beschouwd; indien er wat druppeltjes aan het plafond, maar geen water(druppels) op de vloer achterbleven.

Dat was hier niet het geval: de gang was noch klein, noch besloten; de brand was al uitslaand!

Deze methode behoeft bovendien voorwaardelijk een lage druk straal; vanwege de noodzakelijke grote waterhoeveelheid per tijd.

Met het bluspistool van de hogedruk straal kan men ook nog eens niet loslaten, om met de slang de geopende straalpijp even te laten rondtollen (‘poeieren’ tegen het plafond); deze slaat dan direct dicht. Ook is een plafond nodig dat een hoge warmte opslag capaciteit heeft.

De stagiair had in gang J en de corridor J/K kunnen zien dat ook dit niet het geval was; het verlaagde plafond was warmte-isolerend uitgevoerd (*low thermal conductivity*).

Voor een bekwame, en/of geen uitvluchten zoekende (stagiair) bevelvoerder, was het door hem waargenomen resultaat van dit experiment, *nota bene* tijdens een noodzakelijk reddingsoperatie: dat: “*het gewenste resultaat wegbleef*”, vooraf geheel en al voorspelbaar.

Dan bedenkt de stagiair nog een uitvlucht waarom de gang van vleugel K zo snel werd verlaten en de deur werd afgesloten. Hij leest, als helderziende, de rookbeweging en speculeert paranormaal en vrijelijk over explosiegevaar. ‘*Het kon zijn dat.. en dat zou kunnen betekenen....*’.

Opmerkelijk is, en de verklaring wordt ook daarom ongeloofwaardig, dat hij deze langs paranormale weg bereikte conclusie bij rookbeweging niet meteen deelt met de formele bevelvoerder die al, zonder adembescherming, achter hem stond toen de deur nog niet was afgesloten. Deze was dan toch ook in ‘*zou kunnen gevaar*’?

In het vervolg van zijn verklaring; na het afsluiten van de toegangsdeur, bewijst hij zijn ongeloofwaardigheid; voor wat betreft de overwegingen bij de beslissing om de vleugel K direct weer te verlaten en af te sluiten. Hij keert herhaalt terug zonder nog over de rook te fantaseren.

Nadat de formele bevelvoerder (Sloten) zich in de gang van vleugel J verder verstond met de bewaarders en hen opdraagt om vleugel J ook te evacueren maar niet via de corridor J/K en ook de AFO inlicht over de aanwezigheid van mensen in de K vleugel:

“Ik ben vervolgens (inmiddels rond/na 00:22:00 uur; FV) naar de aanvalsploeg van...(naam stagiair; FV) gegaan om te kijken hoe de situatie daar was.

Die aanvalsploeg bevond zich in een ruimte tussen de J en de K vleugel in.”

(Zij waren toen al dus niet meer, binnen ongeveer 1 minuut, in vleugel K.; FV)

Ik voelde in de deuropening naar de K vleugel een enorme hitte.

Het zicht was door de rookontwikkeling nul. Ik hoorde de brand in de K vleugel razen/woeden.

Ik besloot nu over te gaan op lagedruk. Dan heb je meer slagkracht en meer water.

Ondertussen was de waterwinning opgebouwd.

Dat ‘meer water’ is volstrekt juist; maar waarom niet meteen na waarneming van de brand?

De concepten beheersbaarheid van brand van BZK, ook voor celgebouwen, stellen lagedruk (LD) stralen absoluut voorwaardelijk. Zo ook de normen van vakmanschap.

De stagiair gaat eerst ook weer naar buiten door de vleugel J en verklaart dat hij daar de chauffeur/pompbediener opdracht heeft gegeven de ‘droge sprinkler installatie’, boven vleugel J in de schilruimte aangebracht, te gaan voeden met water. Hij had geen portofoon verbinding.

De stagiair wist expliciet niet of de aansluiting op de ‘droge sprinkler’ van J, ook vleugel K kon ‘voeden’; terwijl toch op de bereikbaarheidskaart, die hij verklaarde te raadplegen, overduidelijk blijkt dat elke vleugel aan de kopse kanten hun eigen dubbele aansluiting hebben.

Dat was hem, naar eigen zeggen, ook getoond bij een oriëntatie bezoek.

De formele bevelvoerder merkt op dat de slangen aan de sprinkler werden gekoppeld zonder dat hij daartoe en bevel had gegeven. Tja, dat krijgt men met 2 kapiteins op één schip!

00:21:00 uur

De AFO, van de zogenaamde Schiphol brandweer, meldt aan de IAC: “rijk moet straal op het dak zetten over het hek heen.”⁶⁷ Het bleek te zijn: over 1e hek en door het 2e.

Na 00:25:00 uur

De bevelvoerder van post Rijk met zijn drie crashtenders met totaal 36.000 liter water aan boord, terwijl de eerder aangekomen TS 641 en 649 naar (meer) water zochten (!), verklaarde:

“Op verzoek van de AFO (dat dus vreemd genoeg verliep via de IAC en niet rechtstreeks; FV)

Hebben wij vanuit die positie water op het dak van de K vleugel gespoten. Wij moesten daartoe

Over twee hekken heen spuiten. Dit is min of meer op goed geluk gebeurd, omdat het gebouw

vrijwel niet te zien was door de rookontwikkeling (Zij stonden daar tegen de wind in te spuiten;

FV) Wij hebben de tanks van onze voertuigen daar toen op het dak leeggespoten. Het op het dak spuiten bleek vrijwel geen effect te hebben. Ik heb gezien dat die rode gloed boven het dak (geopend RWA luik; FV) even iets minder werd, maar daarna weer in hevigheid terug kwam.

Mijn eenheid is op deze wijze naar mijn schatting een half uur bezig geweest. Wij hebben onze voertuigen meerdere malen gevuld en vervolgens weer leeggespoten op het dak van de K-vleugel.

Omdat het niet het gewenste effect had, heb ik op eigen initiatief de positie van onze voertuigen

gewijzigd (dit dan eerst ongeveer rond 00:52:00 uur; FV) Wij hebben ons vervolgens aan airside, ter hoogte van de kopse kant van de K-vleugel opgesteld. Met toestemming van de AFO hebben wij daar ondermeer gaten in de daar aanwezige hekken gemaakt en vervolgens vanaf airside water aangevoerd.” (Dan is het inmiddels rond 01:00:00 uur; FV)

Nadat de aanvalsploeg met de stagiair van post Sloten zich voor de noodzakelijk redding, om reden van te weinig koelend vermogen door de verkeerde/te korte HD straal af te leggen, zich onverrichter zake hadden teruggetrokken uit de corridor J/K, komt er personeel van post Rijssenhout (TS649) nu geheel zonder bluswater, via vleugel D, aldaar en vindt het dan ook al gauw ‘te heet’ zonder bluswater. Zij liepen daar rond zonder straal en zonder bevelvoerder; terwijl men wist dat het om ‘redding’ ging. Zij hadden als eerste handeling de droge sprinkler moeten voeden vanaf de 2 nabije brandkranen. Zo staat dat staat op de bereikbaarheidskaart tenminste.

Allerlei uitvluchten op ‘hearsay’ ontstaan later, in diverse zeur/klaagverhalen achteraf, over het zogenaamd niet ‘werken’ van deze sprinklers; uiteraard door het Schiphol personeel die deze te laat, niet als eerste prioriteit voor vleugel K, aansloten.

⁶⁷ Dossierpagina 93/1177

Niets is daar geleerd van de brand in 2002.

De OvV neemt dergelijke onwaarheden klakkeloos en feitelijk ongetoetst over in hun rapportage.

Vooraf aan 00:36:37 uur

De AFO, buiten gebleven om zich dan later ook onmannelijk te beklagen over een gebrek aan 'begeleiding' door (BHV)bewaarders die zich binnen uit de naad werkten, weet inmiddels ook dat de eerste inzet verliep op een dramatisch foute beslissing van de stagiair:

"Toen de mensen naar binnen gingen hadden ze een hoge drukstraal bij zich. Het blussen hiermee lukte niet en hebben we ervoor gekozen om twee lagedrukstralen af te leggen en binnen in te zetten.(...)"

De tijd tussen de inzet met lage druk en de tijd van de inzet met hoge druk (slangen uitrollen / koppelen van slangen) bedraagt ongeveer 8 to 10 minuten. Ik weet het echter niet zeker."

Tactisch is dit een ondeugdelijke/onbekwame inschatting. Standaard wordt altijd direct afgelegd op de brandkraan met (tank/pomp)vulslangen door de beschikbare waterploeg.

Waarom stopte men daar dan anders in de buurt?

Een verdeelstuk plaatsen en twee toevoerslangen uitleggen en koppelen gebeurt door de aanvalsploeg met de waterploeg binnen 1 minuut; normaliter volgens het 'aflegsysteem'.

De aanvalsstralen vanaf het verdeelstuk worden dan tegelijkertijd uitgerold en gekoppeld.

Dat het toch ongeveer 10 minuten heeft geduurd kwam omdat de aanvalsploeg met de stagiair andere taken dan de opgedragen redding gingen uitvoeren; aan de hand van de AFO.

Er was buiten ook meer dan genoeg personeel (4 man) om alternatieve taken uit te voeren.

Deze AFO liet de 3 crashtenders van post Rijk contraproductief tegen de zijkant en het dak van vleugel K spuiten en had heen en weer lopend gezien dat er vlammen kwamen uit vleugel K (o.m. uit de inspectieluiken) Hij wilde wat openingen hebben aldaar; die de crashtenders later met hun tonnen water feitelijk contra productief aan het tegengaan waren.

De pogingen van de stagiair om die luchtkooi van K open te knippen en de deuren daarbinnen te openen faalden door een gebrek aan standaard hulpverleningsgereedschap.

Dat gereedschap had de meegebrachte zogenaamde hulpverleningswagen van Schiphol dan kennelijk niet eens aan boord.

Toen werd daarop via de RAC dan ook om de HV wagen van Amsterdam (post Teunis) gevraagd.

Deze werd om 00:36:37 uur gealarmeerd. Het gepruts aan de luchtkooi K zal met loopafstanden de stagiair en de aanvalsploeg die moest redden dus zo'n 10 minuten hebben bezig gehouden.

Een noodzakelijk buiten gebleven, ongediplomeerde (dus geen mogelijkheid om (perslucht) adembescherming te gebruiken), aspirant brandwacht verklaart van de kopse gevel K:

"Mijn collega's zijn ter redding met ademlucht het cellencomplex in gelopen (vleugel D, met opvang door 2 tot 3 DJI bewaarders die die vleugel net hadden ontruimd; FV).

De bevelvoerder reed samen met de bestuurder richting kopse kant en ik ben meegelopen.

Omdat we een open waterverbinding wilden hebben, is de autospuit terug gereden en via de buitenzijde van het hekwerk richting kopse kant van de K vleugel gereden.

Dit deden we om de open water verbinding aan te leggen.

Ik liep met de knipschaar en ik heb een gat in het hek geknipt."

Voor elke onbevangen onderzoeker, nu duidelijk uitsluitend te vinden buiten de OvV, NIFV/Nibra of de Commissie Hendriks, dringen zich dan onvermijdelijk de vragen op:

Waarom reed de bevelvoerder weer weg terwijl hij stond opgesteld tussen 2 op de bereikbaarheidskaart ingetekende brandkranen met een voorgeschreven opbrengst van 1500 liter water per minuut? En:

Waarom liet hij daarbij zijn personeel in de steek; die het gebouw zonder hem en zonder dekking van een waterstraal voor redding betraden?

Waarom droeg deze bevelvoerder geen helm voor afgesproken herkenbaarheid voor bewaarders?

De stagiair (Post Sloten) verklaart verder:

"Ondertussen hadden collega's (van Post Rijsenhout TS 694 bij de sloot buiten het complex, via verbindingsgang A/D en J/K; FV) slangen met lagedruk uitgelegd.

Met twee stralen lagedruk ben ik met nummer 1 en 2, met een straal en de bezetting van brandweer 17 (het hulpverleningsvoertuig van post Sloten; FV), de collega's .... (namen collega's ; FV), met de tweede straal teruggegaan de K vleugel in."

Hoezo bestond dan eerder met de te korte straal 'te weinig slagkracht' en 'zou kunnen' explosiegevaar; als motief om de deur naar de te redden mensen weer af te sluiten? Waardoor was dit 'zou kunnen gevaar' dan direct daarna plotseling weer afwezig? Wat was dan, zonder professioneel koelend vermogen aan te wenden, eerder de operationele betekenis van dat 'snoei heet'; bij herhaald 5 minuten aldaar bivakkeren? Dat normatief te laat gegeven bevel om lagedruk af te leggen, met de waterploeg buiten beschikbaar al die tijd en een brandkraan 'naast' het voertuig, heeft zo' n tien minuten inzetijd vanaf die, tactisch ook nog verkeerde kant van het complex, verspild.

Direct na 00:21:30 uur gingen eerder ook zes(!?) brandweerlieden van de TS 649 (Rijssenhout) de vleugel D binnen; voor redding op weg gestuurd naar vleugel K; dit nadat zij even buiten, nabij de kopse gevel van K, hadden staan kijken; aanvankelijk zonder bluswater, dus zonder kans op slagen bij dergelijke branden en later ook steeds zonder bevelvoerder.

Dat is tactisch en ook qua veiligheid (gevaarbeoordeling door leidinggevende) totaal onverantwoord. **Ook zij werden direct opgevangen en begeleid door 2 of 3 bewaarders in vleugel D. Zij kregen te horen dat vleugel D geheel was ontruimd, van K wist men dat niet; duidelijke en nuttige informatie van de DJI bewaarders en BHV-ers.**

De bevelvoerder van post Rijssenhout (TS 649):

"Via de portofoon hoorde ik van de bemanning van de 641. de bluseenheid die reeds ter plaatse was, dat er mogelijk nog mensen binnen zouden zijn.

Ook hoorde ik dat de 641 meldde dat zij voor 'de redding' gingen.

Om verder geen tijd te verliezen heb ik opdracht gegeven om de ketting van het hek voor ons door te knippen. Dit is gebeurd. Hierna konden wij het hek openschuiven en doorrijden tot voor de D vleugel. Daar aangekomen zag ik veel vuur in de K vleugel. Verder zag ik dat twee of drie in uniform geklede mensen uit de D vleugel kwamen. Zij kwamen via een deur aan de kopse kant van de D vleugel naar buiten. Mij werd verteld dat de D vleugel leeg zou zijn.

Verder vertelde men mij dat het niet bekend was of de K vleugel leeg was.

Ik heb vervolgens zes mensen van mijn groep naar binnen gestuurd. Zij gingen samen met één van die geüniformeerde mannen via de deur in de D vleugel naar binnen. Zij hadden hun ademapparatuur omgehangen en zijn zonder blusmiddelen mee te nemen naar binnengegaan om een verkenning te doen en om eventueel te kunnen redden. Terwijl die eenheid binnen was is ons voertuig verplaatst. Het voertuig is buiten het hek geplaatst, tegenover de D vleugel.

Er is verder een gat in het hek geknipt. Dit was alles nodig in verband met de watervoorziening.

Buiten het complex bevindt zich een grote sloot.

Na enige tijd zijn mijn mensen weer naar buiten gekomen. Zij meldden mij dat het in de K vleugel vreselijk heet was en dat het daar vol rook stond. Ook meldden zij mij dat het personeel van de 641 in die vleugel binnen was. (Toen nog met de foute en te korte HD straal; FV.)

Er werd niets gezegd over nog mogelijk in de K vleugel aanwezige slachtoffers.

Vervolgens zijn mijn mensen weer teruggegaan in de richting van de K vleugel.

Zij hebben twee stralen lagedruk meegenomen. Zij konden het complex binnengaan via een nu geopende deur tussen de D en de K vleugel."

De ongediplomeerde (voor brandwacht 2^e klas) aspirant brandwacht van Rijssenhout:

"Ik had het aanvalskratje meegenomen waarin slangen zitten en een verdeelstuk. Ik kon op een geven moment niet verder komen omdat er een heftige rookontwikkeling was tussen de twee vleugels. Er stond zoveel rook dat ik vanaf mijn positie de ander zijde van de vleugel niet kon zien. (...) Op dat moment kwamen ook mijn collega's met de ademlucht naar buiten.

Zij kwamen door de rook tussen de twee vleugels gelopen en zeiden dat het verdeelstuk verlegd moest worden vanwege de aanval binnenuit. Ze vertelden dat ze ervoor kozen om via de opening tussen de D en de K vleugel naar binnen te gaan om vanaf daar de aanval in te zetten.

Zij hebben het verdeelstuk verlegd middels een nieuw slangdeel waardoor het koppelstuk (bedoeld wordt verdeelstuk; FV) 20 meter verder kwam te liggen in de ruimte tussen de D vleugel en de brandende vleugel." Het is evident dat ook deze ongeleide brandweerlieden onnodig tijd hebben verloren door niet meteen af te leggen met lage druk op de nabije brandkranen van de bluswater ringleiding met een aanvallende inzet op de ongebrande kopse gevel. Bovendien werd nagelaten direct de sprinklers te voeden in de K vleugel.

Gelet op de verklaringen van de stagiair (TS 641, Sloten), die via de J vleugel was gekomen en de deur naar K, na het mislukte experiment met de te korte HD slang, had afgesloten, kwamen deze ongeleide brandweerlieden van Rijsenhout zonder bluswater voor een gesloten deur te staan; totdat de stagiair met de aanvalsploeg van de 641 terugkeerde van de mislukte opening bij de luchtkooi. Dit, terwijl de kopse kant van vleugel K, met dekking van lage druk stralen, direct voor hen te bereiken was. Hiertoe moest dan wel eerst, ook volgens de bereikbaarheidskaart, op de daar (ook nog benedenwinds) aanwezige brandkranen, worden afgelegd.

Men moest dan ook meteen de aangegeven droge sprinklers activeren.

Deze bleken ook, zij het veel te laat rond 01:00 uur, links en nog later rechts, te functioneren; als mosterd na de maaltijd.

Om tactisch onbegrijpelijke redenen besloot de bevelvoerder van de TS 649 zijn manschappen in de steek te laten, de brandkranen met geëiste 90 m³/ uur te negeren, de droge sprinkler te negeren en met zijn voertuig weg te rijden buiten de omheining tot bij een (ondiepe/onbruikbare?) sloot. Onbegrijpelijk is daarbij ook dat later de crashtenders voor water moeten zorgen op de droge sprinkler van K; indien die 'grote sloot' ook pomptechnisch 'groot' was, dan was dit immers nooit nodig bij een autospuit. De geëiste ringleiding had sowieso genoeg te bieden.

De formele bevelvoerder van die stagiair (Post Sloten), op een vraag, kennelijk over de veel te late aansluiting van de droge sprinklers op de kop van vleugel K:

“Zoals ik al eerder heb verklaard zag ik bij aankomst bij hek 1 dat de vlammen uit de kopse kant kwamen en ik wist dat daar ook aansluitingen op de sprinklerinstallatie zaten. Hierdoor wist ik dat ik de sprinklerinstallatie niet zou kunnen bereiken vanwege de uitslaande vlammen.”

Deze zogenaamde wetenschap over het niet kunnen bereiken wordt door de camerabeelden rond 00:21:30 uur en de werkzaamheden van de aspirant brandwacht, ook nog zonder ademlucht bescherming rond vleugel K, gelogenstraft.

Zeker onder dekking van een LD straal, of straatwaterkanon en met ademlucht, waren de sprinkler aansluitingen eenvoudig te bereiken geweest.

Om de brandtechnische uitvlucht geloofwaardig te maken voor leken vervolgt hij met:

“Op de K vleugel (hij bedoelt de J vleugel; FV) hoorde ik dat men de autospuit van Rijsenhout wilde koppelen aan de sprinkler. Ik heb gehoord van mijn jongens (dat ze; FV) hebben meegeholpen de slang aan de sprinkler aan te sluiten. Ik hoorde van hen later dat, toen één van de slangen was aangesloten aan de zijde van de luchtkooi van de K vleugel, direct achter de wand van de kopse kant van het gebouw het water ‘gewoon’ naar beneden liep. Ik hoorde dat zij vertelden dat deze sprinklerinstallatie kapot was geweest. Zoals ik eerder verklaarde heeft de sprinklerinstallatie aan de linkerzijde wel gewerkt. Dit was ongeveer vijfenveertig minuten nadat we uitgestapt waren bij aankomst en uitstapten bij de J vleugel.” Door hem geschat dus om 01:00 uur.

Indien men een droge sprinkler niet tijdig vult met water is het brandtechnisch voorspelbaar dat deze kan beschadigen.

Opmerkelijk daarbij is dan dat een beschadiging niet door officieel onderzoek is vastgesteld.

Nog meer opmerkelijk is, dat een van 'zijn jongens' zelf geheel tegenstrijdig hieraan verklaarden: Zijn stagiair bevelvoerder hierover:

“Vervolgens (rond 00:45:00 uur:FV) zijn we richting het hek van de kopse kant (van vleugel K; FV) gelopen en kreeg ik zicht op de kopse kant. Ik kreeg de indruk dat de brand nu meer in pandig was hoewel de vlammen nog steeds naar buiten kwamen.” (...) Aan de linkerzijde lag een verdeelstuk van de Post Rijsenhout en deze heb ik ingetekend op voornoemde foto.

Ik heb opdracht gegeven om dat verdeelstuk aan te koppelen op de van buitenaf gezien, linker sprinklerinstallatie boven de K vleugel.

Deze opdracht is uitgevoerd en ik heb gezien dat er een stoomontwikkeling was over de geheel linkerzijde van de K vleugel hetgeen erop duidde dat deze sprinklerinstallatie naar behoren gewerkt heeft. Verder heb ik opdracht aan personeel van de crashtender van de Post Rijk, die aan de buitenzijde van het hek ter hoogte van de kopse kant van de K vleugel stond, om de sprinklerinstallatie aan de rechterzijde van de K vleugel aan te sluiten op de crashtender.

De positie van de crashtender heb ik ook ingetekend op voornoemde foto.

Ook die opdracht is uitgevoerd en ik heb gezien dat dit enige stoomwerking teweegbracht maar in vergelijking met de linkerzijde aanzienlijk minder. Kennelijk heeft deze installatie niet of minder goed gewerkt als die aan de linkerzijde van de K vleugel.”

Vaststaat dat de 'hearsay' van de bevelvoerder komend van 'zijn jongens' over het niet werken van de sprinkler, niet van zijn stagiair kwam, de directe ooggetuige, en is dus bezijden de waarheid.

Opnieuw geeft de stagiair, die ook al aan die zijde dacht dat hij de bevelvoerder was, nu ook over Post Rijsenhout en Post Rijk, blijk van onbekwame interpretaties van brandverschijnselen. De mate van stoomvorming bewijst niet of een sprinkler technisch integer is; wel dat deze effect heeft. Dat de rechter sprinkler van buitenaf gezien minder stoom produceert ligt geheel voor de hand. Aan de rechterzijde was er een brandwerend gebleven scheiding boven de cellen halverwege de vleugel. Dat stoomeffect mocht dus sowieso al wel voor de helft minder zijn. Feit blijft dat deze sprinkler veel te laat is aangesloten door nalatigheid van de bevelvoerder van Post Rijsenhout en door de tactisch foute opstelling van Post Sloten in eerste instantie.

Rond 00:37 uur

Een brandweerman van post Rijsenhout, die ook als beroeps werkzaam is in de H' meer in een dan merkwaardige dubbelfunctie, is informeel (!?) gearriveerd met een busje en meldt zich bij de bevelvoerder van Post Sloten (J vleugel). Deze meldt dan portofonisch dat deze persoon zijn bevelvoerder van Post Rijsenhout niet kan bereiken. Hij vindt ergens een ademlucht toestel (!?) en begeeft zich solo op pad in de J vleugel; het kan kennelijk allemaal in de 'polder':

"Ik ben via de deur van de J vleugel richting de corridor gelopen. Ik had daar wel zicht, maar er was veel meer rook aanwezig dan in de J vleugel (Dit betekent dat er op dat moment nog steeds geen LD straal liep van Post Sloten door de J vleugel; FV) de temperatuur was voor mijn gevoel te doen. Ik voelde al wel een hoger temperatuur. In de corridor, aan het begin van de K vleugel, zag (ik) 2 brandweermannen die bezig waren met blussen. (Post Rijsenhout; FV)

Zij hadden een lage druk straal aangelegd en waren bezig met blussing.

Het zicht van nul en ik zag alleen maar zwarte rook. Ik kon geen vlammen zien op dat moment.

De temperatuur was heel erg hoog want je kon niet blijven staan in de deur. We moesten of op onze knieën om te blussen of tegen de wand staan. Ik had als taak gekregen om de mensen met de lage druk straal te assisteren en te zoeken ten behoeve van de redding.

Toen ik in de K vleugel stond, kwamen er iets later 2 brandweermannen bij met een lagedruk straal en heb ik de warmtebeeldcamera gekregen.(...)

Met de warmtebeeldcamera wilde ik de plaatsen lokaliseren waar de hitte was zodat ik de jongens die aan het blussen waren, kon sturen met betrekking tot het blussen.

Zij zagen namelijk helemaal niets, dus op mijn aanwijzingen waren zij aan het blussen.

Toen ik de warmtebeeldcamera voor het eerste gebruikte in de K vleugel zag ik het volgende:

Ik heb eerst mijn eigen ruimte afgekeken en de eerste meting die ik verrichtte was de lucht die via de deur van de K vleugel naar de corridor ging. Ik weet me nog te herinneren dat deze ongeveer 70 graden was op de warmtebeeldcamera. Daarna heb ik op de wanden naast me gekeken en daarvan was de temperatuur beduidend lager. Deze meting heb ik verricht staande vanuit de corridor.

Vervolgens heb ik vanuit de deur corridor K vleugel een meting gedaan richting de brand. (...)

Toen ik in de deuropening stond heb ik deze beelden doorgegeven aan mijn collega's zodat zij de stralen daarop konden richten ter blussing. De stralen hebben een reikwijdte van circa 25 a 30 meter, afhankelijk van de druk die de pompbediende meegeeft. Ik zag dat op een gegeven moment de stralen de hitte niet meer bereikten en zijn we ongeveer 5 meter naar voeren gelopen.

We waren redelijk dicht in de buurt van de tafeltennistafel.(...)

Ik denk dat ik 5 minuten op die positie heb gezeten. Ik zag wel dat de hitte/brand richting ons kwam, maar ik kan dit niet schetsen aan een tijdsbeeld dat gekoppeld is aan het brandverloop.

Ik heb me dus na 5 minuten omgedraaid en richting de deur van de corridor gekeken. Ik zag door de warmtebeeld camera een temperatuur waarde van 150 graden.

De temperatuur was dus behoorlijk opgelopen. Uit mijn kennis en ervaring betekent dat, wanneer de temperatuur oploopt sommige stoffen vergassen.

Dit betekent dat er een gevaar ontstaat van een sneller verloop van brand.

Hierop heb ik direct geroepen dat we moesten terugtrekken tot aan de corridor.

We hebben ons teruggetrokken tot in de corridor. Voordat we ons terugtrokken hebben we nog water gespreeid aan de boven zijde van de rechterwand. Ik voelde dat stoom ontstond en dat ging dwars door mijn pak heen. (Dat kan technisch niet; FV) Het blussen ging gewoon door met 2 koppels en samen met andere mensen die zich hadden verzameld in de corridor, heb ik de plafondplaten uit de corridor gehaald. Nadat dit was gedaan, hebben we de wand die de K vleugel scheidt van de corridor nat gehouden om ervoor te zorgen dat er geen branddoorslag (kon plaatsvinden; FV)."

Met deze brandwacht 1^e klas, die ook al dacht dat hij de bevelvoerder was, waren de celbewoners zeker niet geholpen. Als er met twee stralen was doorgelopen en de branden die hij eerst meende te zien aan het eind van de gang (50 mtr!) en waarvan hij later ‘denkt’ dat deze mogelijk wel halverwege zaten, eens stevig waren bespoten met water; dan was dat mogelijk anders geweest. Zo deed later (helaas **te** laat) wel onvervaard de bezetting van Post Teunis (A’ dam). Men blijft hardnekkig zo ver mogelijk van de brandhaarden; de kortste weg werd niet gewenst. Het ‘gevaar’, dat deze elektronische navelstaarder 5 minuten lang ‘ziet’ is brandtechnisch onzinnig. Zeker indien hij ook daarbij denkt dat men door het plafond heen kan zien. Indien men 5 minuten lang zich kan ophouden in een brand compartiment en dan ook nog 5 mtr naar voren kan lopen, dus lichaamshouding rechtop, dan zijn de gevoel temperatuursindicaties sowieso sterk overdreven en ook feitelijk gefalsifieerd; op fysische en fysiologisch (tijd)gronden.

Twee stralen op sproei tegen het plafond en alles is voor brand of steekvlam inert gemaakt.

De formele bevelvoerder van Post Sloten keek ook door op de warmtebeeldcamera;

“We zagen met de warmtebeeldcamera dat de brand boven ons zat.”

De brandwacht, die dat toch maar 5 minuten volhield, zag het aan het eind of midden van de gang, op straallengte, volgens hem 25 tot 30 mtr. afstand, de hogere temperaturen.

“Hiermee bedoel ik dat de brand boven het systeemplafond zat.”

Maar dat kan de camera natuurkundig niet zien door een isolerend plafond!

“De brand was al dieper de vleugel ingedrongen richting de J vleugel.

We moesten dit eerst blussen en hebben dit gezien met de camera.

Ik weet niet of de plafondplaten er nog inzaten, maar op de warmtebeeldcamera zagen we dat op de plaatsen waar we blusten, het witte beeld wegging. Hiermee bedoel ik de hitte.”

Het relaas van de bevelvoerder samengevat: **We moesten blussen om te redden, we zagen resultaat.... dus trokken we ons terug in de corridor, want de slangen waren ook te kort.**

De stagiair van Post Sloten kwam ook terug in de corridor J/K volgens zijn 2^e verklaring:

“Bij terugkomst voelde ik alweer die gigantische hitte en we hebben toen met drie aanvalsploegen lagedruk aangelegd) en zijn tot drie cellen gekomen.

Omdat het echt te heet was, hebben we ons teruggetrokken tot aan de deuropening.(...)

In de deuropening heb ik nog door de warmtebeeldcamera gekeken en zag dat wanneer je de K vleugel inkeek vanaf de corridor, aan de rechterzijde boven de cellen de meeste hitte zat.”

Dit is dan weer in tegenspraak met de elektronisch navelstarende brandwacht aldaar; die ‘zag’, brandtechnisch op paranormaal begaafde wijze, dat een verhoogde luchttemperatuur in de deuropening voor verder gevaar zou zorgen. In zijn 1^e verklaring (stagiair) was het nog weer anders: *“De rook maakte zicht onmogelijk. De hitte was ontzettend.*

Op deze wijze zijn wij vier a vijf minuten in de K vleugel aan het zoeken geweest.”

Vijf minuten cellen doorzoeken weerspreekt objectief zijn ‘ontzettende hitte’. Hij kijkt ook al zelf:

“Er was ondertussen een warmtebeeldcamera ter plaatse. Met behulp van die camera heb ik vanuit de deuropening de K vleugel ingekeken. Ik zag een lange gang met in het midden een tafeltennistafel. Aan het eind van de gang lichtte het beeld licht op. Dit duidt op en grote hitte ter plaatse. Ik zag langs randen boven en onder de platen die zowel links als rechts boven de cellen aanwezig waren, het meest oplichtte Dit duidt erop dat achter die platen dus boven de cellen de meeste hitte aanwezig was.”

Hij ziet niets over verhoogd gevaar; zoals de brandwacht dat ‘zag’. Goed nieuws zou men objectief zeggen, de hitte zit en gaat hoog en kan daar via het schuine dak naar buiten weg. Dit afgezien van het feit dat men met die camera niet door de plafondplaten kan kijken. Iedereen had zo zijn eigen en met anderen verschillende reden om niet te gaan redden en 3 man staarden gezamenlijk op een camera zonder het van elkaar te (willen) weten; zij zagen daarbij op onnavolgbare wijze ook weer steeds wat anders; als bij een Rorschach vlekentest.

In een andere verklaring stelt de bevelvoerder dat de reden om terug te trekken lag in het opraken van de ademlucht. Alles was mogelijk die nacht bij deze ‘polderbrandweer’; behalve een gedisciplineerde en bekwaam geleide reddingsoperatie.

Maar, wie weet wat nog meer mogelijk was? De Amsterdamse brandweer was er nog; van Post Teunis.

Na 01:00 uur

De bevelvoerder van Teunis kwam eerder met de hulpverleningswagen waarom was verzocht na het mislukte prutsen aan de luchtkooi. Hij meldde zich bij de Hoofd Officier van Dienst (HOVD).

Die begon eerst te steggelen over de eerder gevraagde HW; die moest weer van het terrein af. De bezetting van de Tankautospuit Teunis wilde hij wel inzetten voor het doorzoeken van de cellen; nadat eerder het (illegale) 'polderbrandweer' personeel het zogenaamd veel te heet vond, de lucht op was, of dat men het om onderling verschillende andere redenen te 'gevaarlijk' vond. Een brandwacht van de Amsterdamse post Teunis:

“Voordat wij naar binnen gingen had ik al te horen gekregen dat er andere eenheden de K vleugel al naar binnen waren gegaan en dat er vermoedelijk niemand meer in de vleugel aanwezig zou zijn. In eerste instantie heeft ons optreden bestaan uit verkennen.

Het was donker, veel rook en behoorlijk warm. Ik zag in eerste instantie geen vuur.”

De verwarring over nog aanwezige celbewoners werd veroorzaakt door de AFO.

Die ging af op iemand die schreeuwde dat alles leeg was. Hij verifieerde dit niet met zijn eigen bevelvoerders. Vrijwel zeker sloeg die kreet op het evacueren van de bedreigde en dus nog niet brandende vleugels door bewaarders; voor J op uitdrukkelijk verzoek van zijn eigen bevelvoerder. De collega Amsterdamse brandwacht :

“Tweemaal medegedeeld door AFO met oranje hesje: “Niemand meer binnen”.

2 of 3 korpsen vonden het te heet. Er was afgelegd tot de tweede klapdeur; toegangsdeur K.

Deze slangen waren niet lang genoeg; ik heb 1 lengte verlengd. Op 20 mtr. voorbij de CP, was er een vlamfront. (Nog steeds de kopse kant K: FV) Achter mij, onder dekking van mijn straal, openden 4 collega's cellen. Ik was kwaad dat er niet was afgelegd tot het vlamfront.

Hoe konden ze klagen over verbrande zolen als er daar geen vuur was geweest?

Wij vonden meteen een slachtoffer. De perslucht van de Schipholbrandweer was een drama ; de flessen pasten onderling niet. Ik heb aan de HOVD voorgesteld op te houden met de crashtenders en de hoogwerkers met de stelling: Zet in met twee LD's en je blaast hem zo uit. Leden van andere korpsen weigerden mijn straal over te nemen terwijl achter mij nog werd gezocht naar slachtoffers. De bezetting van post Victor (A' dam Oost; FV) was ook boos; ze werden maar niet ingezet.”

De bevelvoerder van Teunis:

“Ik heb er bijna een uur uit mijn neus staan te vreten. In dat uur werd de brand niet minder.

Een HW (hoogwerker; FV) heeft er alleen gestaan om op het dak te beuken.

De hitte blijft dan gewoon binnen. Toen Schiphol eruit kwam moesten wij erin.

Ik ging uit van slachtoffers. Er was een verdeelstuk met 1 straal LD in vleugel J.

Volgens mij was deze brand met 2 autospuiten te beheersen; zeker met 4.

Geen echt donkere rook; goed zicht. Er waren blauwe vlammen. (Dit duidt mogelijk op gasvlammen; dat zag de bevelvoerder van Rijssenhout al om 00:24 uur; FV)

Toen wij 30 mtr. in K optrokken met de door ons verlengde LD straal, stond er een groep in de hal; het leek of zij niet durfden.

De recherche zei mij, tijdens mijn verhoor, niet te weten wat ze met mijn kritiek moesten.”

“Van de bevelvoerder van Schiphol kreeg ik te horen dat zij in de K vleugel de eerste of mogelijk de tweede ruimte hadden doorzocht. (Dus weer geheel anders dan dat de stagiair verklaarde; FV)

Wij zijn vervolgens de K vleugel binnen gegaan. Ik zag dat daar de slang tot zo'n vier meter in die gang lag en daarna met een bocht terug richting J vleugel. Ik leidde daaruit af dat mijn collega's tot dat moment tot die afstand in de K vleugel waren doorgedrongen. (...)

Op het moment dat wij de K vleugel binnenkwamen zag ik dat er veel rook was.

Achter in de vleugel zag ik het branden. Verder zag ik dat de ruimten aan mijn rechterkant, dus aan de kant op uw tekening A,1 genummerde cellen 26 en lagere nummers, hier en daar brandde. Verder zag ik dat het plafond boven mij was weggebrand. (Eerder weg gesloopt: FV.)

We zijn aan de rechterzijde van de gang gaan blussen en aan de linkerzijde van de gang de aanwezige ruimten gaan verkennen. De ruimten aan de linkerkant waren niet door vuur aangetast. Dit warren op uw tekening de cellen genummerd 1 en volgende. Daarbij heb ik niet gezien dat voorwerpen in de cellen aan de linkerkant door de hitte waren aangetast of vervormd. Al verkennende en blussende zijn wij gekomen tot aan een in die gang staande tafeltennistafel. Ter hoogte van die tafel vermoedelijk in celnummer 5, troffen wij een slachtoffer aan.

Om de cel te kunnen betreden behoefden wij geen deur te openen.

Ik heb gezien dat de deur wijd openstond.” Nog een Amsterdamse brandwacht:

“In de K vleugel aan de zijde van de J vleugel, was de temperatuur op dat moment goed te verdragen. Het zicht werd ernstig belemmerd door rook. Dat deel van de K vleugel was niet door brand of hitte van de brand merkbaar aangetast. Vloer en plafond waren daar nog intact.”

Oordeel 13

De reden om op te stellen op meer dan 100 mtr. afstand van de uitslaande brand is, volgens de beide bevelvoerders op de TS641 gelegen in de locatie van de brandkraan aldaar.

Dat is tactisch een onbegrijpelijke beslissing; die brandkranen stonden ook ingetekend dichtbij bij de vleugels D en K. Daarnaast verklaarde de stagiair dat de voor de deur zichtbare bewaarders bij J hem hadden doen stoppen.

Vooraf aan 00:20:00 uur is de formele bevelvoerder van de TS 641 (Sloten) niet meteen in vleugel J gegaan; voor de noodzakelijk geachte redding in vleugel K. Hij luisterde eerst buiten de mobilfoon berichten af, bij/in zijn voertuig, en nam toen portofoon contact op met zijn collega van de TS 649; toen nog bij hek 1. Hij liet zijn stagiair, die voor het eerst een gebouwenbrand ging bestrijden in de onzalige overtuiging dat hij (al) bevelvoerder was, de vleugel J betreden, met ook nog een tactisch ongeschikte HD blusstraal; waartoe de stagiair wel vrijelijk de opdracht mocht geven.

Ook de expliciet fatalistische en/of defaitistische attitude van de stagiair (die dacht dat hij de bevelvoerder was), over de overlevingskansen van celbewoners, van grote afstand 'beoordeeld', kan een rol hebben gespeeld bij de beslissingen binnen deze verzakende reddingsoperatie.

Objectief speelt ook de foute keuze voor te korte blusslang een rol bij de verzakende reddingsoperatie; men kon geheel voorspelbaar met een slang van 60 mtr., slechts tot voor, of kort voorbij, de deur naar de K vleugel komen met deze HD straalpijp; die ook nog te weinig water geeft. De beslissing van de bevelvoerder van Post Rijsenhout, die als eerste toegang had tot vleugel K, om niet direct de ringwaterleiding te benutten en de droge sprinkler te voeden is onbegrijpelijk c.q. onverantwoord. Ook het naar binnen sturen van een (te) groot aantal personeelsleden, zonder bluswater en zonder leiding, moet als onverantwoord worden beoordeeld. dat geldt ook nog voor de blootstelling van een ongediplomeerde en deels onbeschermd aspirant brandwacht.

Onbetwistbaar stond vast voor eenieder van de eerst aankomende brandweervoertuigen dat er gered moest worden in K; wat er ook aan 'informatie' of 'begeleiding' wel of niet kwam van bewaarders. Angst voor confrontatie met de niet geëvacueerde celbewoners in K, kon mogelijk niet volledig worden bezworen met de pepperspray bewapening van Post Sloten.

Een dramatisch voorbeeld van leren door 'vallen en opstaan', bij deze technisch en onderwijskundig onverantwoorde 'on the job' trainingsvorm voor leidinggevendenden aan een reddingsoperatie bij de (illegale) brandweer, blijkt hieruit.

Men 'zag' ook, natuurkundig onmogelijk, dwars door plafonds met een infra rood camera; een voorbeeld van breed gedemonstreerde incompetentie die leidde tot ander gefantaseerd gevaar.

De brandweer van Post Teunis (A' dam), die geen enkele last had van te hoge temperaturen in vleugel K, trof daar maar 1 slang LD aan, die was ook nog te kort. terwijl er daar 3 stralen zouden zijn gebruikt vooraf aan hun komst. Zij vonden direct een slachtoffer achter een openstaande deur.

Het optreden van de OvD, de HOvD, nog een HOvD (de verantwoordelijke hoofd preventie H' meer), de Regionale commandant Amsterdam e.o., repressief, en B&W, het Regionale bestuur en GS. Al genoemde actoren in de Brandwerend preventief, is niet beoordeeld.

Buiten het veroorzaken van verwarring over slachtoffers, of met morbide belangstelling onbevoegd en onbekwaam fotograferen van overleden slachtoffers, droegen zij niets positief bij.

Zij produceerden dan ook geen inzet- of evaluatieverslagen over deze keten van wanprestaties.

In strijd met de Brandweerwet 1985, zag ook de Minister van BZK geen aanleiding na de brand om zijn Inspectietaak eens serieus te nemen; om daarop zijn Inspecteurs een onderzoek te laten instellen naar de algemene brandweezorg die dergelijke rampen heeft kunnen voortbrengen.

De Onderzoeksraad voor Veiligheid nam de wettelijke Inspectietaak van de Minister quasi over en schakelde daartoe een van de actoren genoemd in de Brandweerwet in die zelf onder die Inspectietaak zouden moeten worden onderzocht (NIFV/Nibra).

Dat rapport, over het 'partijdig' uitbestede onderzoek naar het brandweeroptreden, werd vervolgens door de Raad geheim verklaard.

De Raad hield zich verder, even onbeschaafd als ongeremd door wet, grond- en mensenrechten, bezig met onwettig opsporingsonderzoek, eigenrichting en karaktermoord op de celbewoner van cel 11; de ook eerder al politiek aangewezen zondebok.

Het gemeentebestuur liet een onderzoek in de vorm van een 'vluggertje' uitvoeren door (ook) een Regionaal commandant van de brandweer en tevens voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Brandweer Regio's. 'De brandweer' kwam er zodoende tot nu toe, en 'onder ons', goed vanaf.

Voor 11 asielzoekers bleek deze (illegale) vorm van brandweezorg op Schiphol terminaal te zijn.